N:o 8.

Ank. till Riksd. kansli den 12 mars 1894, kl. 10 e. m.

Utlåtande, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel, innefattande anslagen till finansdepartementet. (2:dra U. A.)

Ordinarie anslag.

Postverket.

1:o) I den till Riksdagen den 16 januari innevarande år aflåtna proposition angående statsverkets tillstånd och behof har Kongl. Maj:t föreslagit, att Riksdagen, *dels* med beviljande af årliga pensioner till aktuarien Hans Fredrik Wennerbom å 1,600 kronor och postexpeditören Johan Ferdinand Decander å 1,000 kronor, att till en hvar af dem utgå från och med månaden näst efter den, under hvilken afsked ur postverkets tjenst blefve honom beviljadt, *dels* med förklarande att i mån af afgång åtta kontrollörsbefattningar af 3:e lönegraden finge af generalpoststyrelsen indragas och i deras ställe inrättas en ny kontrollörstjenst af 2:a lönegraden och åtta nya postexpeditörstjenster, deraf fem af 1:a lönegraden och tre af 2:a lönegraden, samt två kontrollörsbefattningar uppflyttas från 3:e till 1:a lönegraden, *dels ock* med godkännande af öfriga enligt statsrådsprotokollet för den 13 januari 1894 tillstyrkta ändringar i postverkets *Ang. anslag till postverket.* [1.]

stater äfvensom af de enligt samma protokoll föreslagna bestämmelserna angående semester för tjenstemännen vid distriktsförvaltningarna och postanstalterna, måtte för år 1895 bestämma postverkets anslag, förslagsvis beräknadt, till 7,981,000 kronor, att utgå direkt af postmedlen, hvarigenom postverkets utgiftsstater skulle ökas med 339,000 kronor.

Slutsummorna af de för år 1895 föreslagna staterna, jemförda med de för innevarande år af Kongl. Maj:t fastställda, äro, enligt hvad åberopade statsrådsprotokoll gifver vid handen, följande:

		år 1895:		år 1894:
aflöningsstaten	Kr.	3,065,600: —	Kr.	2,949,700: —
öfvergångsstaten	»	2,400: —	»	3,600: —
indragningsstaten	»	593: —	»	2,593: —
pensionsstaten	»	90,225: —	»	92,750: —
omkostnadsstaten	»	4,737,000: —	»	4,507,000: —
oförutsedda utgifter	»	40,000: —	»	40,000: —
afkortningar och restitutioner m. m.	»	45,182: —	»	46,357: —
tillsammans	Kr.	7,981,000: —	Kr.	7,642,000: —

Af den i statsrådsprotokollet (sid. 2—24) lemnade utredning inhemtas, att de föreslagna ändringarna i de särskilda staterna afse

I. Ökning.

A. Aflöningsstaten:

i aflöningsanslaget till biträdande tjenstemän vid postanstalterna för beredande af aflöning till 30 nya postexpeditörsbefattningar, 15 af hvardera lönegraden, med	Kr.	51,000: —
i anslaget till vaktbetjente för beredande af lön till 3 vaktbetjente, som komme att ersätta 3 indragna vaktmästare, med	»	1,500: —
i dito till aflönande af poststationsföreståndare med	»	20,000: —
Transport	Kr.	72,500: —

Transport	Kr. 72,500: —		
i dito till aflönande af extra biträden vid distriktsförvaltningarna och postanstalterna med	» 32,000: —		
i dito till ålderstillägg med	» 12,600: —		
i dito till gratifikationer m. m. åt tjenstemän och betjente med	» 1,000: —	Kr.	118,100: —

B. Pensionsstaten:

genom af Kongl. Maj:t beviljade nya pensioner	Kr. 3,675: —		
föreslagna pensioner för aktuarien Wennerbom och postexpeditören Decander, tillsammans	» 2,600: —	Kr.	6,275: —

C. Omkostnadsstaten:

i anslaget till uppbörds- och frimärkesprovision med	Kr. 5,000: —		
i dito till expensutgifter med	» 20,000: —		
i dito till rese- och traktamentsersättningar för resor i embets- och tjenstearenden i allmänhet med	» 3,500: —		
i dito till traktamenten för vaktbetjente med	» 20,000: —		
i dito till postföringskostnad vid befordran å jernväg med	» 200,000: —		
i dito till postföringskostnad vid befordran sjöledes mellan Sverige och England med	» 1,500: —	Kr.	250,000: —
	Summa ökning	Kr.	374,375: —

II. Minskning.

A. Aflöningsstaten:

genom uteslutande ur staten af 3 vaktmästarebefattningar med en lön af tillhopa ..... Kr. 2,200: —

B. Öfvergångsstaten:

genom afförande af en kammarskrifvarelön ..... » 1,200: —

C. Indragningsstaten:

genom afförande af det för förre postmästaren C. T. Öhrström upptagna belopp ..... » 2,000: —

D. Pensionsstaten:

genom besparing i följd af pensionstagares afgång ..... » 8,800: —

E. Omkostnadsstaten:

i anslaget för godtgörelse till främmande postverk med ..... Kr. 10,000: —
i dito för tillverkning af frimärken, frankokuvert, brefkort och kortbref med .. » 10,000: — » 20,000: —

F. Afkortningar och restitutioner m. m.

minskning med ..... » 1,175: —

Summa minskning Kr. 35,375: —

Om från summan af ökningen ..... » 374,375: —
drages summan af minskningen ..... » 35,375: —
erhålles det belopp af ..... Kr. 339,000: —

hvarmed enligt Kongl. Maj:ts förslag postverkets utgiftsstater skulle komma att för år 1895 på det hela ökas.

I Kongl. Maj:ts förslag till inkomstberäkning har inkomsttiteln »postmedel», som i riksstaten för innevarande år är uppförd med 8,100,000 kronor, blifvit beräknad till 8,173,000 kronor. Då, på sätt ofvan angifvits, postverkets utgifter för år 1895 af Kongl. Maj:t beräknats till 7,981,000 kronor, skulle alltså inkomsterna komma att öfverstiga utgifterna med 192,000 kronor.

Utskottet, som beträffande de omständigheter, hvilka legat till grund för öfriga ifrågasatta förändringar i de särskilda staterna, tillåter sig hänvisa till statsrådsprotokollet, får efter samma protokoll här närmare redogöra för de anförda skälen till de förändringar i staterna, hvilka stå i sammanhang med framstälda förslag *dels* om förbättring af lönevilkoren för vissa kontrollörer, *dels* om ökning af antalet postexpeditörer, *dels* om beredande af semester, utan minskning i inkomster, åt tjenstemännen vid distriktsförvaltningarna och postanstalterna, *dels* om höjning af anslaget till gratifikationer m. m. åt tjenstemän och betjente samt *dels* om beviljande af pensioner åt aktuarien Wennerbom och postexpeditören Decander.

Beträffande förslaget *om förbättring af lönevilkoren för vissa kontrollörer* erinrar departementschefen till en början derom, att i staten för närvarande vore uppförda sju kontrollörer af 1:a, fjorton af 2:a och femton af 3:e lönegraden.

Generalpoststyrelsen hade i skrifvelse den 24 sistlidne november, innefattande förslag till stater för postverket för år 1895, anfört, att de sju kontrollörsbefattningarna af 1:a lönegraden allt sedan deras tillkomst, med ett undantag af kort varaktighet, innehafts af föreståndare för afdelningar inom Stockholms postkontor. Men äfven vid postkontoren i Göteborg och Malmö funnes anställda kontrollörer, hvilka vore föreståndare för afdelningar vid dessa kontor och som i fråga om sina innehafvande befattningars ansvarsfullhet och omfattning måste anses med afdelningsföreståndarne i Stockholm temligen jemnstälda. Då med år 1891 kontrollörsbefattningarna af 1:a lönegraden ökades från fyra till sju och jemväl de nya placerades i Stockholm, hade någon uppflyttning i högre lönegrad icke kunnat beredas kontrollörerna i Göteborg och Malmö i vidsträcktare mån, än att en å hvardera platsen uppflyttats från 3:e till 2:a lönegraden. Men allt efter som göromålen ökats vid sistnämnda två postkontor, hade obilligheten af att icke någon kontrollörsbefattning af 1:a lönegraden funnits placerad i Göteborg och Malmö allt mera trädt i dagen. Någon skälig anledning förefunnes emellertid icke att från Stockholms postkontor, der, likasom å de flesta andra postkontor, arbetet år från år ökats, nu förflytta

någon af kontrollörstjensterna af 1:a lönegraden, och styrelsen hade fördenskull såsom en utväg tänkt sig, att förmånen att vid en del postkontor af 2:a klassen hafva såsom postkontorsföreståndarens närmaste man anställd en tjensteman med kontrollörsgrad skulle uppoffras samt befattningen i mån af innehafvarens afgång ersättas af en postexpeditörstjenst; att härigenom successive åtta kontrollörsbefattningar af 3:e lönegraden skulle indragas och i deras ställe inrättas åtta nya postexpeditörstjenster, deraf fem af 1:a lönegraden och tre af 2:a lönegraden, samt att den uppkommande besparingen skulle användas dels till uppflyttning af två kontrollörsbefattningar från 3:e till 1:a lönegraden, dels ock till inrättande af en ny kontrollörstjenst af 2:a lönegraden, hvilken sistnämnda åtgärd erfordrades för genomförande, såsom afsedt varit, af planen att bereda samtlige de vid postinspektionerna anställde kontrollörer löneinkomster enligt 2:a lönegraden.

För närvarande vore anvisade

till	7	kontrollörer	af	1:a	lönegraden	à 3,600 Kr.	Kr.	25,200
»	14	»	»	2:a	»	à 3,000 »	»	42,000
»	15	»	»	3:e	»	à 2,400 »	»	36,000
						Summa	Kr.	103,200

Efter förändringens genomförande skulle utgå

till	9	kontrollörer	af	1:a	lönegraden	à 3,600 Kr.	Kr.	32,400
»	15	»	»	2:a	»	à 3,000 »	»	45,000
»	5	»	»	3:e	»	à 2,400 »	»	12,000
»	5	postexpeditörer	»	1:a	»	à 1,800 »	»	9,000
»	3	»	»	2:a	»	à 1,600 »	»	4,800
						Summa	Kr.	103,200

På grund af hvad sålunda anförts hade generalpoststyrelsen anhållit om bemyndigande att i mån af afgång indraga åtta kontrollörsbefattningar af 3:e lönegraden samt i deras ställe inrätta en ny kontrollörstjenst af 2:a lönegraden och åtta nya postexpeditörstjenster, deraf fem af 1:a lönegraden och tre af 2:a lönegraden, samt uppflytta två kontrollörsbefattningar från 3:e till 1:a lönegraden.

Mot detta generalpoststyrelsens förslag hade departementschefen för egen del så mycket mindre något att erinra, som aflöningsstatens slutsumma derigenom ej höjdes.

Hvad vidare angår förslaget *om ökning af antalet postexpeditörer* hade, enligt hvad departementschefen meddelar, generalpoststyrelsen yttrat, att genom styrelsens förslag i afseende på kontrollörerna visserligen postexpeditörernas antal komme att stiga med in alles åtta, men att någon för-

bättrad utsigt till befordran för det stora antalet extra biträden vid postanstalterna derigenom icke skulle uppstå, då kontrollörernas antal vid dessa nya postexpeditörsbefattningars tillkomst minskades.

Generalpoststyrelsen ansåge emellertid för sin del uppenbart, att, icke blott från dessa extra biträdens synpunkt, utan äfven från postverkets egen och dermed statens, något måste göras för att påskynda befordran till ordinarie tjenst för sådana vid postanstalterna anstälda extra biträden, hvilka i fråga om göromål och tjenstgöringstid vore likstälda med postexpeditörer. Utsigterna till befordran för dessa extra tjenstemän vore nemligen för närvarande synnerligen ogynsamma. De nyutnämnda postexpeditörernas lefnadsålder vid befordringstillfället hade under de tre sista åren i medeltal uppgått till 36 år och deras tjensteålder i postverket till i genomsnitt 13 år, oberäknadt den tid, som åtgått till dessförinnan genomgången elevkurs. Finge detta missförhållande under någon längre tid fortfara, vore det att befara, att den stam af extra biträden, som postverket i allt fall icke kunde undvara, komme att i qvalitativt hänseende försämras till skada för både allmänheten och postverket.

Med erinran, hurusom på generalpoststyrelsens, af Kongl. Maj:t gillade framställning 1890 års Riksdag medgifvit uppförande i postverkets stater från och med år 1891 af 30 nya postexpeditörsbefattningar, 15 af hvardera lönegraden, hvadan antalet dylika befattningar nu utgjorde 125 i hvardera graden, har departementschefen vidare ur styrelsens ofvanberörda skrifvelse anfört, att vid tiden för afgifvande af styrelsens nyssberörda förslag antalet aflönade extra biträden vid postanstalterna utgjort 569, deraf 401 antagna af styrelsen och 168 å s. k. dispositionsanslag af postförvaltarne. Men vid 1892 års utgång hade antalet dylika biträden utgjort 650, af hvilka 445 antagna af styrelsen och 205 af postförvaltarne. Missförhållandet mellan antalet postexpeditörer och extra biträden hade således ökats, i det att på något mer än tre år antalet extra biträden med aflöning af postmedlen vid postanstalterna stigit med icke mindre än 81, oaktadt under tiden postexpeditörernas antal ökats med 30. För närvarande uppginge antalet af de vid distriktsförvaltningarna och postanstalterna anstälda, af styrelsen antagna extra biträden, af hvilka flertalets göromål närmast vore att förlikna med postexpeditörers, till 475, hvarjemte å s. k. dispositionsanslag af postmedlen vore vid distriktsförvaltningarna och postanstalterna tjenstgörande 215 biträden. Härförutom tjenstgjorde vid postkontoren ett ganska stort antal extra biträden, som vore af postförvaltarne både antagna och aflönade.

Då det arbete, postverket hade att fullgöra, ständigt växte och, såsom allmänt vore erkändt, tjenstepersonalen å postanstalterna vore i sitt arbete

träget sysselsatt, låge det, enligt generalpoststyrelsens åsigt, i öppen dag, att postverkets ständigt fortgående utveckling och ökade användning icke tilläte någon minskning af arbetskrafter, utan tvärtom år från år kräfde allt större sådana. Att emellertid afhjelpa detta behof endast genom att framgent öka användningen af extra biträden vore ingalunda rådligt. Postverkets tjenstemannacorps skulle då slutligen till allra största delen komma att utgöras af extra tjenstemän, samtliga med de anspråk och de skyldigheter i fråga om lefnadssätt m. m., som allmänna föreställningen i vårt land förknippade med en tjenstemans ställning, vare sig lönen vore ringa eller hög, men flertalet utan möjlighet att någonsin ernå den förbättring i existensvilkor och den säkrare ställning, som en ordinarie tjenst medförde. Det vore nödvändigt att söka råda bot härpå. Man kunde, lika litet hos oss som hos främmande postförvaltningar, underlåta att, i den mån postverkets arbete och rörelse växte, skapa nya ordinarie tjenster. I sådant hänseende hade styrelsen omförmält, att i tyska rikspostamtets af förbundsrådet godkända förslag till stat för post- och telegrafförvaltningen för budgetåret 1894—95 föreslagits inrättande af ej mindre än 590 nya ordinarie befattningar i lägsta lönegraden (assistenter).

På grund af det sålunda anförda hade generalpoststyrelsen, med öfverlemnande tillika af en från 417 extra biträden till styrelsen inlemnad petition om åtgärd för ökning af antalet postexpeditörsbefattningar, hemstält, att å stat för 1895 måtte uppföras ytterligare trettio postexpeditörer, femton af hvardera lönegraden, hvilken förändring komme att med 51,000 kronor öka anslagen å aflöningsstaten.

I sammanhang härmed hade generalpoststyrelsen förmält, att, då styrelsen ansett sig pligtig göra nämnda framställning, detta skett med öfvertygelse derom, att genom bifall dertill allenast det mest trängande behofvet blefve afhjelpt, men att botemedel ock borde sökas i en annan rigtning, eller att vid sådan verksamhet, der postarbetet borde kunna ungefär lika väl fullgöras af betjente som af tjenstemän, söka utbyta de senare mot de förre. I sådant syfte hade styrelsen för afsigt, bland annat, att försöka utbyta vissa postkupéexpeditioner emot postiljonskupéer, skötta af en eller flera vaktbetjente, liksom styrelsen äfven ville tillse, huruvida icke vid större fasta postanstalter en del göromål kunde utan olägenhet anförtros åt personer, hvilkas aflönande skulle för postverket medföra mindre utgifter, än som för närvarande utginge åt tjenstemannabiträden.

För egen del har departementschefen med afseende å nu ifrågavarande förslag erinrat, hurusom departementschefen i yttrande till statsrådsprotokollet för den 11 januari 1890, beträffande generalpoststyrelsens då framstälda begäran om ökning af postexpeditörernas antal, anfört att, ehuru

det vore naturligt, att i en så omfattande rörelse som postverkets ett betydande antal extra biträden måste användas, meningarna icke torde vara delade derom, att den utsträckning, hvari handläggning af postgöromål vore anförtrodd åt extra biträden, vore större, än som vare sig med allmänhetens eller postverkets intresse vore förenligt, och att den föreslagna åtgärden, hvarigenom någon inskränkning i detta missförhållande skulle åstadkommas, derför icke kunde annat än anses välbetänkt.

Oaktadt från och med år 1891 30 nya postexpeditörsbefattningar tillkommit — yttrar departementschefen vidare — hade, såsom af de utaf generalpoststyrelsen lemnade uppgifter framginge, antalet med arfvode af postmedel aflönade extra biträden, långt ifrån att minskas, tvärtom i ej oväsentlig grad ökats. Hvad departementschefen i sitt nyssberörda yttrande anfört såsom skäl för bifall till generalpoststyrelsens framställning om inrättande af omförmälda 30 nya postexpeditörsbefattningar egde således sin fulla giltighet äfven beträffande den af generalpoststyrelsen nu gjorda framställning i enahanda syfte. Det gynsamma ekonomiska resultatet af postverkets verksamhet utgjorde äfven ett skäl att i någon mån tillmötesgå den extra ordinarie postpersonalens kraf på inrättande af nya ordinarie tjenster inom postverket.

Vidkommande frågan om beredande åt tjenstemännen vid postanstalterna och distriktsförvaltningarna af *semester utan minskning i inkomster*, hade generalpoststyrelsen erinrat, att styrelsen redan vid afgifvande af förslag till postverkets stater för åren 1893 och 1894 gjort framställning derom, att nämnde tjenstemän skulle tilldelas semester en månad årligen; att denna semester skulle vara obligatorisk för sådane tjenstemän, som hade sig anförtrodd uppbörd; samt att tjensteman af lägre grad vid distriktsförvaltning eller postanstalt skulle vara skyldig att, om han för beredande af semester förordnades till högre befattning, densamma bestrida mot åtnjutande endast af sina egna aflöningsförmåner utan någon förhöjning för skötandet af den högre befattningen, dock ej längre tid än tre månader under ett år, så att postverkets kostnader för semesters beredande skulle begränsas till utgifvande af skäliga arfvoden åt de extra tjenstemän, som, eljest oaflönade, tillkallades att under semestertiden tjenstgöra, hvarjemte styrelsen uttalade den åsigt, att arfvodet till dylik extra tjensteman vid distriktsförvaltning och de fasta postanstalterna i regeln icke skulle öfverstiga 60 kronor i månaden, men att, derest ordinarie tjensteman icke kunde erhållas att under semester för postförvaltare vid de smärre postkontoren bestrida dennes tjenst, fyllnadsbelopp skulle af postmedel utgå jemväl till vikarie för postförvaltare, på det denne vikarie icke måtte under semesterförordnandet åtnjuta lägre arfvodesbelopp än 100 kronor i månaden, samt

att, i fråga om de i jernvägspostkupé tjenstgörande postexpeditörer, desse skulle under semester frånträda traktamentet, hvilket skulle uppbäras af vikarien, som derjemte skulle erhålla ett lägre arfvode, dock icke under 25 kronor i månaden. Till dessa sålunda angifna kostnader skulle komma ersättning till vikarie enligt gällande resereglemente, när resa för inställelse till tjenstgöring erfordrades.

Till stöd för sitt nu förevarande förslag anförde generalpoststyrelsen, hurusom behofvet af semester för tjenstemännen vid postanstalterna vore erkändt i de för styrelsen utfärdade instruktioner, både den äldre af den 5 december 1873 och den nu gällande af den 4 juni 1886, men föreskriften derom, att semestern icke finge föranleda särskild kostnad för postverket, hade, såsom styrelsen redan vid föregående tillfällen framhållit, orsakat, att den genom semester afsedda hvila endast undantagsvis kunnat vederbörande beredas. Jemte det tjenstemannen blefve mera uthållig i det ansträngande och enerverande arbetet å postanstalt, derest han genom semester finge komma i åtnjutande af någon kortare tids hvila, kunde en högst afsevärd skärpning af kontrollen öfver uppbörden af postmedel vinnas, derest, såsom styrelsen tänkt sig, semestern blefve obligatorisk för de tjenstemän, som omhänderhade penningeuppbörd, och erhållandet af denna kontroll kunde, enligt styrelsens åsigt och med särskildt fästadt afseende å de betydliga penningebelopp, som numera till följd af postanvisnings-, postförskotts-, tidnings- och postsparbanksrörelsen måste af många posttjenstemän omhänderhafvas, icke anses annat än högeligen önskvärdt och väl motsvarande den kostnad, som härigenom skulle för postverket uppstå. Visserligen hade under senare tider kontrollen öfver postanstalterna skärpts genom distriktsförvaltningarnas verksamhet och genom föreskrifter om kortare redovisningsperioder samt fullständigare räkenskapshandlingar, men den ökade penningerörelsen vid postkontoren föranledde, att vid de flesta af dem städse måste finnas tillgängliga mycket afsevärda penningebelopp för att möta dagliga eventuella utbetalningar till allmänheten och att många af postkontoren i fråga om storleken af de penningebelopp, som der omhänderhades, allt mera blefve att förlikna vid bankkontor, och, såvidt styrelsen förnummit, hade redan de flesta enskilda bankinrättningar funnit med sin fördel förenadt att tilldela sina tjenstemän obligatorisk semester.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt hemstälde generalpoststyrelsen, att, på det att åt tjenstemännen vid postdistriktsförvaltningarna och postanstalterna måtte kunna, utan särskilda kostnader för dem sjelfva, beredas semester af en månad årligen för hvar tjensteman, följande föreskrifter måtte varda meddelade, att, jemte öfriga redan gifna bestämmelser,

gälla såsom vilkor för tillgodonjutande af aflöningsförmåner å stat för dylika tjenstemän, nemligen:

att tjensteman af lägre grad skulle, när sådant erfordrades för beredande af semester, vara skyldig att, om han förordnades till högre befattning vid distriktsförvaltningarna eller postanstalterna, densamma bestrida mot åtnjutande allenast af den honom eljest tillkommande aflöning, dock ej längre tid än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår;

att semester finge af tjensteman vid distriktsförvaltning eller postanstalt åtnjutas, i den mån sådant i vederbörlig ordning pröfvades kunna ske utan hinder för göromålens gång;

att vid distriktsförvaltning eller postanstalt anställd tjensteman, som hade sig anförtrodd uppbörd, skulle vara pligtig att å tid af året, som af vederbörande öfverordnade myndighet bestämdes, begagna sig af ifrågavarande semester;

att dessa föreskrifter ovilkorligen skulle lända till efterrättelse för dem, som med eller efter 1895 års ingång tillträdde tjenstebefattning vid distriktsförvaltning eller postanstalt; samt

att de, som dessförinnan tillträdt tjenstebefattning vid postanstalt eller distriktsförvaltning och icke kunde mot sitt bestridande lagligen tillförbindas att underkasta sig ifrågavarande föreskrifter, skulle blifva underkastade desamma, om och när de anmälde sin önskan att komma i åtnjutande af semester utan afstående af aflöning.

Då beloppet af den kostnad, som för den ifrågasatta semestern skulle postverket tillskyndas, utöfver ersättningen för resor, förut beräknats till omkring 30,000 kronor, men genom tillkomsten af nu begärdt ökadt antal postexpeditörer kostnaden skulle komma att ökas med omkring 1,800 kronor, hade generalpoststyrelsen fördenskull och för jemnhet i siffran hemstält, att anslaget till aflönande af extra biträden vid distriktsförvaltningarna och postanstalterna, från hvilket anslag sagda kostnad skulle komma att utgå, måtte höjas till 532,000 kronor, hvilket innebure en förhöjning af 32,000 kronor.

Då från anslaget till rese- och traktamentsersättningar för resor i embets- och tjensteärenden i allmänhet borde utgå den kostnad, som med anledning af den nu föreslagna semestern komme att uppstå, då vikarie för posttjensteman under semester icke kunde å tjenstgöringsorten erhållas, hade styrelsen tillika hemstält, att detta anslag, för närvarande 25,500 kronor, måtte höjas med 3,500 kronor till 29,000 kronor.

Departementschefen har i minnet återkallat, hurusom med anledning af generalpoststyrelsens vid afgifvande af förslag till postverkets stater för år 1893 gjorda framställning angående beredande af semester utan minsk-

ning i inkomster åt tjenstemännen vid distriktsförvaltningarna och postanstalterna departementschefen till statsrådsprotokollet den 13 januari 1892 anfört, att, i betraktande af det trägna och ansträngande arbete, posttjensten kräfde, det syntes vara af rättvisa och billighet påkalladt, att nämnde tjenstemän bereddes tillfälle att, der sådant utan hinder för göromålens gång kunde ske, utan ekonomisk uppoffring komma i åtnjutande af en kortare semester hvarje år, samt att dertill komme, att, derest i öfverensstämmelse med generalpoststyrelsens förslag semestern blefve obligatorisk för dem bland ifrågavarande tjenstemän, som hade sig anförtrodd uppbörd, en sådan anordning skulle innebära en högst afsevärd skärpning af kontrollen öfver uppbörd af postmedel; och hade departementschefen derför funnit sig böra hos Kongl. Maj:t på det lifligaste förorda hvad generalpoststyrelsen i berörda hänseende hemstält.

Det förslag, Kongl. Maj:t i enlighet med den af departementschefen sålunda uttalade åsigt afgifvit till 1892 års lagtima Riksdag, hade emellertid icke vunnit Riksdagens bifall. I skrifvelse den 19 maj 1892 angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel hade Riksdagen anfört, att det syntes Riksdagen uppenbart, att, om förmånen af semester utan minskning i inkomster medgåfves postpersonalen, anspråk på erhållande af enahanda förmån snarligen kunde motses från telegrafpersonalens sida, hvilka anspråk i sådant fall svårligen kunde afvisas; att Riksdagen således i sjelfva verket stode inför en långt större utgift än den statsverkspropositionen utvisade; att det emellertid syntes Riksdagen med fog kunna ifrågasättas, huruvida Riksdagen borde besluta sig för en dylik utgift, om ej samtidigt dermed genomfördes den besparing åsyftande reform, som bestode i post- och telegrafverkens förening; samt att den förevarande semesterfrågan således först borde i sammanhang med föreningsfrågan lösas.

I skrifvelse till Kongl. Maj:t den 21 november 1892 angående postverkets stater för innevarande år hade generalpoststyrelsen förnyat sin framställning i semesterfrågan. Men ehuru departementschefen fortfarande funnit generalpoststyrelsens förslag, särskildt med hänsyn till den skärpta kontroll öfver uppbörden vid postanstalterna, som derigenom skulle vinnas, vara särdeles beaktansvärdt, hade departementschefen dock icke ansett vara skäl att, då Kongl. Maj:ts till 1892 års lagtima Riksdag i sådant syfte gjorda framställning icke vunnit Riksdagens bifall, efter en så kort tids förlopp å nyo upptaga frågan; och hade denna uppfattning delats af Kongl. Maj:t.

Frågan hade emellertid sedan dess kommit i ett väsentligen förändradt läge. Vid föredragning den 15 september nästlidet år af Riksdagens skrifvelse den 12 maj 1888 angående post- och telegrafverkens förenande under

en gemensam styrelse samt det betänkande, som afgifvits af den för frågans utredning tillsatta komité, hade Kongl. Maj:t funnit Riksdagens berörda skrifvelse icke böra till någon Kongl. Maj:ts åtgärd föranleda. Enligt hvad departementschefen vid nämnda föredragningstillfälle anfört, måste den i föreningsfrågan åvägabragta utredning anses hafva på ett tillfyllestgörande sätt ådagalagt, att en förening af post- och telegrafverken icke skulle komma att för statsverket medföra besparing. Den i Riksdagens skrifvelse den 19 maj 1892 framhållna synpunkt, enligt hvilken den statsutgift, som skulle uppkomma genom medgifvande af semesterförmån för postpersonalen och eventuelt äfven för telegrafpersonalen, borde ställas i förbindelse med den genom de båda verkens förening motsedda besparing, syntes derför under numera förändrade förhållanden icke kunna utöfva bestämmande inflytande på semesterfrågans lösning.

Hvad beträffade Riksdagens i samma skrifvelse uttalade antagande, att, derest förmånen af semester utan minskning i inkomster medgåfves postpersonalen, enahanda förmån inom kort äfven måste beredas personalen vid telegrafverket, så förekomme väl, att i det förslag till utgiftsstater för telegrafverket, som telegrafstyrelsen, på grund af Kongl. Maj:ts i sammanhang med föreningsfrågans afgörande meddelade befallning, den 28 sistlidne november afgifvit, telegrafstyrelsen framstält förslag till beredande af möjlighet för personalen vid telegrafverkets lokalförvaltningar att utan aflöningsafdrag erhålla någon tids ledighet från tjenstegöromålen. Telegrafstyrelsen hade emellertid dervid kommit till det resultat, att det icke vore möjligt att åt hela den ordinarie tjenstemannapersonalen vid telegrafverkets lokalförvaltningar bereda förmånen af en årligen återkommande semester. Vid den tid af året, äfven om den utsträcktes till månaderna maj—oktober, då dylik ledighet vore för tjenstemännens helsa gynsammast och äfven i öfrigt mest begärlig, vore nemligen göromålen vid telegrafverkets stationer trägnast, och om än semestern kunde förläggas till hvilken årstid som helst, befarade styrelsen, att tillräckligt antal ersättningsmän skulle komma att saknas för att åt hela personalen årligen bereda dylik ledighet. Telegrafstyrelsen hade derför tänkt sig saken kunna ordnas genom begränsning sålunda, att det i hvarje fall finge bero på styrelsens pröfning, huruvida ordinarie tjensteman vid telegrafverkets linier, verkstad eller stationer kunde, vare sig för skötande af egna angelägenheter eller för sjukdom eller svag helsas vårdande, under högst trettio dagar under samma kalenderår erhålla ledighet utan minskning i sin aflöning, samt att en dylik förmån icke finge beviljas assistent eller telegrafist, med mindre än att han eller hon under minst fem kalenderår innehaft sin anställning i nämnda egenskap. För genomförande af en sådan anordning hade telegraf-

styrelsen i statsförslaget uppfört ett förslagsanslag af 25,000 kronor för beredande åt en del af den ifrågavarande personalen af tjenstledighet utan aflöningsafdrag.

Att sålunda, enligt de båda styrelsernas förslag, bestämmelserna om semesterförmån för personalen vid lokalförvaltningarna inom post- och telegrafverken skulle komma att sins emellan företete väsentliga skiljaktigheter, vore betingadt af de olikartade förhållandena inom de båda verken. Om än enligt generalpoststyrelsens förslag obligatorisk semester skulle kunna tilldelas posttjensteman under hvilken årstid som helst, så syntes dock i allmänhet oöfverstigliga hinder icke möta att tilldela flertalet af tjenstemännen vid postverkets lokalförvaltning dylik förmån under den varmare årstiden, då densamma måste vara mest begärlig, likasom, i motsats mot det inom telegrafverket rådande förhållandet, svårighet att finna tillräckligt antal personer, villiga att åtaga sig semestervikariat, icke skulle yppas. Om redan häruti låge tillräcklig grund för den olikhet, som uti nu ifrågavarande afseende skulle komma att ega rum mellan de båda verken, funnes äfven en annan, som syntes böra tillmätas en än större betydelse. Såsom förut blifvit framhållet, vore syftemålet med den föreslagna obligatoriska semestern för posttjenstemännen tvåfaldigt: att bereda tjenstemännen någon tids hvila och att tillskapa ett kraftigt kontrollmedel öfver dem i deras egenskap af uppbördsmän. Om för posttjenstemännen semesterförmån medgåfves endast i den begränsning, som blifvit för telegrafpersonalen föreslagen, skulle det senare, icke minst vigtiga syftemålet med semesterns medgifvande bortfalla. Nekas kunde visserligen icke, att den uppbördskontroll, som låge uti en obligatorisk semester, äfven inom telegrafverket kunde vara önskvärd, men dels medgåfve, på sätt redan blifvit nämndt, förhållandena icke dess införande inom detta verk och dels vore här på grund af den väsentligt mindre uppbörden behofvet deraf icke så framträdande som inom postverket. Att i nu förevarande afseende en olikhet skulle uppstå mellan post- och telegrafverken utgjorde emellertid icke i och för sig något skäl att afstå från den obestridliga fördel för uppbördskontrollen inom postverket, som den obligatoriska semestern skulle medföra.

Till stöd för förslaget om höjning af *anslaget till gratifikationer m. m. åt tjenstemän och betjente* hade generalpoststyrelsen anfört, hurusom sedan flera år tillbaka inom det svenska postverket funnits nödigt att gång efter annan vid åtskilliga postkontor anordna särskilda elevkurser för dem, som önskade anställning såsom extra ordinarie postexpeditörer. Utbildningen hade dock hufvudsakligen afsett den praktiska posttjensten. Under de senare åren hade styrelsen särskildt haft sin uppmärksamhet rigtad på

förevarande angelägenhet och sökt att mera planmessigt ordna dessa kurser, så att den blifvande posttjenstemannen måtte kunna erhålla ej blott praktisk handledning i postgöromål, utan äfven undervisning i de ämnen, såsom postförvaltningskunskap, postal geografi, lefvande språk m. m., i hvilka han för ett rätt uppfyllande af sin verksamhet nödvändigt måste ega insigter. För sådant ändamål hade vid åtminstone ett par af de större elevkontoren anordnats särskilda studiekurser under ledning af posttjenstemän såsom kursföreståndare. Vid andra elevkontor hade såväl den praktiska handledningen som, i den mån tjenstegöromålen sådant medgifvit, biträde åt eleverna vid studierna fått lemnas af kontorets föreståndare.

Ersättning åt kursföreståndarne hade lemnats genom gratifikationer till smärre belopp från ifrågavarande anslag. Då det enligt styrelsens uppfattning skulle vara för svenska postverket gagneligt, om man kunde fortgå på den beträdda vägen med anordnande af särskilda studiekurser, men anslaget vore hårdt anlitadt, hade styrelsen ansett detsamma för sådant ändamål böra med förut nämnda belopp förhöjas.

Hvad slutligen beträffar frågan om *pensioner åt aktuarien Wennerbom och postexpeditören Decander*, så inhemtas af statsrådsprotokollet, att *Wennerbom*, hvilken vore född den 28 januari 1836 och år 1859 efter aflagd examen för inträde i rikets rättegångsverk antagits i statens tjenst, den 11 maj 1863 utnämnts till kanslist hos styrelsen samt den 19 januari 1874 befordrats till aktuarie hos styrelsen och föreståndare för dess statistiska kontor.

Sedan medlet af september 1890 hade Wennerbom åtnjutit tjenstledighet på grund af sjukdom. Den med aktuarietjensten förenade aflöning utgjorde 3,000 kronor, deraf 1,800 kronor såsom lön och 1,200 kronor såsom tjenstgöringspenningar, hvarjemte Wennerbom fått sig tillagda två ålderstillägg med tillhopa 1,000 kronor. Af dessa löneförmåner uppbure Wennerbom under ledigheten lönen och ålderstilläggen eller tillhopa 2,800 kronor. Tjenstgöringspenningarne utginge till vikarien, men då lämplig sådan till uppehållande af den ansträngande tjenstebefattningen icke kunnat erhållas endast för tjenstgöringspenningarne, hade derutöfver, enligt särskilda af Kongl. Maj:t meddelade beslut, af postmedlen anvisats ett årligt belopp af 1,200 kronor för tjenstens uppehållande.

Enligt ett af extra provinsialläkaren Konrad Schwieler den 18 sistlidne oktober utfärdadt läkarebetyg lede Wennerbom af organiskt hjertfel jemte följderna af en slagattack och vore för all framtid urståndsatt sköta sin befattning hos generalpoststyrelsen.

Af generalpoststyrelsen hade vitsordats, att Wennerbom i sin tjenst städse ådagalagt duglighet och stort nit.

Såsom skäl för Wennerboms pensionerande åberopade generalpoststyrelsen, att, enligt nämnda läkarebetyg, ingen utsigt förefunnes, att han vidare skulle blifva tjenstbar; att det för postverket vållade svårighet att uppehålla tjensten medelst vikarie; samt att dertill komme, att den kostnad, hans pensionerande skulle för postverket medföra, icke väsentligt komme att öfverstiga den, postverket redan under en följd af år fått för tjenstens uppehållande vidkännas, då Wennerbom, enligt inhemtade upplysningar, från och med juni månad 1863 varit delegare i och inbetalt pensionsafgifter till civilstatens pensionsinrättning, hvadan han syntes vara berättigad att, efter erhållet afsked, från nämnda pensionsinrättning uppbära en årlig pension af 1,200 kronor.

Under åberopande häraf och med erinran att Wennerbom enligt de i kongl. kungörelsen den 6 december 1878 gifna vilkor för åtnjutande af fastställda löneförmåner för generalpoststyrelsen vore berättigad att, så länge han af sjukdom hindrades att sin tjenst förrätta, uppbära hela lönen jemte ålderstillägg, hade generalpoststyrelsen hemstält, att Wennerbom måtte förklaras berättigad att från och med månaden näst efter den, då afsked från aktuarietjensten blefve honom beviljadt, under sin återstående lifstid af postmedel åtnjuta pension till så stort belopp, att detta tillsammans med den pension, hvartill han syntes vara berättigad från civilstatens pensionsinrättning, utgjorde 2,800 kronor; i hvilket fall för honom borde å postverkets pensionsstat upptagas ett belopp af 1,600 kronor.

I yttrande, som af departementschefen inhemtats, hade direktionen öfver civilstatens pensionsinrättning meddelat, att Wennerbom fullgjort vilkoren för erhållande af pension från nämnda inrättning och således vore berättigad att från och med månaden näst efter den, under hvilken afsked från tjensten blefve honom beviljadt, för sin återstående lifstid uppbära pension från inrättningens tjenstemannapensionsfond i fjerde klassen till årligt belopp af 1,200 kronor.

Decander, hvilken alltifrån den 1 oktober 1884 åtnjutit tjenstledighet på grund af läkarebetyg, hade i en till generalpoststyrelsen ingifven skrift anhållit om afsked från postexpeditörsbefattningen med bibehållande af lönen såsom pension; och hade styrelsen jemte meddelande häraf vidare anfört, att Decander, som vore född den 8 januari 1848, år 1869 antagits till extra ordinarie tjensteman vid postverket och den 21 juli 1876 befordrats till kontorsskrifvare, hvilken tjenstebenämning med 1882 års ingång förändrats till postexpeditör. Från och med februari månad sistnämnda år hade Decander innehaft postexpeditörstjenst i 1:a lönegraden.

Då Decander, hvilken tillika innehade annan tjenstebefattning såsom lärare i musik vid högre latinläroverket å Norrmalm i Stockholm, af sådan anledning icke fått tillträda nu gällande aflöningsstat, hade hans aflöningsförmåner såsom postexpeditör utgjort, extra inkomster oberäknade, 1,600 kronor, deraf 1,200 kronor lön och 400 kronor tjenstgöringspenningar.

Under Decanders tjenstledighet hade, enligt särskilda af Kongl. Maj:t meddelade beslut, hans aflöningsförmåner varit så fördelade, att Decander tillagts lönen, hvaremot tjenstgöringspenningarna jemte extra inkomsterna uppburits af vikarien, hvilken derutöfver, jemlikt Kongl. Maj:ts beslut, åtnjutit särskild vikariatsersättning af postmedlen till belopp af 800 kronor för år räknadt.

Enligt två af stadsläkaren i Linköping, bataljonsläkaren E. Boman den 20 september och den 5 november 1893 för Decander utfärdade läkarebetyg lede Decander af neurasthenia cerebralis och vore till följd af denna sjukdom oförmögen till tjenstgöring, hvarjemte enligt läkarebetyget utsigt icke förefunnes, att Decanders helsotillstånd kunde så förbättras, att han kunde användas i postverkets tjenst.

Generalpoststyrelsen förmälde sig icke vara i tillfälle att bedöma, huruvida Decander å sin innehafvande musiklärarebefattning kunde komma i åtnjutande af pension eller huruvida honom kunde under en längre följd af år medgifvas att, ehuru icke tjenstbar, i nämnda befattning qvarstå, men under antagande att hinder härför mötte och då alltid olägenhet vållades postverket derigenom, att under en längre tid biträde icke kunde påräknas af en bland verkets ordinarie tjenstemän, helst antalet af desse tjenstemän icke i förhållande till göromålens omfattning vore särdeles stort, hade styrelsen föreslagit Decanders uppförande å postverkets pensionsstat till åtnjutande under sin återstående lifstid af en årlig pension, motsvarande den honom å stat tillkommande lön, 1,200 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, under hvilken afsked ur postverkets tjenst blefve honom beviljadt.

Då, enligt hvad de företedda läkarebetygen gåfve vid handen, ingen utsigt förefunnes, att Wennerbom och Decander skulle kunna åter inträda i utöfning af sina tjensteåligganden, samt det uppenbarligen måste medföra icke ringa olägenhet för postverket, om deras tjenster fortfarande skulle under en följd af år uppehållas på förordnande, ansåge departementschefen generalpoststyrelsen hafva haft grundade skäl för sin begäran, att pension af postmedel måtte Wennerbom och Decander beredas, helst någon väsentligt ökad utgift derigenom ej tillskyndades postverket utöfver de kostnader, postverket för närvarande finge vidkännas för tjensternas uppehållande.

Hvad Decander beträffade, borde dock, enligt departementschefens åsigt, någon nedsättning ega rum i beloppet af den för honom föreslagna pensionen. Decander innehade nemligen, såsom af generalpoststyrelsen omförmälts, jemte sin postexpeditörstjenst befattning såsom lärare i musik vid högre latinläroverket å Norrmalm i Stockholm, i hvilken egenskap han åtnjöte aflöning å stat till belopp af 750 kronor årligen. Jemlikt § 69 i stadgan för rikets allmänna läroverk den 1 november 1878 egde ordinarie lärare, som i följd af sjukdom åtnjöte tjenstledighet, att under tiden uppbära tre fjerdedelar af den till befattningen hörande lön, men skulle afstå den återstående fjerdedelen till vikariens aflönande, så vida icke med efori bifall dem emellan annorlunda öfverenskommes. Under mellanterminerna, då någon vikarie ej erfordrades, uppbures lönen oafkortad. Någon rätt till pension såsom musiklärare syntes Decander icke ega, då kongl. brefvet den 16 mars 1858 i fråga om pensionsrätt för lärare vid elementarläroverken icke ansetts ega tillämplighet på lärare i musik och teckning, men då Decander i sin berörda egenskap vore ordinarie tjensteman, kunde det uppenbarligen icke förmenas honom att vid tjensten qvarstå, änskönt han icke vore tjenstbar. I betraktande af dessa omständigheter ansåge departementschefen pensionen för Decander skäligen böra sättas till 1,000 kronor.

Af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 13 nästlidne januari samt det dervid fogade statsrådsprotokollet för den 15 september 1893 inhemtas, att Kongl. Maj:t sistnämnda dag, vid föredragning af Riksdagens skrifvelse den 12 maj 1888 angående post- och telegrafverkens förenande under en gemensam styrelse samt det betänkande, som den 2 mars 1892 afgifvits af den för frågans utredning tillsatta komité, funnit Riksdagens berörda skrifvelse icke böra till någon Kongl. Maj:ts vidare åtgärd föranleda. Då den sedan mera än ett fjerdedels sekel på dagordningen stående frågan om de båda verkens sammanslagning sålunda af Kongl. Maj:t afgjorts i motsatt rigtning mot den uppfattning, ej blott Riksdagen i särskilda skrifvelser den 13 maj 1868, den 10 maj 1871, den 12 maj 1880 och den 12 maj 1888, utan äfven omförmälda komité gjort gällande, har utskottet ansett sig, innan utskottet afgifver yttrande öfver Kongl. Maj:ts nu föreliggande, under anslagstitlarne »postverket» och »telegrafverket» framstälda förslag, böra, med anledning af komiténs uttalande i frågan, ingå i granskning af de hufvudsakliga skäl, hvarpå departementschefen i sitt yttrande till statsrådsprotokollet den 15 september 1893 grundat sin af Kongl. Maj:t sedermera godkända hemställan i ämnet.

En jemförelse mellan departementschefens ifrågavarande yttrande och komiténs förenämnda betänkande föranleder till en början den iakttagelsen, att departementschefen helt och hållet förbigått en omständighet, hvarpå komitén, likasom Riksdagen enligt dess omförmälda skrifvelser, fäst särskild vigt, nemligen utlandets föredöme. Vid det förhållande att, till följd af telegrafförvaltningens motstånd mot hvarje steg i reformens rigtning, den erfarenhet, som kunnat inom landet vinnas af förenade post- och telegrafanstalters verksamhet, blifvit synnerligen obetydlig, torde dock förenämnda omständighet vara förtjent af all uppmärksamhet. I betraktande deraf, *att*, sedan den tidpunkt, då Riksdagen först uttalade sig för en sammanslagning af de båda verken, eller år 1868, följande länder ansett sig böra införa denna reform, nemligen *England* (vid inköp af de förut privata telegrafnäten) år 1870, *Tyska riket* år 1875, *Frankrike* år 1878, *Spanien* år 1879, *Bayern* och *Portugal* år 1880, *Würtemberg* år 1881, *Österrike* år 1883, *Nederländerna* och *Ryssland* år 1884, *Ungern* år 1887, *Grekland* år 1888 och *Italien* 1889; *att* vidare förening af post- och telegrafverken lärer ega rum jemväl i *Luxemburg*, *Rumänien*, *Bulgarien*, *Serbien* och *Turkiet* samt i en hel mängd utomeuropeiska länder, bland hvilka må nämnas Argentinska republiken och andra sydamerikanska stater, Brittiska, Franska och Nederländska Indien, Japan, Caplandet och åtskilliga af de australiska kolonierna; samt *att*, enligt hvad komiterades betänkande gifver vid handen, åtskilliga utländska förvaltningar, hvilkas yttrande i frågan generalpoststyrelsen på komiténs framställning inhemtat, lemnat i hög grad gynsamma omdömen om föreningens verkningar, har det ådragit sig utskottets uppmärksamhet, att vid frågans slutliga pröfning af Kongl. Maj:t utlandets erfarenhet icke synes hafva tillmätts den betydelse, som den otvifvelaktigt bort hafva påkallat. Härvid torde ej heller böra förbises föreningsfrågans ställning i de europeiska länder, hvilka icke kunna sägas hafva en genomförd förening af de båda verken. Af dessa länder har, såvidt utskottet af komiténs utredning kunnat finna, om man bortser från Montenegro, endast Norge ett mindre antal förenade post- och telegrafanstalter än Sverige. I de öfriga länderna — Danmark, Belgien och Schweiz — i hvilka för öfrigt särskilda kommunikationsministerier numera inrättats, hvarigenom är sörjdt för en fullt sakkunnig och enhetlig ledning af post- och telegrafväsendet, är den lokala sammanslagningen betydligt mera utsträckt än hos oss. Under det att, enligt hvad utskottet inhemtat, i Sverige för närvarande finnas endast 7 sjelfständiga förenade post- och telegrafanstalter, 5 förenade filialer och 7 förenade post- och telegrafstationer, framgår nemligen af komiténs betänkande, att i Danmark funnos vid tidpunkten för betänkandets afgifvande 91 postkontor och

postexpeditioner, vid hvilka vederbörande föreståndare tillika var »Bestyrer» för en »Kongelig Telegrafstation», att i Schweiz antalet lokalanstalter, vid hvilka post- och telegraftjensten var anförtrodd åt samme tjenstemän, år 1891 uppgick till 775, samt att i Belgien samma år af 820 befintliga postanstalter 185 voro förenade post- och telegrafanstalter, antalet förenade jernvägs-, post- och telegrafanstalter deri icke inräknade. I detta sammanhang torde utskottet äfven få framhålla, *dels att*, då telegrafstyrelsen i sitt vid statsrådsprotokollet fogade utlåtande öfver komiterades betänkande (sid. 23 bil. 1 till statsrådsprotokollet) talar om ett i Belgien företaget »misslyckadt försök till de båda förvaltningsgrenarnes förenande», detta uttalande, efter den grundliga utredning, komitén (sid. 155—158 i betänkandet) lemnat angående föreningsfrågans ställning i Belgien och särskildt rörande verkliga innebörden i den af telegrafstyrelsen åsyftade organisationsförändringen derstädes, icke kan anses ega stöd i verkliga sakförhållandet, *dels ock* att hvad telegrafstyrelsen (sid. 23) yttrat rörande ett af italienske ministern för post- och telegrafväsendet år 1891 i cirkulär gjordt uttalande om ett mindre gynsamt resultat af post- och telegrafverkens förening i Italien, torde bero på missuppfattning af detta uttalande och i alla händelser icke lärer kunna tillmätas någon betydelse, då, enligt hvad utskottet inhemtat, italienska regeringen på grund af vunnen erfarenhet numera såsom nödvändig erkänt en än mera ingående sammansmältning af post- och telegrafverken än den år 1889 beslutade och i sådant syfte utarbetat en framställning, som antagits af representationen.

Hvad derefter angår de skäl, departementschefen anfört till stöd för sin hemställan i ärendet, så har departementschefen beträffande först den *besparing i administrationskostnader*, som Riksdagen antagit skulle komma att genom föreningen uppstå, yttrat, att efter den verkstälda utredningen syntes honom icke kunna betviflas, att föreningen icke komme att medföra någon dylik besparing, utan i stället en ökad utgift. Efter de uttalanden från utländska förvaltningar, för hvilka komitén redogjort, och hvaraf framgått, att så godt som öfverallt annorstädes afsevärda besparingar vitsordats hafva framgått såsom resultat af reformen, har utskottet funnit egendomligt, att densamma skulle hos oss utfalla i helt motsatt rigtning. Departementschefens berörda uppfattning synes grunda sig derpå, att, sedan komitén, vid jemförelse af de förutvarande kostnaderna och kostnaderna enligt komiténs förslag, beräknat, att genom de af densamma föreslagna anordningarna en besparing på det hela af i rundt tal 95,000 kronor för år skulle omedelbart uppkomma, vederbörande embetsverk framstält yrkanden om förstärkningar i den af komitén beräknade personalen dels genom inrättande af nya tjenstebefattningar, dels genom upp-

förande af ordinarie sådana i stället för af komitén ifrågasatta extra ordinarie och dels genom löneförhöjningar, hvilka förstärkningar, medförande en kostnad, som komme att öfverskrida summan af den utaf komitén beräknade besparingen, departementschefen ansett af behofvet påkallade. Utan att ingå i närmare granskning af de af embetsverken sålunda gjorda yrkandena, af hvilka visserligen några förefallit utskottet grundade, men andra åter ingalunda af beskaffenhet att kunna tillmätas afsevärd betydelse, har utskottet trott sig böra framställa några erinringar med anledning af departementschefens ofvanberörda yttrande.

Att märka är då först och främst, att komitén — under framhållande af att med den relativt billiga förvaltning, hvilken utmärkt de svenska post- och telegrafverken, den genom föreningen uppkommande besparingen blefve åtminstone till en början jemförelsevis mindre än den, som i åtskilliga främmande länder framträdt såsom resultat af föreningen — kommit till sitt ofvan angifna resultat genom en kalkyl af förhållandena, *sådana de gestaltade sig vid början af år 1891, dock med inberäkning i den af komitén ifrågasatta utgiftsstaten af kostnaden för den centrala telefonförvaltningens sättande på ordinarie stat och anordnandet af den enbart för postförvaltningens räkning i allt fall nödiga, numera jemväl införda distriktsförvaltningen.* Företoges *nu* en kalkyl öfver den genom föreningen möjliga besparingen med iakttagande af de allmänna grunderna i komiténs förslag, men med de för år 1895 föreslagna staterna för post- och telegrafverken till utgångspunkt, skulle säkerligen besparingen befinnas icke obetydligt större än hvad komitén på grundval af förhållandena vid 1891 års ingång ansett sig kunna beräkna; och af en sådan kalkyl skulle säkerligen ådagaläggas rigtigheten af komiténs antagande, att besparingen i aflöningar genom föreningen skulle blifva relativt större för framtiden än vid föreningens början, då ju det för en gemensam förvaltning måste ställa sig mindre kostsamt att möta en stigande rörelse än för två skilda förvaltningar. I detta afseende vill utskottet endast framhålla, att, medan komitén vid sina beräkningar hade att kalkylera med af telefonmedel utgående aflöningar till belopp af 172,812 kronor, de under år 1893 af telefonmedel bestridda aflöningsbeloppen, enligt hvad framgår af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 13 sistlidne januari (sid. 42), uppgått till icke mindre än omkring 360,000 kronor, hvilket belopp nu, enligt telegrafstyrelsens statsförslag, skulle till icke ringa del omsättas till ordinarie aflöningar med åtföljande ålderstillägg och öfriga förmåner.

Departementschefen har vidare till statsrådsprotokollet allenast yttrat sig om de besparingar, som komitén antagit skola genom föreningen uppstå i utgifterna för personalens aflönande. Komitén har emellertid äfven

framhållit en annan genom föreningen uppkommande art af besparing i administrationskostnader, i det att komitén ansett en icke oväsentlig minskning kunna beredas i utgifterna för *inventarier*, *skrifmaterialier* och dylikt samt för *lokaler* och dessas *belysning*, *uppvärmning*, *renhållning* och *städning*. Att på förhand uppgifva några siffror, som utmärkte beloppen af de å dessa poster uppkommande särskilda besparingarna, hade komitén dock ansett omöjligt, utan hade komitén i detta hänseende inskränkt sig till att åberopa sig på dels de ifrågavarande utgifternas egen natur, som syntes föranleda dertill, att vid en sammansmältning mellan de båda verken besparingar kunde åstadkommas, dels den erfarenhet, hvilken vunnits i utlandet, särskildt i Tyskland. För sin del kan utskottet icke annat än instämma i komiténs antagande, att å ifrågavarande poster afsevärda besparingar borde vara möjliga.

Efter att hafva yttrat sig öfver besparingsfrågan har departementschefen, vid öfvervägande af de skäl, som i öfrigt anförts såväl för som emot föreningen, uttalat den mening, att, sedan sammanslagningstanken beröfvats det stöd, som legat uti utsigten af en ekonomisk besparing för statsverket, de öfriga skäl, som anförts för föreningen, icke vore af beskaffenhet att böra fälla utslaget till dennas fördel.

Utskottet delar visserligen departementschefens mening derom, att föreningen — genomförd enligt de af komitén uppstälda grunder och under förutsättning, att den af komitén uttalade förhoppningen, att verkens genom föreningen förbättrade ekonomi skulle göra det möjligt att bereda särskildt de lägre klasserna af tjenstemän tillökning i aflöning, icke komme att realiseras — möjligen skulle försämra tjenstemannapersonalens ställning, hvarförutom vissa af de fördelar för allmänheten, hvilka genom föreningen ansetts uppstå, af komitén öfverskattats. Men å andra sidan har utskottet icke funnit grundade skäl för departementschefens antagande, att den förbättrade samverkan mellan de båda verken, som i vissa fall skulle genom föreningen ernås, skulle vinnas på bekostnad af hvartdera verkets egen verkningskraft, samt att i synnerhet den telegraftekniska fackskickligheten ej komme att intaga en så hög ståndpunkt i det förenade verket som i ett sjelfständigt telegrafverk. Några olägenheter af dylik art hafva icke försports från utlandet; och hvad särskildt den telegraftekniska fackskickligheten beträffar, så torde telegrafverkets utveckling i alla fall göra det nödvändigt att, på sätt Kongl. Maj:t jemväl i år föreslagit, på särskilda tjenstemän öfverlåta de arbeten, som kräfva speciel teknisk insigt och skicklighet, hvadan anspråk härå icke synes för framtiden behöfva i samma utsträckning som hittills ställas på verkets öfrige tjenstemän. Då vidare departementschefen anslutit sig till den af reservanterna inom komitén uttalade

mening, att föreningen skulle komma att för stationstjenstgöringen medföra olägenheter af så allvarsam natur, att de endast genom en högst afsevärd ökning af personalen kunde undanrödjas, har utskottet velat anföra, att det synes utskottet vara uppenbart, att genom verkens sammanslagning den ökning i personalen, som i följd af telefonväsendets utbredning tydligen måste förekomma, bör kunna hållas inom måttliga gränser. I afseende å reservanternas ifrågavarande uttalande anser sig utskottet för öfrigt särskildt böra omförmäla, att, sedan reservanterna afgifvit sitt yttrande öfver den erfarenhet, som i Sverige vunnits af förenade post- och telegrafanstalters verksamhet — hvilket yttrande på det bestämdaste sätt afviker från den redogörelse i ämnet, komiténs flertal, med åberopadt stöd af utlåtanden från anstalternas föreståndare, ansett sig kunna lemna — två af dessa anstalters föreståndare i särskilda skrifvelser gjort åtskilliga erinringar mot reservanternas framställningar, hvilka erinringar i sjelfva verket synts utskottet, som af dessa skrifvelser tagit del, i ej oväsentlig grad förringa betydelsen af reservanternas påståenden.

Af det ofvan sagda framgår, att utskottet i hufvudsak icke kan instämma i de anmärkningar, departementschefen framstält emot det väckta förslaget om post- och telegrafverkens sammanslagning, utan att utskottet fast hellre håller före, att icke oväsentliga fördelar såväl i ekonomiskt som i annat afseende skulle kunna uppnås genom de båda verkens förening.

Utskottet, som sålunda anser en förening af de båda verken böra åstadkommas, har dock icke funnit nödigt att nu närmare uttala sig i denna fråga; kommande utskottet att vid behandlingen af Kongl. Maj:ts framställning rörande telegrafverket att här nedan vidare yttra sig i ämnet.

Hvad nu beträffar utgiftsstaten för postverket har utskottet, ehuruväl enligt utskottets mening postverkets ekonomiska resultat i sjelfva verket icke torde kunna anses vara så gynsamt som departementschefen i sitt yttrande till statsrådsprotokollet antydt, dock funnit sig böra på öfriga i nämnda protokoll anförda skäl tillstyrka ej mindre den föreslagna omregleringen af kontrollörstjensterna än äfven anvisande af medel för inrättande af 30 nya postexpeditörsbefattningar.

Likaledes har utskottet velat uttala sin anslutning till den af generalpoststyrelsen antydda utväg att möta den växande rörelsen inom postverkets olika verksamhetsgrenar genom att, der så ske kan, utbyta tjenstemän mot vaktbetjente.

Förslaget om höjning af anslaget till gratifikationer m. m. för anordnande af postelevkurser har icke gifvit anledning till annan erinran från utskottets sida, än att dessa studiekurser synas böra så anordnas, att undervisning der meddelades ej allenast åt extra ordinarie posttjenstemän,

utan äfven, i den omfattning så lämpligen ske kan, åt vaktbetjente, hvarigenom en utvidgad verksamhet för de senare i postverkets tjenst skulle främjas.

Hvad vidare angår Kongl. Maj:ts framställning om beredande af semester utan minskning i inkomster åt tjenstemännen vid distriktsförvaltningarna och postanstalterna, anser utskottet, i öfverensstämmelse med hvad Riksdagen i skrifvelse den 19 maj 1892 uttalat, denna fråga endast i sammanhang med frågan om post- och telegrafverkens sammanslagning böra vinna sin lösning och finner sig på grund häraf icke kunna förorda bifall till Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

Angående slutligen de föreslagna pensionerna åt aktuarien Wennerbom och postexpeditören Decander, anser utskottet dessa pensionsbelopp skäligen kunna så till vida nedsättas, att Wennerbom, som, enligt hvad i statsrådsprotokollet meddelas, är berättigad till pension å 1,200 kronor från civilstatens pensionsinrättning, beviljas pension från postmedlen å 1,000 kronor, och Decander, hvilken, såsom jemväl af sagda protokoll framgår, tjenstgjort vid postverket endast 15 år samt för ordinarie anställning utom detta verk uppbär aflöning å stat, tilldelas pension å 700 kronor. Vid bifall härtill skulle den af Kongl. Maj:t föreslagna pensionsstaten komma att minskas med 900 kronor eller från 90,225 till 89,325 kronor.

I händelse, på sätt utskottet ifrågasatt, Kongl. Maj:ts förslag om beredande af semester utan minskning i inkomster åt vissa posttjenstemän af Riksdagen afslås, kommer häraf att föranledas *dels* den ändring i *aflöningsstaten*, att det å denna stat uppförda anslaget till *aflönande af extra biträden vid distriktsförvaltningarna och postanstalterna*, upptaget till 532,000 kronor, minskas med det belopp af 32,000 kronor, som för genomförandet af semesterförslaget skulle, utöfver reseersättningar, erfordras, och således aflöningsstaten, af Kongl. Maj:t upptagen till 3,065,600 kronor nedsättas till 3,033,600 kronor, *dels ock* den ändring, att å *omkostnadsstaten*, som af Kongl. Maj:t upptagits till 4,737,000 kronor, anslaget till rese- och traktamentsersättningar för resor i embets- och tjensteärenden i allmänhet, föreslaget till 29,000 kronor, minskas med det belopp, 3,500 kronor, hvarmed anslaget vid bifall till frågan om semester enligt Kongl. Maj:ts förslag bort höjas, eller till 25,500 kronor, hvadan alltså omkostnadsstaten enligt utskottets förslag skall uppföras med 4,733,500 kronor.

Utskottet får alltså hemställa:

a) att hvad Kongl. Maj:t föreslagit angående beredande af semester utan minskning i inkomster å tjen-

sten för tjenstemännen vid distriktsförvaltningarna och postanstalterna icke må af Riksdagen bifallas;

b) att Kongl. Maj:ts förslag angående pension åt aktuarien Hans Fredrik Wennerbom må på det sätt bifallas, att åt Wennerbom beviljas en årlig pension å 1,000 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, under hvilken afsked ur postverkets tjenst varder honom beviljadt;

c) att Kongl. Maj:ts förslag angående pension åt postexpeditören Johan Ferdinand Decander må på det sätt bifallas, att åt Decander beviljas en årlig pension å 700 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, under hvilken afsked ur postverkets tjenst varder honom beviljadt; samt

d) att Riksdagen, vid bifall till hvad utskottet i mom. *a)*, *b)* och *c)* hemstält och med beräknande af postverkets stater för år 1895 till följande belopp, nemligen:

aflöningsstaten	Kr.	3,033,600: —
öfvergångsstaten	»	2,400: —
indragningsstaten	»	593: —
pensionsstaten	»	89,325: —
omkostnadsstaten	»	4,733,500: —
oförutsedda utgifter	»	40,000: —
afkortningar och restitutioner m. m.	»	45,182: —
tillsammans	Kr.	7,944,600: —,

må bestämma postverkets anslag, förslagsvis beräknadt, till 7,944,600 kronor, att utgå direkt af postmedlen.

Telegrafverket.

Kongl. Maj:t har föreslagit, att Riksdagen, *dels* med godkännande af de enligt statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 13 januari 1894 föreslagna staterna för telegrafverket och de vilkor för de nya aflönin- *Ang. anslag till telegrafverket.* [2.]

garnas åtnjutande, hvilka i sammanhang dermed tillstyrkts, *dels ock* med förklarande, att af telegrafverkets medel skulle tills vidare utgå till telegrafverkets pensionsinrättning ett årligt bidrag, motsvarande en och en half procent af den för året beräknade inkomst af telefonabonnements- och samtalsafgifter, och till telegrafverkets enke- och pupillkassa jemväl ett årligt bidrag till belopp, utöfver det i sådant hänseende nu utgående, af 1,000 kronor, måtte, under Kongl. Maj:t förbehållen rätt att i verkets utgiftsstater göra de jemkningar, som kunde finnas af behofvet påkallade, såsom reservationsanslag, att utgå direkt af telegrafverkets medel, till telegrafverket för år 1895 anvisa enahanda belopp, 2,870,000 kronor, hvartill inkomsterna af telegramportoafgifter samt af telefonabonnements- och särskilda samtalsafgifter för året beräknats, samt tillika medgifva, att det öfverskott, som kunde å dessa inkomster uppstå, finge af Kongl. Maj:t användas för telegrafverkets tidsenliga utveckling och förbättring.

I sammanhang med denna Kongl. Maj:ts framställning har utskottet till behandling förehaft en af herr *J. H. G. Fredholm*, med hvilken herr A. Hedin m. fl. instämt, inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 70), deruti hemstälts, att Riksdagen måtte besluta: att, om lägsta lönegraden för ordinarie telegrafist icke ansåges kunna bibehållas vid sitt nuvarande belopp (900 kronor), denna lön dock icke måtte sättas lägre än den, som Kongl. Maj:t funnit lämpligt föreslå för de på telegrafverkets stat lägst aflönade vaktmästare, eller 800 kronor; att åt de på extra stat upptagna telefonisterna måtte beredas ålderstillägg, att årligen utgå med 15 procent af lönen efter fem års tjenstgöring och sedermera med ytterligare samma belopp efter hvarje full tjenstgöringsperiod af fem år; samt tillika att telefonist, som i följd af genom tjenstgöring försvagad helsa nödgades från tjensten afgå, måtte i gratifikation beviljas 10 procent af hela den under tjenstetiden intjenade lönen.

Enligt det i propositionen åberopade statsrådsprotokollet har chefen för finansdepartementet vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t anfört, att, då i och med uppfinningen af telefonen ett nytt sätt att med elektricitetens tillhjelp förmedla samtal mellan olika ställen erbjudit sig för samfärdseln, och statens telegrafverk satt sig till uppgift att vid sidan af sin förra verksamhet äfven betjena allmänheten med det nya samfärdsmedlet, hade det med afseende på den större lätthet, hvarmed telefonen i jemförelse med telegrafen kunde göras tillgänglig för den enskilde korrespondenten, redan från början varit att förutse, att det nya verksamhetsområdet för telegrafverket inom en icke aflägsen tidrymd skulle vinna

större omfattning än det äldre. Snabbare än man kunnat antaga hade dessa utsigter gått i fullbordan; redan för närvarande, då statens telefonväsende endast egt bestånd omkring tio år, öfverstege inkomsterna af detsamma telegrafverkets inkomster af den egentliga telegrafverksamheten, och den tid läte sig skönja, då hvarje mera betydande ort i landet, det vare sig stad, by eller gård, komme att sättas i förbindelse med telefonnätet. Något tvifvel hade enligt departementschefens mening icke bort råda derom, att den nya betydande rörelse, staten sålunda genom sitt telegrafverk öfvertagit, skulle med afseende på de former, hvarunder den administrativa organisationen af den nya rörelsegrenen och dispositionen af derigenom inflytande medel borde ega rum, i sinom tid likställas med det egentliga telegrafväsendet. I likhet med hvad i begynnelsen af telegrafens tillvaro iakttagits, hade det likväl varit nödigt, att statstelefonens första utveckling fått försiggå utan att bindas af de fastare former, som följde af en utaf Konung och Riksdag årligen fastställd detaljerad utgifts- och aflöningsstat. Detta sitt första utvecklingsskede hade statstelefonen nu genomgått. Från en samling af smärre nät, spridda öfver landet och med föga sammanhang sins emellan, hade statens telefonväsende blifvit ett organiskt helt, som i likhet med statens öfriga kommunikationsanstalter sträckte sin verksamhet öfver större delen af landet. Tiden borde således ur denna synpunkt anses vara inne att påkalla Riksdagens medverkan för fastställande af definitiva former för administrationen af den nya rörelsegrenen. Att så komme att ske, måste anses ur flere synpunkter önskvärdt, bland annat äfven derför att den talrika personal, som numera arbetade i statstelefonens tjenst, syntes ega grundade anspråk att få sina aflöningsförmåner genom definitivt fastställda aflöningsstater bestämda.

Äfven ur en annan synpunkt funne departementschefen den närvarande tidpunkten härför vara den rätta. Att den definitiva organisationen af statstelefonen borde innebära, att denna inordnades såsom en integrerande del af telegrafförvaltningen, hade departementschefen ansett otvifvelaktigt, men så länge den väckta frågan om post- och telegrafverkens förening ännu varit sväfvande, syntes ett sådant definitivt inordnande af statstelefonen under telegrafverket icke kunna ega rum. Enligt Kongl. Maj:ts den 15 september 1893 fattade beslut hade emellertid, fortsätter departementschefen, föreningsfrågan ansetts böra förfalla, och i omedelbart sammanhang med detta beslut hade Kongl. Maj:t funnit godt anbefalla telegrafstyrelsen att inkomma med förslag till den förändrade anordning af förvaltningen utaf statens telegrafverk, som påkallades af tillkomsten af telefonväsendet, äfvensom till definitiv stat för telegraf- och telefonväsendet.

Med iakttagande af denna föreskrift har telegrafstyrelsen i skrifvelse af den 28 sistlidne november, hvilken skrifvelse i sin helhet blifvit statsrådsprotokollet bifogad, afgifvit förslag till stat för telegrafverket att tillämpas år 1895. Då detta styrelsens förslag blifvit, hvad angår de i staten uppförda anslagsbelopp, till alla delar af departementschefen tillstyrkt, tillåter sig utskottet att hänvisa till nämnda statsförslag och vill vid en närmare redogörelse för de af Kongl. Maj:t ifrågasatta förändringarna i den för telegrafverket nu gällande stat hufvudsakligen följa styrelsens framställning i berörda skrifvelse med angifvande af de erinringar, som dervid i vissa punkter blifvit af departementschefen gjorda.

Vid uppgörandet af statsförslaget har telegrafstyrelsen utgått från den å sid. 2 i skrifvelsen närmare grundade uppfattningen, att den åtskilnad, som hittills iakttagits mellan telegraf- och telefonväsendet, borde upphöra så väl i fråga om benämningar å personal och stationer som beträffande telegrafverkets utgifter för det hela.

Statsförslaget omfattar följande hufvudafdelningar:

A. *Aflöningsstat*, med underafdelningarna:
»Styrelsen», »Linierna och verkstaden», »Stationerna» samt »Särskilda anslag»,

B. *Öfvergångs-aflöningsstat*,

C. *Pensions- och understödsstat*,

D. *Omkostnadsstat* och

E. *Räntor och afbetalningar å erhållna lånemedel.*

A. Aflöningsstaten.

1:o). *Styrelsen.*

Beträffande denna har telegrafstyrelsen uti ifrågavarande skrifvelse erinrat, att enligt den af Kongl. Maj:t för telegrafstyrelsen utfärdade instruktion den 1 november 1878 med den förändring, som innefattades i kongl. kungörelsen den 2 september 1892, utgjordes styrelsen af en generaldirektör, såsom chef för telegrafverket, och två ledamöter, hvilka

vore chefer för hvar sin byrå, en för *den tekniska* och en för *den administrativa* byrån. Hos styrelsen vore anstälde och på de två byråerna samt ett för dessa gemensamt kansli fördelade följande tjenstemän:

å den tekniska byrån: en öfveringeniör och en förrådsförvaltare;

å den administrativa byrån: en kassör och bokhållare, en bokhållare, en statistiker och tre revisorer; samt

å kansliet: en sekreterare, en notarie och ombudsman samt en registrator och aktuarie.

Styrelsens hela embets- och tjenstemannapersonal utgjordes alltså för närvarande af allenast 14 personer, af hvilka 5, nemligen generaldirektören, de båda byråcheferna, öfveringeniören och sekreteraren, utnämndes af Kongl. Maj:t, och de öfrige 9, hvilka alla tillhörde första lönegraden, tillsattes af styrelsen med iakttagande deraf, att fullmagt å tjenst inom denna lönegrad skulle afse icke viss befattning, utan tjenst hos styrelsen i allmänhet inom graden, med styrelsen förbehållen rätt att anställa fullmagtsinnehafvaren å den plats, der han, till befordrande af arbetets oafbrutna gång, funnes lämplig och behöflig.

Enligt de af Kongl. Maj:t för år 1894 fastställda utgiftsstater för telegrafverket, vore för nämnda personal aflöningen, fördelad i lön och tjenstgöringspenningar, sammanlagdt bestämd sålunda: för generaldirektören 9,000 kronor, för hvardera byråchefen 6,400 kronor, för öfveringeniören och sekreteraren hvardera 4,500 kronor samt för hvardera af de till första lönegraden hörande öfrige tjenstemännen 3,000 kronor. Efter fem år kunde lönen höjas med 600 kronor för byråchef och med 500 kronor för hvar och en af de elfva tjenstemännen, och efter 10 år kunde lönen för de sistnämnde ytterligare höjas med 500 kronor till hvardera.

Vaktbetjeningen hos styrelsen utgjordes af en förrådsvaktare och en förste vaktmästare, hvardera med lön och tjenstgöringspenningar sammanräknade till belopp af 1,100 kronor, samt två vaktmästare med 800 kronor hvardera, hvilka sistnämnda betjente kunde efter fem år få sina i aflöningen ingående löner förhöjda med 100 kronor hvardera.

Den normala aflöningen för styrelsens personal uppginge till ett sammanlagdt belopp af 61,600 kronor, hvartill komme dels ett belopp af 12,000 kronor till »arfvoden åt ingeniörer», dels ett förslagsanslag af 12,000 kronor till »vikariatsersättning, arfvoden till extra biträden och renskrifningskostnad», så att denna del af 1894 års aflöningsstat — deruti dock icke inberäknadt det belopp, som under rubriken »särskilda anslag» funnes i staten förslagsvis upptaget till ålderstillägg åt styrelsens personal — slutade å en summa af 85,600 kronor.

Det af telegrafstyrelsen nu afgifna förslaget till stat, slutande i hvad det afsåge styrelsen å ett belopp af 105,000 kronor, upptoge en tillökning af den nu varande personalen med *en byråchef*, *en kamrerare* och *fyra tjenstemän af första lönegraden.*

Beträffande den sålunda ifrågasatta tillökningen af styrelsens personal, hvilken tillökning helt och hållet vore påkallad af telefonväsendets tillkomst, har telegrafstyrelsen till en början uttalat, att den nuvarande fåtaliga personalen å tekniska byrån icke vore tillräcklig för ombesörjande af alla dit hörande göromål, utan att dessa göromål måste fördelas på tvenne byråer, hvardera med sin chef och biträdande personal.

Telegrafstyrelsen erinrar med afseende härå, hurusom styrelsen i skrifvelse till Kongl. Maj:t den 1 mars 1889 anmält, bland annat, att den utveckling, som statens telefonväsende redan då vunnit, hade medfört en högst betydlig tillökning i göromål hos styrelsen och synnerligast i arbetena inom tekniska byrån, i det att, oafsedt andra ärenden, antalet af de mål, hvilka chefen för samma byrå hade att inför styrelsen föredraga, hade från år 1880, eller året närmast innan någon åtgärd vidtagits för telefonförbindelsers anordnande genom statens försorg, ökats med mer än hundra procent, samt att nedsättningen af det inhemska telegramportot, hvilken inträdde med början af år 1889, medfört en betydande tillväxt i telegramtrafiken, som nödvändiggjorde tillökning af ledningar, apparater och personal, i följd hvaraf göromålen hos styrelsen komme att än ytterligare tilltaga, och behofvet af förstärkning i arbetskrafter blefve oafvisligt; och hade styrelsen förty gjort framställning om anställande hos styrelsen af en särskild föredragande för vissa telefonärenden samt ärenden rörande anläggning och underhåll af statens elektriska, telegrafverket tillhörande ledningar med mera.

I hufvudsaklig öfverensstämmelse med denna framställning hade Kongl. Maj:t den 15 mars 1889 förordnat den hos styrelsen anstälde öfveringeniör att från och med den 1 nästpåföljde april tills vidare under samma år såsom adjungerad ledamot hos styrelsen bereda och föredraga de ärenden, som rörde statens telefonväsende samt anläggning och underhåll af telegrafverkets ledningar med mera, enligt den fördelning af göromålen inom styrelsens tekniska byrå, som chefen för verket egde att närmare bestämma, samt med rätt för bemälde adjungerade ledamot att derför åtnjuta godtgörelse med 5,000 kronor, för år räknadt, att utgå dels med den till öfveringeniörsbefattningen då hörande lön, 1,800 kronor, och dels med 3,200 kronor af verkets telefonmedel. Detta förordnande hade sedermera, på telegrafstyrelsens tid efter annan gjorda framställningar, år efter år förnyats, endast med den förändring, att, med hänsyn till göro-

målens ökade vigt och mängd i följd af telefonväsendets ytterligare utveckling under de senast förflutna åren, bemälde adjungerade ledamot under åren 1891, 1892 och 1893 varit i åtnjutande af godtgörelse till belopp af 6,000 kronor, utgående för närvarande med den från 1893 års början till 3,000 kronor förhöjda öfveringeniörslönen och med 3,000 kronor af telegrafverkets telefonmedel.

Såsom bevis på göromålens betydliga tillväxt inom tekniska byrån har telegrafstyrelsen ytterligare anfört, hurusom alla aftal med allmänheten rörande telefonanläggningar samt förbindelse- och abonnentledningar uppgjordes i nämnda byrå, hvilken ock hade om händer upprättandet af samtliga telefonkontrakt. Antalet af dessa uppginge för närvarande till omkring 15,000, hvaraf minst 3,000 förnyades hvarje år. De uppgörelser, hvilka i anledning häraf förekomme och år efter år ökades, föranledde ofta långvariga förhandlingar af grannlaga beskaffenhet, hvilka för byråchefen borttoge mycken tid. Det arbete, som i detta hänseende under de senaste åren förekommit, skulle icke heller varit möjligt att utföra, derest icke, enligt hvad ofvan nämnts, styrelsen varit förstärkt med en adjungerad ledamot.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt hade styrelsen i sitt statsförslag i främsta rummet utbytt den adjungerade ledamoten mot *en tredje byråchef* med samma aflöning som för hvardera af de båda förut varande, eller 4,400 kronor i lön och 2,000 kronor i tjenstgöringspenningar jemte ålderstillägg efter fem år till belopp af 600 kronor.

Då denne tredje byråchef skulle öfvertaga en del af de göromål, som nu tillhörde den tekniska byrån, har styrelsen föreslagit, att nämnda byrå delades i två byråer, benämnda *liniebyrån* och *trafikbyrån*, samt att å dessa byråer måtte såsom biträdande tjenstemän varda anställde:

å liniebyrån: en *byråingeniör*, en *notarie* och den förut varande, å tekniska byrån anställde *förrådsförvaltaren*, alla tre dessa tjenstemän af första lönegraden, samt

å trafikbyrån: den å tekniska byrån anställde, andra lönegraden tillhörande »öfveringeniören» med förändrad benämning af *elektriker* samt en *notarie* och en *aktuarie*, båda dessa tillhörande första lönegraden.

Sedan telegrafstyrelsen å sid. 6 och 7 i skrifvelsen framstält de grunder, efter hvilka de till den tekniska byrån nu hörande ärenden skulle fördelas mellan linie- och trafikbyrån, har styrelsen beträffande den föreslagna befattningen såsom *ingeniör* å liniebyrån upplyst, att en sådan tjensteman redan sedan lång tid tillbaka vore biträdande å tekniska byrån emot aflöning, som till största delen utginge af det på staten för styrelsen

upptagna anslag »till arfvoden åt ingeniörer», hvarför frågan nu allenast rörde nämnde tjenstemans försättande på ordinarie stat.

För uppsättning och expedition af de talrika skrifvelser, som dels efter föredragning inför styrelsen och dels omedelbart skulle af linie- och trafikbyråerna ombesörjas, äfvensom för anteckning af sådana inkommande skrifvelser, som icke vore stälda till styrelsen och alltså icke blefve i dess diarium intagna, erfordrades å hvardera byrån, på sätt styrelsen ofvan anfört, en *notarie*, som tillika skulle ansvara för den på byrån ankommande protokollsföring inför styrelsen. Detta behof vore afsedt att fyllas på det sätt, att den å styrelsens kansli nu anstälde notarie blefve, med befrielse från ombudsmansgöromålen, öfverflyttad till liniebyrån, och att den extra notarie, som med Kongl. Maj:ts begifvande redan funnes anställd å tekniska byrån emot ett arfvode af 3,000 kronor utaf telefonmedlen, blefve å stat uppförd såsom tjensteman af första lönegraden med anställning å trafikbyrån.

Den till anställning jemväl å trafikbyrån föreslagna *aktuarie* erfordrades uteslutande i följd af telefonväsendet för att biträda vid uppgörandet af vissa abonnementskontrakt, föra de vidlyftiga liggarne öfver samtliga dessa kontrakt samt mottaga och förvara de afskrifter af samma handlingar, hvilka städse måste vara i byrån tillgängliga.

Med erinran att den nya biträdespersonal, som för de båda ifrågavarande byråerna erfordrades, alltså skulle komma att inskränkas till tre tjenstemän af första lönegraden, har telegrafstyrelsen vidare anfört, att dessa nya tjenster i sjelfva verket redan funnes på sådant sätt, att de uppehölles af assistenter, hvilka förutom en behållen del af sina assistentaflöningar uppbure arfvoden af anslaget »till ingeniörer» eller af telefonmedel. Denna anordning vore likväl olämplig, enär assistenterna, hvilkas antal år efter år förminskats, väl behöfde sköta sina egentliga tjenster, och åtgärden härutinnan hade betingats allenast af nödvändigheten att med tillgänglig personal söka ordna tjenstgöringen, intill dess telefonpersonalen kunde på stat uppföras.

Beträffande den *administrativa byrån* har styrelsen anfört, att mångfalden af dit hörande ärenden samt omfattningen af vissa bland dem vore så stora, att ett nöjaktigt ombesörjande af alla dit hörande göromål redan från början af styrelsens år 1878 förändrade organisation, vid hvilken, emot löneregleringskomiténs förslag, den förutvarande kamreraretjensten hos styrelsen indragits, icke kunnat ske utan svårighet och vid vissa tillfällen — såsom vid uppgörandet af förslag till tid efter annan ifrågakommande förnyadt telegrafreglemente och deraf påkallad förnyad instruktion för stationstjenstgöringen eller af nya taxor för den utländska telegramvexlingen med mera — icke på annat sätt, än att chefen för byrån

måst frikallas från de löpande ärendenas handläggning. Denna olägenhet hade varit ännu större vid semester eller annan ledighet för byråchefen. Saknaden af en kamrerare inom byrån hade alltsedan tjenstens indragning visat sig synnerligen känbar, enär den större insigt och erfarenhet, som erfordrades vid byråchefsgöromålens handhafvande, icke kunde i allmänhet påräknas hos de tjenstemän, alla tillhörande första lönegraden, hvilka såsom biträdande inom byrån för närvarande stode till styrelsens förfogande.

Den betydliga tillökning i göromålen inom administrativa byrån, som uppstått i följd af telefonväsendets tillkomst och utveckling, samt det ökade ansvaret vid och bestyret med öfvervakandet af uppbörden, förvaltningen och redovisningen af telegrafverkets medel, hvilka genom telefonväsendet mer än fördubblats, påkallade, enligt styrelsens mening, med nödvändighet, att den biträdande byråpersonalen blefve förstärkt med en tjensteman af andra lönegraden, nemligen *en kamrerare*, samt med *en revisor*, denne tillhörande första lönegraden, hvilken senare alltså endast komme att i stat uppföras i stället för den extra revisor, som, med Kongl. Maj:ts begifvande, sedan två år tillbaka biträdde vid granskningen af telegrafverkets räkenskaper mot ett af telefonmedlen utgående arfvode af 3,000 kronor för år räknadt.

Med afseende å behöfligheten af den föreslagna kamreraretjensten har departementschefen, som å sid. 35 i statsrådsprotokollet närmare redogjort för de göromål, som skulle med denna befattning förenas, anfört, att det måste anses vara i sin ordning, att ett embetsverk, hvilket såsom telegrafstyrelsen handhade en industriel rörelse med en uppbörd af milliontals kronor, i likhet med öfriga likstälda verk erhölle en kamrerare till sitt biträde.

Enligt telegrafstyrelsens af departementschefen biträdda förslag skulle alltså den administrativa byråns ordinarie personal, förutom byråchefen, komma att utgöras af: *en kamrerare, en kassör och bokhållare, en bokhållare, en statistiker* och *fyra revisorer*.

På sätt ofvan är omförmäldt, skulle enligt förslaget den nuvarande, å kansliet anstälde »notarien och ombudsmannen», med befrielse från ombudsmannagöromålen, öfverflyttas till liniebyrån, och nämnda göromål i stället öfvertagas af sekreteraren, med benämningen *sekreterare och ombudsman*. Denne samt *registratorn och aktuarien* komme alltså att utgöra den blifvande ordinarie kanslipersonalen.

Den del af de hittills varande sekreteraregöromålen, hvilken komme att öfvergå till notarierna på linie- och trafikbyråerna, vore, enligt hvad styrelsen upplyst, mindre betydande, enär tekniska byråns skriftvexling redan nu till största delen ombesörjdes med egen extra personal, och skulle

mer än uppvägas af ombudsmannagöromålen, hvilkas omfattning från början varit föga afsevärd, men efter telefonväsendets tillkomst, synnerligast för bevakningar i de talrika konkurs- och utsökningsmålen, i hög grad ökats.

I statsförslaget är vidare upptaget ett arfvodesbelopp af 500 kronor såsom »felräkningspenningar åt kassören». Till stöd fördenna utgiftspost har telegrafstyrelsen anfört, att billigheten syntes fordra, att nämnde tjensteman, hvars uppbördsmannaansvar och göromål mer än fördubblats i följd af telefonväsendet, blefve i berörda häseende tillgodosedd på enahanda sätt som hans vederlikar inom andra centrala embetsverk, såsom marinförvaltningen, lotsstyrelsen och statskontoret.

Då genom det ifrågasatta ordnandet af telegrafstyrelsens personal behofvet af ingeniörsbiträde inom styrelsen skulle blifva tillgodosedt, har från statsförslaget uteslutits det derstädes för närvarande uppförda anslagsbeloppet af 12,000 kronor till »arfvoden åt ingeniörer» för att i stället användas såsom bidrag till aflönande af den under rubriken »linierna och verkstaden» föreslagna personal.

Med förmälan, att allt sedan 1878 års omreglering af telegrafstyrelsens personal och dess aflöningsförhållanden ett förslagsanslag till »vikariatsersättning, arfvoden till extra biträden och renskrifningskostnad» varit i staten uppfördt med oförändradt belopp af 12,000 kronor, har styrelsen vidare anfört, att detta anslag redan före telefonväsendets tillkomst visat sig mer och mer otillräckligt i samma mån, som en förstärkning af den extra biträdespersonalen inom styrelsens särskilda afdelningar påkallades af telegrafnätets utveckling och telegrafkorrespondensens tillväxt, samt att efter telefonväsendets tillkomst och till följd af dess stora utveckling under de tre senaste åren behofvet af extra biträden inom styrelsen i ännu högre grad framträdt, så att till arfvoden åt dylik personal under samma tid måst af telefonmedlen årligen i medeltal utbetalas ett belopp af omkring 9,000 kronor, deri ändock icke inberäknadt hvad som, enligt Kongl. Maj:ts särskilda medgifvanden, af samma medel utgått såsom godtgörelse till den adjungerade ledamoten samt den extra revisorn och den extra notarien hos styrelsen.

Vid sådant förhållande och då äfven vikariatsersättningen, derest den föreslagna tillökningen i den ordinarie personalen blefve bifallen, komme att ökas med mer än 800 kronor, har styrelsen ansett, att ifrågavarande förslagsanslag icke kunde för år 1895 beräknas lägre än till 20,000 kronor, hvilket belopp fördenskull blifvit i statsförslaget upptaget.

Beträffande styrelsens vaktbetjente föreslås ingen förändring vare sig till antal eller aflöningsförmåner.

I enlighet med hvad sålunda föreslagits rörande aflöningsstaten för *sty-*

relsen år 1895, slutar denna del af utgiftsstaterna å en summa af 105,000 kronor, utvisande denna summa, då det på 1894 års stat upptagna men i förslaget derifrån uteslutna anslag till arfvoden åt ingeniörer icke tages i beräkning, en tillökning af 31,400 kronor i förhållande till motsvarande belopp, 73,600 kronor, för innevarande år.

I afseende å ålderstilläggen för styrelsens personal ifrågasättes ingen förändring.

2:o). *Linierna och verkstaden.*

Med afseende å de under denna nya rubrik i statsförslaget uppförda anslag har telegrafstyrelsen till en början erinrat, hurusom styrelsen i skrifvelse den 11 november 1892 med förslag till stater för telegrafverket under år 1894 anfört beträffande särskildt den då begärda förhöjningen af anslaget till arfvoden åt ingeniörer, att ej mindre genom den med början af år 1889 inträdda nedsättning i det inländska telegramportot och deraf föranledda tillökning i telegrafkorrespondensen, än äfven genom det telegrafverkets stationspersonal pålagda arbete äfven med telefonledningars betjenande, denna personals göromål så tilltagit i mängd, att den stationerna från början åliggande närmaste tillsynen öfver telegraflinierna ej längre kunde af dem på ett tillfredsställande sätt fullgöras, hvadan befattningen dermed måst för dem väsentligt inskränkas och i stället i vidsträcktare mån än förut öfvertagas af de särskildt förordnade ingeniörerna, äfvensom att, till följd deraf och genom såväl de nya telegrafledningar, hvilka med anledning af korrespondensens tillväxt upprättats och ytterligare erfordrades, som ock de vidt omfattande telefonanläggningarna, hvilka till stor del utfördes invid eller i omedelbart sammanhang med telegraflinierna, antalet ingeniörer måst ökas, så att, då ännu år 1888 endast fyra ingeniörer varit såsom arbetschefer anstälde vid liniearbetena, antalet i slutet af år 1892 uppgått till sex och innan kort behöfde ytterligare förstärkas. Styrelsen hade nemligen redan då funnit oundgängligt att, i den mån rikstelefonnätet utvidgades, indela såväl detta som telegrafnätet uti flera, för båda näten gemensamma områden eller distrikt, inom hvart och ett af hvilka telegrafverkets alla liniearbeten (anläggning af nya telegraf- och telefonledningar samt arbeten för underhåll af dessa och förut befintliga ledningar), äfvensom inrättande af nya telegraf- och telefonstationer eller omredning af förut varande sådana ombesörjdes af en på lämplig ort inom distriktet bosatt ingeniör, hvilken äfven hade till åliggande att meddela allmänheten erforderliga upplysningar.

Denna anordning hade, enligt hvad telegrafstyrelsen nu meddelar, visat sig särdeles fördelaktig, och då rikstelefonnätet nyligen blifvit i norr utsträckt till Sundsvall, Hernösand, Kramfors, Nyland och Sollefteå samt under innevarande år erhölle ytterligare utsträckning till Östersund, föreslår styrelsen, att denna för telegrafverket så vigtiga angelägenhet måtte ordnas på det sätt, att verkets linier och ledningar delades i *fem* distrikt, omfattande:

södra distriktet: Malmöhus, Kristianstads, Blekinge och Kronobergs län, Hallands län söder om Varberg samt Kalmar läns södra landstingsområde;

vestra distriktet: den öfriga delen af Hallands län, Göteborgs och Bohus samt Elfsborgs, Skaraborgs och Vermlands län;

östra distriktet: Kalmar läns norra landstingsområde, Jönköpings, Östergötlands och Gotlands län samt de delar af Södermanlands och Stockholms län, hvilka ligga på längre afstånd från Stockholm än 70 kilometer;

mellersta distriktet: de delar af Södermanlands och Stockholms län, hvilka ligga inom ett afstånd af 70 kilometer från Stockholm, samt Upsala, Vestmanlands, Örebro, Kopparbergs och Gefleborgs län äfvensom Herjeådalen af Jemtlands län; och

norra distriktet: den öfriga delen af Jemtlands län samt Vesternorrlands, Vesterbottens och Norrbottens län.

För hvart och ett af dessa liniedistrikt erfordrades en ingeniör, hvilken lämpligast syntes böra benämnas *distriktsingeniör* och hvilkens aflöning — med hänsyn ej mindre till de anspråk beträffande tekniska insigter och skicklighet, som måste ställas på denne tjensteman, än äfven till den sjelfständiga och särskildt i afseende på betydlig medelsuppbörd ansvarsfulla verksamhet, som åt honom skulle anförtros — telegrafstyrelsen ansåge böra bestämmas till 2,700 kronor i lön och 900 kronor i tjenstgöringspenningar, eller tillhopa 3,600 kronor, jemte förmånen af ålderstillägg till belopp af 500 kronor efter fem år och ytterligare 500 kronor efter tio år.

Derjemte, och i anseende till den stora omfattningen af de lokala telefonnäten i Stockholm och Göteborg, påkallades å hvartdera stället en *ingeniör* till biträde åt dervarande stationsföreståndare. Aflöningen till hvardera af desse ingeniörer har föreslagits till 2,250 kronor i lön och 750 kronor i tjenstgöringspenningar, eller tillhopa 3,000 kronor, jemte enahanda förmån af ålderstillägg som för distriktsingeniör.

Slutligen har telegrafstyrelsen föreslagit, att linietjensteman vid telegrafverket skulle vara skyldig att, efter telegrafstyrelsens beprövande,

underkasta sig flyttning till stationsbefattning inom telegrafverket med bibehållande af förut innehafvande aflöning.

Till statsrådsprotokollet har departementschefen — under erinran, att de af telegrafstyrelsen med afseende å anläggning och underhåll af telegrafverkets ledningar samt tillsyn å desamma sålunda föreslagna fem *liniedistrikt* till sin utsträckning komme att sammanfalla å ena sidan med de fem *inspektionsdistrikt*, i hvilka landet ur telegraf- och telefontrafikens synpunkt skulle indelas, samt å andra sidan med de fem *postdistrikten* — betecknat den härpå grundade organisativa anordningen såsom en af de vigtigaste och för såväl telegrafverket som allmänheten betydelsefullaste förbättringarna i den nya regleringen af detta verk. Med förmälan, att för närvarande de fyra direktörerna för telegrafstationerna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Sundsvall kunde betraktas såsom chefer för hvar sitt inspektionsdistrikt samt att med anställandet af en direktör jemväl vid Norrköpings telegrafstation enligt förslaget ett nytt dylikt distrikt skulle tillkomma, har departementschefen, till närmare belysning af den inbördes begränsningen af de särskilda distriktschefernas verksamhetsområden, å sid. 35 och 36 i statsrådsprotokollet angifvit hufvuddragen af de uppgifter, som skulle tillkomma distriktsingeniörerna och telegrafdirektörerna, de senare i deras egenskap af chefer för hvar sitt inspektionsdistrikt.

Vidare har departementschefen påpekat, att det icke vore utan betydelse, att linie- och inspektionsdistrikten inom telegrafverket till utsträckningen sammanfölle med postdistrikten, då härigenom ökadt tillfälle till samverkan mellan post- och telegrafmyndigheter kunde beredas och föreningen af smärre post- och telegrafanstalter äfven i sin mån underlättas.

Beträffande frågan om de föreslagna distriktsingeniörernas uppförande å ordinarie stat, har departementschefen anfört, att blott härigenom kunde vinnas den kontinuitet i ingeniörspersonalen, som med afseende å de nämnda tjenstemän tillkommande göromål, särskildt hvad anginge underhållsarbetena, vore af synnerlig betydelse. Under årens lopp komme naturligtvis, fortsätter departementschefen, den del af distriktsingeniörernas verksamhetsområde, som afsåge anläggning af nya ledningar, att väsentligen inskränkas, men å andra sidan komme, i den mån ledningarna tillökades, arbetet för tillsyn å och underhåll af desamma att i hög grad ökas. För en rationel skötsel af det vidsträckta telegraf- och telefonnätet fordrades, att detsamma i sin helhet städse underhölles i fullgodt skick, så att t. ex. total ombyggnad af ett lokalt telefonnät ej behöfde ega rum. Då redan år 1895 omkring 15,000 kilometer ledningar beräknades komma att förefinnas i hvarje liniedistrikt, insåges lätteligen, att underhållet af detta nät komme att kräfva fullt ut lika mycket, om ej mera, arbete och omtanke,

än som måste nedläggas på anläggningen af nya ledningar; och ansåge departementschefen på grund häraf, att de ifrågasatta distriktsingeniörsbefattningarna allt framgent skulle blifva erforderliga.

Med afseende å hvad departementschefen i öfrigt anfört i denna fråga, tillåter sig utskottet att hänvisa till sid. 37 och 38 i statsrådsprotokollet.

Telegrafstyrelsen har vidare föreslagit, att föreståndaren för telegrafverkets verkstad måtte å stat uppföras under benämningen *ingeniör och verkstadsföreståndare* samt med aflöning till belopp af 3,000 kronor i lön och 1,500 kronor i tjenstgöringspenningar eller tillhopa 4,500 kronor jemte enahanda förmån af ålderstillägg, som blifvit föreslagen för de sju linietjenstemännen.

I afseende å detta förslag har telegrafstyrelsen erinrat, hurusom styrelsen i sin berättelse för år 1891 bland annat omförmält, *att*, i samma mån som statens telefonverksamhet utvecklats och till följd deraf antalet elektriska apparater, som kommit under telegrafverkets vård, betydligt ökats, verkets behof af egen verkstad, i främsta rummet afsedd för materielens underhåll, mer och mer framträdt; *att* fördelarna för telegrafverket af att hafva sin egen verkstad vore flera och i främsta rummet den, att reparationsarbetena, hvilka vore svåra och delvis omöjliga att kontrollera i afseende på kostnaden, då de utfördes på enskilda verkstäder, blefve billigare samt derjemte utförda under verkets omedelbara uppsigt; *att* telegrafverket blefve oberoende af främmande verkstäder beträffande reparationsarbetena, hvilket vore af stor vigt, enär dessa ofta nog måste ske hastigt och städse vara färdiga till bestämd tid; *att* till dessa fördelar ytterligare komme, att styrelsen sattes i tillfälle att låta utföra sådana försök och experiment, som vore behöfliga för att kunna följa telegraf- och telefonteknikens snabba utveckling; samt *att* på dessa och i öfrigt anförda skäl, styrelsen hade till verkstadslägenheter låtit omändra såväl nedra botten som våningarna en och två trappor upp i det telegrafverket tillhöriga huset n:o 6 vid Stora Fiskaregränden å Södermalm i hufvudstaden och att verkstaden under året fått sin särskilde föreståndare.

Rörande utvecklingen af detta företag hade telegrafstyrelsen i sin berättelse för år 1892 bland annat meddelat, *att* till verkstadens disposition upplåtits hela nyss nämnda egendom, med undantag endast af två rum och ett kök; *att* värdet af verkstadens inventarier och inredning ökats till sammanlagdt 35,000 kronor i rundt tal; *att* tillverkningsvärdet uppgått jemväl i rundt tal till 73,000 kronor; *att*, sedan alla omkostnader för verkstadsdriften, deri lokalhyra äfven inberäknad, blifvit frånräknade, de debiterade prisen varit omkring 20 à 25 procent billigare än vid inköp från enskilda verkstäder; *att* den vinst, som härigenom tillskyndats telegraf-

verket, sålunda kunde beräknas till omkring 14,000 kronor; samt *att*, då vid verkstaden enligt bokslutet uppstått en direkt arbetsvinst af omkring 6,000 kronor, verkstaden således under år 1892 föranledt en minskad kassa-utgift till belopp af omkring 20,000 kronor.

För år 1895 beräknade telegrafstyrelsen, att verkstadsarbetarnes antal skulle komma att ökas till omkring 100 samt tillverkningsvärdet till minst 150,000 kronor.

För egen del har departementschefen i förevarande ämne anfört, att någon minskning i arbetena vid verkstaden icke syntes komma att inträda såsom följd af en blifvande nedgång i telegrafverkets nybyggnadsverksamhet. Utom det, att med det alltjemt ökade antalet apparater af alla slag reparationsarbeten i växande omfång måste förekomma, föranledde nemligen de ständigt ökade krafven på förbättringar af materielen samt de snabbt på hvarandra följande upptäckterna på det elektrotekniska området behofvet af ofta återkommande förändring af äldre materiel och tillverkning af ny sådan.

Beträffande de åligganden, som tillkomme verkstadens föreståndare, framhåller departementschefen, att denne skulle sjelfständigt sköta samt ansvara för verkstaden. Han vore sålunda ansvarig för att verkstaden drefves på ett fullt tidsenligt sätt, samt att de utförda arbetena vore af fullgod beskaffenhet och icke dyrare än motsvarande arbeten från andra verkstäder. Derjemte åläge honom att omhänderhafva verkstadens ekonomiska förvaltning jemte tillhörande bokföring, att ombesörja inköp af behöfliga materialier äfvensom att anskaffa alla erforderliga inventarier, såsom verktyg och maskiner m. m.

I öfverensstämmelse med ofvan anförda framställningar har telegrafstyrelsen i statsförslaget under rubriken »*linierna och verkstaden*» upptagit den normala aflöningen för 5 distriktsingeniörer à 3,600 kronor med 18,000 kronor, för 2 ingeniörer à 3,000 kronor med 6,000 kronor och för 1 ingeniör och verkstadsföreståndare med 4,500 kronor. Summan å denna del af aflöningsstaten uppgår alltså till 28,500 kronor, eller, om härvid blott linieingeniörspersonalen tages i betraktande, dubbla beloppet af det med 12,000 kronor i 1894 års stat för »styrelsen» upptagna, ensamt af telegrafmedel utgående anslag till »arfvoden åt ingeniörer»; och bör, enligt hvad styrelsen påpekat, härvid tillika bemärkas, att dessa ingeniörer dessutom åtnjutit godtgörelse dels af behållen del af egen assistentaflöning och dels med erforderligt fyllnadsbelopp af telefonmedel.

3:o). *Stationerna.*

Telegrafstyrelsen har beträffande hithörande anslag uti ifrågavarande skrifvelse erinrat, hurusom hela den ordinarie stationspersonalen, utan åtskilnad mellan föreståndarne och tjenstemännen vid de stationer, der tjenstgöringen icke kunde ombesörjas af föreståndaren ensam, vore med sina löner och tjenstgöringspenningar i staten för år 1894 upptagen sålunda:

		Kronor.
4	direktörer à 4,000 kronor	16,000
29	kommissarier af 1:a klassen à 3,000 kronor	87,000
24	kommissarier af 2:a klassen à 2,700 »	64,800
13	kommissarier af 3:e klassen à 2,400 »	31,200
102	assistenter à 1,600 kronor	163,200
210	telegrafister à 900 »	189,000
	eller med tillhopa	551,200.

Denna personal egde dessutom att, under de i kongl. brefvet den 1 september 1882 stadgade vilkor, åtnjuta två ålderstillägg, utgående det första efter 5 och det andra efter 10 års väl vitsordad tjenstgöring inom graden till följande belopp hvardera gången, nemligen:

för	direktör och kommissarie af 1:a klassen	Kr. 500
»	kommissarie af 2:a klassen	» 400
»	kommissarie af 3:e klassen	» 300
»	assistent	» 200
»	telegrafist	» 100,

hvarjemte assistenter och telegrafister egde att efter 15 års väl vitsordad tjenstgöring ytterligare uppbära ett tredje ålderstillägg till samma belopp och under enahanda vilkor som hvartdera af de två föregående ålderstilläggen.

En ytterligare aflöningsförmån under form af hushyreersättning vore i staten under rubriken »särskilda anslag» upptagen med 1,000 kronor åt direktören i Stockholm samt, med 600 kronor för hvardera, åt direktören i Göteborg och kommissarien (kontrollören) i Köpenhamn, men denna förmån toges icke i beräkning vid pensioneringen af desse tjenstemän, likasom icke heller det särskilda arfvode, 500 kronor, som af direktören i Stockholm sedan längre tid tillbaka åtnjötes för inseendet öfver den meteorologiska telegramvexlingen.

Äfven några andra stationsföreståndare, nemligen de i Falun, Göteborg, Haparanda, Hernösand, Karlshamn, Karlstad och Visby, uppbure hvardera ett årligt belopp af 150 kronor för verkställande af dagliga meteorologiska observationer, hvilken godtgörelse nu skulle komma att upphöra.

Vid uppgörandet af det föreliggande underdåniga förslaget till utgiftsstater för år 1895 hade, enligt hvad i skrifvelsen vidare anföres, telegrafstyrelsen beträffande stationspersonalen utgått från den synpunkt, att föreståndareplatserna borde särskiljas från biträdesbefattningarna och att aflöningsförmånerna för innehafvarne af de förra borde så afpassas, att de utgjorde skälig ersättning icke blott för den hittills varande telegraftjensten i dess ursprungliga bemärkelse, utan äfven för de göromål, som på flertalet af telegrafverkets stationer numera förekomme i följd af telefonväsendet.

Af detta skäl hade samtliga stationerna, med hänsyn dels till göromålens omfattning samt till medelsuppbördens storlek och det deraf betingade ansvar för stationernas föreståndare, dels, oberoende deraf, till vissa stationers läge inom telegraf- och telefonnätet samt deraf beroende vigt och betydelse i tekniskt afseende, dels ock till dessa omständigheter gemensamt, blifvit delade, på sätt statsförslaget närmare utvisade, i nio särskilda klasser med *föreståndarnes* tjenstegrader och normala aflöningsförmåner — dessa omfattande tre fjerdedelar i lön och en fjerdedel i tjenstgöringspenningar — upptagna sålunda:

	Kronor.
1:a klassen:	
2 direktörer med 5,500 kronor hvardera	11,000
2:a klassen:	
4 direktörer med 5,000 » »	20,000
3:e klassen:	
2 kommissarier med 3,600 » »	7,200
4:e klassen:	
9 kommissarier med 3,300 » »	29,700
5:e klassen:	
14 kommissarier med 3,000 » »	42,000
6:e klassen:	
18 kommissarier med 2,700 » »	48,600
7:e klassen:	
9 kommissarier med 2,400 » »	21,600
Transport	180,100

	Kronor.
Transport	180,100
8:e klassen:	
20 telegrafister med 1,100 kronor hvardera	22,000
9:e klassen:	
80 telegrafister med 900 » »	72,000
Tillhopa	274,100.

I afseende på denna del af stationspersonalen har styrelsen till en början anfört, att direktörernas antal, hvilket nu utgjorde allenast fyra, ökats till sex på grund deraf, *dels* att inseendet öfver Stockholms centraltelefonstation (»telefonafdelningen» å Stockholms station) och åliggandet för dess föreståndare att reglera den interurbana telefonkorrespondensen inom hela riket icke läte sig förena med föreståndarebefattningen vid centraltelegrafstationen (»telegrafadelningen») dersammastädes, hvilken senare stations föreståndare åter hade att öfvervaka och ordna telegrafkorrespondensen inom landet, hvarför den förra stationens föreståndare, som nu kallades telefoninspektör och åtnjöte arfvode till belopp af 5,000 kronor, upptagits såsom direktör af 2:a stationsklassen, *dels* ock att den för Norrköpings station föreslagne direktör af nämnda klass betingades af nödvändigheten att omreglera de nuvarande telegrafdirektörernas inspektionsområden på det sätt, att ett nytt sådant område bildades med en direktör af 2:a klassen i Norrköping.

Telegrafstyrelsen har härefter, hufvudsakligen med stöd af de årliga uppbördssummorna vid de föreslagna direktörsstationerna, motiverat klassindelningen af der anstälde föreståndare. Då emellertid åtskilliga af dessa uppbördssummor genom misstag i skrifvelsen lära upptagits till lägre belopp, än de i sjelfva verket utgjort, har utskottet begärt och från styrelsens chef erhållit uppgift å telegraf- och telefonmedelsuppbörden under tiden den $^1/_{10}$ 1892—den $^1/_{10}$ 1893 vid telegrafverkets stationer af de åtta högsta klasserna; och får utskottet vid detta utlåtande foga berörda uppgift (bil. II), som meddelar rättelse i förenämnda afseende.

Med förmälan att till grund för klassificeringen af telegrafstationerna vid föregående regleringar lagts dels antalet expedierade eller kontrollerade telegrammer, dels uppbörden af telegramafgifter, har styrelsen vidare anfört att, sedan telefonväsendet numera införlifvats med telegrafrörelsen, läte det sig icke vidare göra att efter expeditionsantalet bestämma den klass, till hvilken en station borde höra, enär expeditionerna af telegrammer och telefonsamtal icke vore så likartade, att de kunde sammanräknas, och i allt fall

en sådan sammanräkning icke skulle utgöra något tillförlitligt mått särskildt på vederbörande stationsföreståndares arbete och ansvar. Deremot ansåge telegrafstyrelsen, att den sammanlagda uppbörden af telegraf- och telefonmedel kunde utgöra en säkrare ledning för omdömet, helst telefonmedelsuppbörden vore ganska besvärlig i synnerhet beträffande samtalsafgifterna, hvilka endast undantagsvis erlades kontant utan till allra största delen blefve föremål för debitering efteråt. Enligt denna grund hade de stationer, hvilkas föreståndare hade lägre än direktörs grad, indelats sålunda:

3:e klassen station med årlig uppbörd af minst	60,000	kronor,	
4:e » » » » » »	30,000		
intill	60,000	»	
5:e » » » » » »	18,000		
intill	30,000	»	
6:e » » » » » »	10,000		
intill	18,000	»	
7:e » » » kommissarier såsom föreståndare och lägre uppbörd än	10,000	»	
8:e » » » telegrafist såsom föreståndare och en uppbörd af minst	5,000	kronor	samt
9:e » » » d:o och lägre uppbörd än	5,000	»	

Å sid. 20—23 i skrifvelsen har styrelsen med hänsyn till storleken af föreståndarnes uppbörd och den dem tillkommande aflöning anstält en jemförelse mellan den nu ifrågasatta klassificeringen af stationerna och den, som gälde närmast innan statens telefonanläggningar togo sin början, samt vidare redogjort, huru med tillämpning af de föreslagna grunderna förändringar skulle vid vissa stationer inträda i aflöningarna för der anstälde föreståndare; och tillåter sig utskottet att till denna styrelsens framställning hänvisa.

Den *biträdande stationspersonalen* är i statsförslaget särskildt upptagen sålunda:

							Kronor.
2	kommissarier,	hvardera	med	3,300	kronor	i normal aflöning	6,600
4	d:o	»	»	3,000	»	» »	12,000
9	d:o	»	»	2,700	»	» »	24,300
100	assistenter	»	»	1,600	»	» »	160,000
141	telegrafister	»	»	900	»	» »	126,900
86	d:o	»	»	700	»	» »	60,200
						Tillhopa	390,000.

I afseende å denna del af stationspersonalen har styrelsen hufvudsakligen anfört: *att* aflöningen för de båda främst omnämnde kommissarierne i Stockholm (telegrafafdelningen) och i Göteborg blifvit från 3,000 kronor till 3,300 kronor eller med 300 kronor för den förre samt från 2,700 kronor likaledes till 3,300 kronor eller med 600 kronor för den senare ökad på den grund, att desse tjenstemän närmast skulle biträda der varande direktörer och utan särskild ersättning inträda i deras ställe, då de till följd af inspektionsförrättningar eller af annan anledning vore hindrade att sjelfve bestrida sina föreståndarebefattningar; *att* aflöningen för en kommissarie å hvardera af stationerna Malmö och Sundsvall föreslagits att från 2,700 kronor till 3,000 kronor eller med 300 kronor förhöjas af samma skäl, som nyss nämnts beträffande de båda kommissarierne i Stockholm och Göteborg; *att* af de 9 kommissarier, som vore upptagna med 2,700 kronor hvardera, endast den i Norrköping tillkommit såsom närmaste man till den der föreslagne direktör, hvaremot de öfrige åtta kommissarierne redan förut vore befintlige; *att* assistenternes antal ansetts kunna minskas från 102 till 100; *att*, om från det i 1894 års stat upptagna antal af 210 telegrafister afräknades de 100 ofvan såsom stationsföreståndare upptagna, antalet af de biträdande telegrafister, hvilkas nuvarande aflöning utgjorde 900 kronor för hvardera, ökats från 110 till 141 eller med 31; *att* de 86 nya telegrafister, hvilka upptagits med lägre aflöning till belopp af endast 700 kronor för hvardera, vore afsedda att betjena de interurbana telefonledningarna, samt slutligen *att* häraf framginge, dels att extra personal fortfarande måste till en del användas för betjenande af de interurbana telefonledningarna och dels att alldeles ingen ordinarie biträdespersonal för närvarande ifrågasattes för ombesörjande af hela den för lokaltelefoneringen erforderliga vexling.

Sammanfattas slutbeloppen af den för stationspersonalen sålunda föreslagna aflöning, utgörande för föreståndarne 274,000 kronor och för de biträdande 390,000 kronor, uppgår summan af aflöningar under rubriken »stationerna» till 664,100 kronor.

Beträffande ålderstilläggen åt stationspersonalen framgår af statsförslaget, att desamma skulle för direktörer, kommissarier med 3,000 kronor och derutöfver, kommissarier med lägre normal aflöning än sagda belopp samt telegrafister utgå med samma belopp och på enahanda sätt som för närvarande, men att den förändring vidtagits beträffande assistenterne, att deras ålderstillägg skulle, liksom för kommissarierne af den lägsta lönegraden, utgå med 300 kronor efter 5 år och med ytterligare 300 efter 10 år. Sistnämnda förändring har styrelsen ansett vara desto mera öfverensstämmande med billighet, som postexpeditör af 2:a graden, med samma

normala aflöning som telegrafassistent, eller 1,600 kronor, erhållit ålderstillägg med 400 kronor efter 5 år och med ytterligare 400 kronor efter 10 år.

4:o). *Särskilda anslag.*

Enligt hvad styrelsen erinrat, äro under denna rubrik i 1894 års stat förslagsvis uppförda *ålderstillägg* åt styrelsens personal 7,400 kronor och åt stationspersonalen 90,000 kronor. Då någon dylik aflöningsförmån icke kunde under år 1895 ifrågakomma för den nya personal, som å staten för samma år blefve uppförd, har styrelsen inskränkt sig till att i förslaget sammanföra båda beloppen och afrunda summan till 100,000 kronor.

Å anslaget till arfvoden för *extra biträden och vikariat vid stationerna*, hvilket anslag för närvarande är uppfördt till förslagsvis 100,000 kronor, har föreslagits en ökning med 175,000 kronor eller till 275,000 kronor. Till stöd för denna förhöjning har styrelsen anfört, att ifrågavarande, endast för telegrafgöromål afsedda anslag under åren 1892 och 1893 visat sig understiga behofvet med omkring 25,000 kronor, samt att till aflöning åt den af mer än 300 individer bestående extra biträdespersonalen för handläggning af telefongöromål erfordrades minst 150,000 kronor, hvilket belopp, enligt hvad till statsrådsprotokollet meddelats, redan nu utginge för detta ändamål.

Förslagsanslaget till arfvoden åt *vaktmästare och telegrambärare* vid stationerna har styrelsen ansett böra för år 1895 höjas med 25,000 kronor eller till 125,000 kronor.

Hushyresersättningen till kommissarien-kontrollören i Köpenhamn, 600 kronor, och anslaget till *telegrafverkets undervisningsanstalter*, 12,500 kronor, äro i statsförslaget upptagna utan förändring, hvaremot, på sätt ofvan blifvit antydt, de likartade ersättningsbeloppen till föreståndarne för telegrafstationerna i Stockholm och Göteborg blifvit uteslutna på grund af den för desse tjenstemän föreslagna tillökning i deras fasta aflöning.

Under ifrågavarande rubrik är till sist äfven upptaget ett förslagsanslag af 25,000 kronor *för beredande åt en del af stationspersonalen af tjenstledighet utan aflöningsafdrag.*

Då departementschefen i sammanhang med frågan om kostnadsfri semester för tjenstemännen vid postanstalterna och under jemförelse med de i fråga om sådan semester af generalpoststyrelsen föreslagna bestämmelser redogjort för telegrafstyrelsens förslag i denna del, får utskottet, som å sid. 13 och 14 i detta utlåtande meddelat denna departementschefens redogörelse, nu dit hänvisa. Vid föredragningen af telegrafstyrelsens skrifvelse

har departementschefen tillstyrkt bifall till styrelsens förslag i denna punkt, dock med den erinran att, då den ifrågavarande förmånen skulle kunna tillgodokomma tjensteman icke blott vid telegrafverkets stationer, utan äfven vid verkets linier och verkstad, anslagets rubrik syntes departementschefen böra undergå sådan ändring, att ordet »stationspersonalen» utbyttes mot »personalen vid telegrafverkets lokalförvaltningar».

Slutsumman å de sålunda upptagna »särskilda anslagen» uppgår till 538,100 kronor.

Till statsrådsprotokollet har departementschefen meddelat följande jemförelse mellan telegrafverkets aflöningsstat för innevarande år och den af departementschefen tillstyrkta för år 1895:

	Aflöningsstaten för år 1894.	Förslaget till samma stat för år 1895.	Ökning år 1895.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.
Styrelsen	85,600	105,000	19,400
Linierna och verkstaden	——	28,500	28,500
Stationerna	551,200	664,100	112,900
Särskilda anslag	315,100	538,100	223,000
Summa	951,900	1,335,700	383,800

Sistnämnda belopp 383,800 kronor, utgörande ökningen för år 1895, betecknade visserligen, yttrar departementschefen, vid jemförelse med summan af den nu gällande, endast för det egentliga telegrafväsendet gällande aflöningsstaten, en icke ringa tillväxt i staten, men beloppet angåfve naturligtvis ingalunda en motsvarande ökning i statsutgift. Då, enligt hvad telegrafstyrelsen i sin skrifvelse af den 28 sistlidne november meddelat, de af telefonmedel bestridda aflöningsbelopp beräknats för år 1893 uppgå till omkring 360,000 kronor, utgjorde den verkliga ökningen ungefär 23,800 kronor. Denna ökning berodde icke af tillkomsten af telefonväsendet, hvarför kostnaderna fastmera kunnat genom deras uppförande på ordinarie stat något nedbringas, utan hufvudsakligen af den för *telegraftrafiken* nödiga höjning med 25,000 kronor i anslaget till extra biträden och vikariat vid stationerna samt af det nya anslaget å enahanda belopp för beredande åt en del af personalen vid telegrafverkets lokalförvaltningar af tjenstledighet utan aflöningsafdrag.

B. Öfvergångsaflöningsstaten.

Uti omförmälda skrifvelse har telegrafstyrelsen anmält, att, enär den å denna stat för år 1894 med 500 kronor upptagne telegrafisten C. A. Forssander under samma år komme att uppnå pensionsåldern och ur tjensten afgå, nämnda belopp kunnat ur staten uteslutas, äfvensom att det å förevarande stat för genomförande af den med år 1883 inträdda förändring af vissa telegrafistbefattningar uppförda anslag å 3,800 kronor, att utgå till nitton f. d. förste telegrafister med 200 kronor åt hvarje, kunde nedsättas med 600 kronor eller till 3,200 kronor.

Vidare har telegrafstyrelsen hemstält, att fyra kommissarier och fyra telegrafister, hvilka genom den föreslagna regleringen skulle komma att, utan befordran till högre aflönad befattning, gå i mistning af sina nu innehafvande arfvoden för telefontjenst, måtte varda på öfvergångsstat för år 1895 uppförda till åtnjutande af motsvarande belopp, sammanlagdt 1,250 kronor, att minskas eller helt och hållet upphöra, i den mån deras innehafvare kunna erhålla ökad normal aflöning.

Med afseende å motiveringen af de sålunda föreslagna ändringarna hänvisar utskottet till sid. 33 och 34 i skrifvelsen.

Då styrelsen vidare bibehållit det till förre kommissarien W. H. Lagerheim utgående belopp af 800 kronor, skulle enligt förslaget hela summan å öfvergångsaflöningsstaten uppgå till 5,250 kronor, utvisande en ökning under denna rubrik i 1894 års stat med 150 kronor.

C. Pensions- och understödsstaten.

I denna stat ifrågasättes ingen annan förändring än den, som i afseende på telegrafverkets bidrag till dess pensionsinrättning samt enke- och pupillkassa påkallades af de i följd af telefonväsendets tillkomst föreslagna nya tjenster och förhöjda aflöningsbelopp för redan befintliga sådana. I berörda afseende har telegrafstyrelsen hemstält:

att såsom bidrag till pensionsinrättningen måtte, jemte nu stadgade fem procent å den för året till 1,370,000 kronor beräknade telegramportoinkomst eller förslagsvis 68,500 kronor, upptagas en och en half procent af de för året till 1,500,000 kronor beräknade telefonabonnements- och samtalsafgifter med förslagsvis 22,500 kronor; samt

att bidraget till telegrafverkets enke- och pupillkassa måtte ökas med 1,000 kronor från 5,000 kronor till 6,000 kronor.

Departementschefen, som å sid. 43—45 i statsrådsprotokollet lemnat en öfversigt af de hufvudgrunder, som gälla för pensioneringen från de ifrågavarande pensionsanstalterna, har härefter yttrat, att enligt den tillstyrkta aflöningsstaten skulle 134 nya tjenster å ordinarie stat tillkomma och aflöningen förhöjas för 30 förut varande. Innehafvarne af dessa befattningar måste i förhållande till sina nya eller förhöjda aflöningar beredas pensionsrätt, och detta borde tydligen ske derigenom, att åt dem bereddes delaktighet i telegrafverkets pensionsinrättningar under enahanda vilkor som deras vederlikar. I fråga om pensionsrätt och afgiftsskyldighet blefve ock genom de nya tjensternas eller förhöjda aflöningarnas uppförande å staten bestämmelserna i pensionsreglementena utan vidare tillämpliga å de ifrågavarande tjensteinnehafvarne. I fråga om de tillskott, hvarmed telegrafverket ansetts böra bidraga till pensionsanstalterna, inträdde deremot förändrade förhållanden, och har departementschefen i sådant hänseende hänvisat till den af telegrafstyrelsen i ämnet lemnade utredning.

Med anledning häraf vill utskottet från telegrafstyrelsens skrifvelse meddela, att direktionen öfver telegrafverkets pensionsinrättning samt enke- och pupillkassa uti skrifvelse till styrelsen af den 20 november 1893 i detta ämne hufvudsakligast anfört:

att direktionen, efter att från telegrafstyrelsens administrativa byrå hafva erhållit erforderliga upplysningar rörande styrelsens förslag till aflöningsstat för år 1895, låtit verkställa uträkningar å de nya bidrag af statsmedel, hvilka i anledning af de förökade aflöningsbeloppen borde utgå till pensionsinrättningen samt till enke- och pupillkassan; *att* vid dessa beräkningar, hvad först beträffade *pensionsinrättningen*, tillämpats samma grunder, som förut följts vid pensionsinrättningens bildande samt vid de fondräkningar, som tid efter annan vidtagits till utrönande af inrättningens ekonomiska ställning; *att* under antagande att frågan nu gälde endast bestämmande af ett visst årligt bidrag och icke beräkning af något särskildt retroaktivkapital för de tjenstemän, hvilka vid mer eller mindre framskriden ålder komme att befordras till nya tjenster eller högre aflöning, någon kapitalisering af de särskilda bidragsbeloppen icke hade egt rum; *att* den enligt angifna grunder gjorda beräkningen förutsatte, att de tjenstemän, som första gången enligt den nya staten utnämndes eller erhölle förhöjd aflöning, sjelfve ej skulle utöfver de vanliga befordringsafgifterna, der sådana borde utgå, behöfva till pensionsinrättningen betala några retroaktivafgifter, utan att dessa skulle få innefattas i det från statsverket utgående bidraget; *att* det erforderliga statsbidraget till pensionsinrättningen, beräknadt att förslå till pensionsförhöjning jemväl för de nuvarande direktörerna, af hvilka två skulle erhålla rätt till sådan förhöjning endast ett

eller två år före pensionsålderns inträdande, uppginge till 23,054 kronor 88 öre för år; *att*, sedan desse äldre tjenstemän afgått, det årliga behofvet af statsbidrag, under förutsättning att nya tjenster icke under tiden tillkommit, sjönke till 18,278 kronor 76 öre; *att* dessa belopp temligen nära öfverensstämde med det, som nu, efter beräkning af 1 ½ procent af telegramportoinkomsten, för all framtid utginge till pensionsinrättningen, ity att 1 ½ procent af den för år 1895 till 1,500,000 kronor beräknade telefonmedelsinkomsten uppginge till 22,500 kronor; *att* direktionen hade den uppfattning, att ett statsbidrag af ifrågavarande beskaffenhet städse borde vara ställdt i procentförhållande till den statsinkomst, med hvilken det hade sammanhang, för att sålunda kunna motsvara personalens efter hand erforderliga tillökning; *att* direktionen fördenskull ansåge, att det statsbidrag till pensionsinrättningen, hvilket erfordrades i anledning af de genom telefonväsendet tillkommande nya eller till förhöjd aflöning föreslagna tjenster, borde bestämmas till *en och en half procent af telegrafverkets inkomst af abonnements- och samtalsafgifter;* samt, hvad anginge *enke- och pupillkassan, att,* ehuruväl telegrafverkets nuvarande bidrag till denna kassa, hvilket bidrag ursprungligen varit afsedt att betäcka den andel af enkors och barns pensionering, som utginge med ett konstant belopp, utan hänsyn till delegarnes aflöning eller egna afgifter, visat sig för detta ändamål otillräckligt, i det att den konstanta andelen af de från kassan utgående pensioner redan nu utgjorde 8,550 kronor för år, direktionen likväl ansåge, att ingen annan utgångspunkt kunde tagas för bestämmandet af det nya bidraget, än att, med ledning af utgiftsstaterna för åren 1894 och 1895, proportionera detsamma efter den aflöningsförhöjning, som för den manliga personalen skulle tillkomma; och *att*, då aflöningen för nämnda personal uppginge för år 1894 till 423,000 kronor och för år 1895 föreslagits till 496,500 kronor, det nuvarande statsbidraget 5,000 kronor, borde ökas med 857 kronor eller i rundt tal med 1,000 kronor, så att enke- och pupillkassan erhölle *6,000 kronor* i årligt bidrag af telegrafverkets medel.

I fråga om bidraget till telegrafverkets pensionsinrättning har departementschefen anfört att, då pensionsinrättningen år 1874 bildades, bestämdes, att telegrafverket skulle till inrättningen lemna ett ständigt bidrag till årligt belopp, motsvarande 1 ½ procent af telegramportoinkomsten. Men derutöfver bidroge telegrafverket med ett ytterligare årligt anslag. Vid pensionsinrättningens bildande hade det nemligen ansetts med billighet och rättvisa förenadt, att den dåvarande telegrafpersonalen finge sina retroaktivafgifter utan ersättning af telegrafverkets medel. Beloppet af dessa retroaktivafgifter uträknades och kapitaliserades, hvarefter medel till för-

räntning och amortering af det sålunda kapitaliserade beloppet anvisades af 1874 års Riksdag i form af ett bidrag af 3 ½ procent af telegrafverkets behållna portoinkomst. Denna retroaktivafgift motsvarade hvad hvarje delegare efter sin då innehafvande grad skulle, derest pensionsinrättningen varit i verksamhet allt sedan delegaren trädde i tjenst, hafva erlagt intill ingången af år 1875, då delegaren sjelf började erlägga afgifter, jemte räntor och arfsvinst derå. De retroaktivafgifter åter, som blefve en följd deraf, att en tjensteman eljest blefve delegare i kassan vid högre ålder än 25 år, ålåge enligt reglementet honom sjelf att betala.

Då nu ett större antal nya tjenster vore föreslagna att uppföras å ordinarie stat och aflöningen för åtskilliga andra tjenster förhöjas, syntes departementschefen intet tvifvel böra råda derom, att telegrafverkets bidrag till personalens pensionerande borde lämpas efter de ökade förbindelser, som sålunda skulle uppstå för pensionsinrättningen och detta jemväl så, att telegrafverket, i likhet med hvad som skedde vid inrättningens bildande, öfvertoge inbetalningen af de retroaktivafgifter, hvilka genast vid tillträdet af de nya eller förhöjda aflöningarna drabbade vederbörande delegare. Den sålunda erforderliga ökningen i telegrafverkets bidrag kunde emellertid icke bestämmas till samma procenttal af telefonmedelsinkomsten, som tillförene blifvit fastställd att utgå af telegramportomedlen, enär den i sådant fall skulle blifva vida högre, än behofvet kräfde, utan syntes densamma i enlighet med de beräkningar, som innefattades i telegrafstyrelsens skrifvelse, böra sättas till 1 ½ procent af den för hvarje år beräknade inkomsten af telefonabonnements- och samtalsafgifter.

I sammanhang med denna fråga har departementschefen fäst uppmärksamheten derå, att den af Kongl. Maj:t för utredande af civilstatens pensionsinrättnings ställning och behof m. m. förordnade komité i det närmaste fullbordat sina arbeten, och att såsom resultat deraf vore att motse ett omfattande förslag till nydanande af hela det civila pensionsväsendet. Vid sådant förhållande och då således kunde antagas, att inom den närmaste framtiden frågan om en fullständig förändring af detta pensionsväsende komme på dagordningen, syntes det icke vara lämpligt att för framtiden binda telegrafverket vid ett visst årligt bidrag till pensionsinrättningen utöfver det redan stadgade. Å andra sidan utgjorde åter beredandet af pensionsrätt åt den nya telegrafpersonalen utan tvifvel en nödvändig förutsättning för telefonväsendets ur många synpunkter önskvärda öfverförande på ordinarie stat. Dessa båda hänsyn syntes departementschefen lämpligen kunna förmedlas sålunda, att telegrafverket endast tills vidare åtoge sig att till pensionsinrättningen lemna det ifrågasatta bidraget af 1 ½ procent å telefonmedelsinkomsten samt att hvar och en,

som tillträdde aflöning å ny stat, förpligtades att underkasta sig de förändrade bestämmelser, som i fråga om pensionsrätt framdeles kunde varda meddelade. Blefve sedan pensionsväsendet fotadt på nya grunder, komme intet hinder att möta för dessas omedelbara tillämpande på den nu ifrågavarande personalen.

Enahanda bestämmelser som de nu i fråga om det nya bidraget till pensionsinrättningen föreslagna ansåge departementschefen äfven böra meddelas beträffande det föreslagna förhöjda bidraget till enke- oah pupillkassan.

Med de sålunda förordade förändringarna komme pensions- och understödsstatens slutsumma för år 1895 att växa med 23,500 kronor från 112,320 kronor till 135,820 kronor.

D. Omkostnadsstaten.

I afseende å denna stat, som hittills varit uppförd under benämning »underhållsstaten», har telegrafstyrelsen hemstält,

att följande under denna stat uppförda förslagsanslag måtte höjas, nemligen

anslaget till *liniernas öfvervakande och underhåll* med 225,000 kronor från 100,000 kronor till 325,000 kronor;

» » *underhåll af telegrafverkets fastigheter* med 8,000 kronor från 2,000 kronor till 10,000 kronor;

» » *resekostnads- och traktamentsersättningar* med 10,000 kronor från 10,000 kronor till 20,000 kronor;

» » *inventariers inköp och underhåll* med 65,000 kronor från 35,000 kronor till 100,000 kronor;

» » *böcker, kartor, tryckningskostnad, blanketter, kuverter och pappersremsor m. m.* med 25,000 kronor från 35,000 kronor till 60,000 kronor;

» » *skrifmaterialier* med 7,000 kronor från 8,000 kronor till 15,000 kronor;

» » *batteriförnödenheter* med 10,000 kronor från 10,000 kronor till 20,000 kronor;

» » *hyror* med 30,000 kronor från 15,000 kronor till 45,000 kronor;

» » *bränsle och lyshållning* (nu två särskilda anslag å 20,000 kronor hvartdera) med 20,000 kronor från 40,000 kronor till 60,000 kronor;

anslaget till *postporto* med 4,000 kronor från 6,000 kronor till 10,000 kronor; samt

» » *diverse utgifter* med 20,430 kronor från 12,300 kronor till 32,730 kronor;

att anslagen till *frakt- och transportkostnader* samt *Sveriges bidrag till underhållet af internationella telegrafbyrån i Bern* måtte bibehållas vid oförändrade belopp; samt

att å omkostnadsstaten måtte uppföras ett nytt förslagsanslag till belopp af 2,000 kronor under titel *sjukvård, sjukaflöning och begrafningshjelp* med bemyndigande för telegrafstyrelsen att för det uppgifna ändamålet använda ifrågavarande anslag med tillämpning af följande hufvudgrunder:

a) läkarevård och af läkare föreskrifna medikament lemnas på telegrafverkets bekostnad åt arbetare, som har fast anställning vid verkstaden, i förrådet eller å linierna, äfvensom åt sådan tillfällig arbetare, som under tjenstgöring vid telegrafverket ådragit sig sjukdom eller kroppsskada;

b) vård å sjukhus i allmänt rum jemte den förtäring, som under vistelsen derstädes af läkaren föreskrifves, bekostas af telegrafverket i det fall, då den läkare, som i första rummet anlitats, anser sådan vård för den sjuke erforderlig; varande denne likväl pligtig att, så länge hans vård å sjukhus bekostas af telegrafverket, afstå hela sin aflöning, för så vidt icke telegrafstyrelsen med hänsyn till särskilda omständigheter pröfvar skäligt låta honom åtnjuta någon del deraf, icke öfverstigande halfva dagaflöningen; och

c) då arbetare, genom olycksfall under sysselsättning vid verkstaden, i förrådet eller å linierna förlorat lifvet, må af telegrafverkets medel till sterbhuset utbetalas begrafningshjelp till belopp, icke öfverstigande den aflidnes senast innehafda aflöning för en månad räknadt.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de föreslagna förhöjningarna af hithörande anslag, tillåter sig utskottet att hänvisa dels till telegrafstyrelsens skrifvelse sid. 38—40 och dels till statsrådsprotokollet sid. 47, hvarutaf framgår, att denna ökning i staten i det närmaste motsvaras af de summor, som för närvarande utgå till telefonväsendet.

I fråga om det nyuppförda förslagsanslaget till »sjukvård, sjukaflöning och begrafningshjelp» har telegrafstyrelsen anfört, att styrelsen hvarken genom instruktion eller annorledes erhållit något vidsträcktare bemyndigande att af telegrafverkets medel bekosta sjukvård eller att låta någon del af aflöningen utbetalas åt sådana arbetare i telegrafverkets tjenst, som vid anläggning af nya eller iståndsättande af äldre linier eller ledningar ådragit sig sjukdom eller lidit kroppsskada, likasom icke heller att, då dylik person penom olycksfall i arbetet förlorat lifvet, till sterbhuset

utgifva begrafningshjelp, utan styrelsen hade vid inträffadt dylikt tillfälle städse nödgats för hvarje gång vända sig till Kongl. Maj:t med särskild framställning i ämnet.

Med erinran, att hemställan om en för styrelsen vidgad befogenhet af ifrågavarande art gjorts i skrifvelse till Kongl. Maj:t den 29 december 1891, yttrar styrelsen vidare, att då sedan dess icke blott antalet af telegrafverkets liniearbetare betydligt tillväxt och numera under den blidare årstiden vanligen uppginge ända till omkring 600, utan dertill äfven komme, att, såsom ofvan nämnts, en särskild verkstad i hufvudstaden inrättats för tillverkning och iståndsättande af både telegraf- och telefonmateriel, hvilken verkstad redan sysselsatte omkring 75 arbetare och komme att ytterligare utvidgas, syntes något uppskof med ordnandet af denna angelägenhet inom telegrafverket desto mindre böra ega rum, som derom redan för lång tid tillbaka dragits försorg inom andra statens verk, såsom artilleriet, flottan och jernvägstrafiken.

Med de sålunda föreslagna förändringarna skulle omkostnadsstaten, nu slutande å 284,800 kronor, ökas med 426,430 kronor till 711,230 kronor.

E. Räntor och afbetalningar å erhållna lånemedel.

Under denna rubrik upptages i statsförslaget ett utgiftsbelopp af förslagsvis 487,000 kronor. Med afseende å beräkningen af denna utgiftspost hänvisar utskottet till sid. 41 och 42 i styrelsens skrifvelse.

Departementschefen har tillstyrkt, att såsom vilkor för åtnjutande af aflöningsförmånerna för personalen vid telegrafverket enligt den nya staten måtte stadgas:

a) för personalen vid telegrafstyrelsen,

att embets- och tjensteman vid telegrafstyrelsen skall dels vara underkastad den vidsträcktare tjenstgöringsskyldighet eller jemkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation af styrelsen eller dess särskilda afdelningar eller eljest i allmänhet kan varda stadgad, dels vara förpligtad att — derest i en framtid verkets ställning inom förvaltningen så förändras, att detsamma ej längre kan såsom sjelfständigt embetsverk anses — med bibehållande af den tjenstegrad och aflöning han innehar, efter förändrad arbetsordning, sköta de med tjensten förenade göromål;

att med embete eller tjenst i telegrafstyrelsen icke må förenas annan tjenst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat, ej heller annan tjenstebefattning, med mindre den finnes icke vara hinderlig för fullgörande af tjenstgöringen i styrelsen; dock att tjensteman, som vid den nya löneregleringens inträdande redan innehar tjenst utom styrelsen, må densamma bibehålla, så länge den icke är för tjenstgöringen i styrelsen hinderlig;

att aflöningen för telegrafstyrelsens embets- och tjenstemän samt betjente fördelas i lön och tjenstgöringspenningar, hvilka senare få uppbäras endast för den tid tjenstens innehafvare verkligen tjenstgjort eller åtnjutit semester, men skola för den tid, han eljest varit från tjenstgöring befriad, utgå till den, som tjensten förrättat;

att den, som af sjukdom hindras att sin tjenst förrätta, eger uppbära hela lönen, men att den, som eljest undfår ledighet för svag helsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag, kan förpligtas att under ledigheten utöfver sina tjenstgöringspenningar afstå så mycket af lönen, som för tjenstens förrättande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

att, vid sjukdomsförfall eller när det erfordras i följd af embetsresor eller för beredande af semester, tjensteman af lägre grad skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning inom styrelsen, densamma emot åtnjutande, i förstnämnda fall af de för befattningen anslagna tjenstgöringspenningar, men eljest af deremot svarande belopp, i stället för egna tjenstgöringspenningar, bestrida, dock ej längre än tre månader under samma kalenderår;

att, der förhöjning af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af tjenst i samma lönegrad är i stat medgifven, tidpunkten för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under vilkor att innehafvaren mer än fyra år af denna tid sjelf bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjenst, dock att härvid icke må föras honom till last den tid han åtnjutit semester, och för andra förhöjningen, om sådan eger rum, efter ytterligare fem år, på samma vilkor, under iakttagande, hvad såväl den ena som den andra förhöjningen angår, deraf att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, då den stadgade tjensteåldern blifvit uppnådd;

att såväl tjensteman som vaktbetjent skall vara förpligtad att efter uppnådda 65 lefnads- och minst 35 tjenstår med pension motsvarande lönens hela belopp — att utgå dels från telegrafverkets pensionsinrättning, enligt bestämmelserna i det för denna inrättning gällande reglemente, och

dels med erforderligt fyllnadsbelopp af telegrafverkets medel — från tjensten afgå, Kongl. Maj:t eller telegrafstyrelsen, der det tillkommer denna att afskedet utfärda, dock obetaget att låta med detsamma anstå, derest och så länge den pensionsberättigade pröfvas kunna i tjensten på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kan finnas villig att i densamma qvarstå; samt

att en hvar, som efter 1895 års ingång befordras till ordinarie befattning vid telegrafstyrelsen eller tillträder aflöning, som enligt den nya aflöningsstaten för detta embetsverk blifvit höjd, skall vara pligtig underkasta sig de förändrade bestämmelser i fråga om pensionering af personalen vid telegrafverket jemte enkor och barn, som framdeles kunna varda meddelade;

b) för personalen vid telegrafverkets linier, verkstad och stationer,

att tjensteman vid telegrafverkets linier, verkstad eller stationer skall vara underkastad den vidsträcktare tjenstgöringsskyldighet eller jemkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändring af telegrafverkets organisation eller eljest i allmänhet kan varda stadgad eller ock i följd af förening af post- och telegraftjenst kan varda honom ålagd;

att med tjenst af ifrågavarande slag ej må förenas annan tjenst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat — befattning vid förenad post- och telegrafanstalt likväl undantagen — ej heller annan tjenstebefattning, så framt icke densamma af styrelsen, efter derom skedd anmälan, anses kunna utöfvas utan hinder för tjenstgöringen vid telegrafverket;

att stationstjensteman skall vara skyldig att, med bibehållande af den tjenstegrad och aflöning han innehar, underkasta sig förflyttning till annan tjenstgöringsort, som kan varda honom af styrelsen anvisad;

att tjensteman vid telegrafverkets linier likaledes skall, efter styrelsens bepröfvande, vara underkastad förflyttning till stationstjenstgöring, dock utan minskning i sin innehafvande aflöning;

att aflöningen för ifrågavarande tjenstemän fördelas i lön och tjenstgöringspenningar, hvilka senare få uppbäras endast för den tid tjenstens innehafvare verkligen tjenstgjort eller för den tid, icke öfverstigande 30 dagar under samma kalenderår, han eller hon, vare sig för sjukdom eller för svag helsas vårdande eller för enskilda angelägenheter, med styrelsens begifvande åtnjutit tjenstledighet utan frånträdande af sina tjenstgöringspenningar;

att från åtnjutande af nyss nämnda förmån af tjenstledighet utan tjenstgöringspenningarnes frånträdande undantages assistent eller telegrafist, som icke erhållit sitt första ålderstillägg;

att den, som af sjukdom hindras att sin tjenst förrätta under en tid icke öfverstigande tre månader, eger uppbära hela lönen, men att den, som eljest undfår ledighet, vare sig till följd af sjukdom under längre tid än tre månader eller för svag helsas eller enskilda angelägenheters vårdande under längre tid än 30 dagar, kan förpligtas att under ledigheten utöfver sina tjenstgöringspenningar afstå så mycket af lönen, som för tjenstens uppehållande erfordras eller eljest pröfvas skäligt; varande dylik tjenstledighet, som under ett och samma kalenderår åtnjutes, att i fråga om löneafdrag anses såsom om den på en gång utan afbrott åtnjutits;

att tjensteman af lägre grad skall vara skyldig ej mindre att, om han vid sjukdomsförfall för tjensteman af högre grad erhåller förordnande å dennes befattning, densamma emot åtnjutande af de för befattningen anslagna tjenstgöringspenningar, i stället för egna sådana, bestrida, än äfven att utan särskild godtgörelse vikariera för tjensteman af högre grad, som med styrelsens begifvande åtnjuter tjenstledighet utan att frånträda sina tjenstgöringspenningar;

att i fråga om aflöningens förhöjning medelst ålderstillägg tidpunkten för första ålderstilläggets åtnjutande skall inträda fem år efter det tjenstemannen tillträdt sin befattning inom graden, under vilkor att tjensteinnehafvaren med godt vitsord om sin tjenstgöring mer än fyra år af nämnda tid sjelf bestridt sin egen eller på grund af förordnande annan tjenst i telegrafverket, med iakttagande dervid, dels att sådan tjenstledighet, som med styrelsens begifvande kan hafva åtnjutits utan frånträdande af tjenstgöringspenningarne, icke må föras honom eller henne till last, dels att ingeniörerna vid linierna och kommissarierna vid stationerna skola, utan hänsyn till de särskilda löneklasserna, anses tillhöra en och samma tjenstegrad, så att dylik tjensteman af högre löneklass eger för åtnjutande af ålderstillägg inom klassen räkna sig till godo äfven den tid, han tillhört lägre löneklass inom graden, dels ock att sistnämnda bestämmelse skall tillämpas äfven i fråga om ålderstillägg åt telegrafister inom de särskilda löneklasserna;

att andra ålderstillägget må uppbäras efter ytterligare fem år och det telegrafister tillkommande tredje ålderstillägget fem år efter det andras erhållande, allt under enahanda vilkor, som gälla i afseende på det första ålderstillägget;

att för öfrigt, hvad hvart och ett af de särskilda ålderstilläggen angår,

skall iakttagas, att den högre aflöningen ej må tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, då den stadgade tjensteåldern blifvit uppnådd;

att af ålderstilläggen tre fjerdedelar skola anses tillhöra lönen och en fjerdedel tjenstgöringspenningarne;

att tjensteman skall efter uppnådda 95 sammanräknade lefnads- och tjensteår vara förpligtad att med pension motsvarande lönens hela belopp — att utgå dels från telegrafverkets pensionsinrättning enligt bestämmelserna i det för denna inrättning gällande reglemente och dels med erforderligt fyllnadsbelopp af telegrafverkets medel — från tjensten afgå, Kongl. Maj:t eller telegrafstyrelsen, der det tillkommer denna att afskedet utfärda, dock obetaget att låta med detsamma anstå, derest och så länge den pensionsberättigade pröfvas kunna i tjensten på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kan finnas villig att i densamma qvarstå utan fortsatt åtnjutande af innehafvande ålderstillägg, hvilken aflöningsförmån skall i sådant fall frånträdas; samt

att en hvar, som efter 1895 års ingång befordras till ordinarie befattning vid telegrafverkets linier, verkstad eller stationer eller tillträder aflöning, som enligt den nya aflöningsstaten för linierna, verkstaden eller stationerna blifvit höjd, skall vara pligtig underkasta sig de förändrade bestämmelser i fråga om pensionering af personalen vid telegrafverket jemte enkor och barn, som framdeles kunna varda meddelade.

De af departementschefen tillstyrkta staterna för telegrafverket för år 1895 utvisa följande slutsummor:

aflöningsstaten	Kr.	1,335,700: —
öfvergångsaflöningsstaten	»	5,250: —
pensions- och understödsstaten	»	135,820: —
omkostnadsstaten	»	711,230: —
räntor och afbetalningar å lånemedel	»	487,000: —
tillsammans	Kr.	2,675,000: —

hvilket belopp med 1,320,880 kronor öfverstiger slutsumman å de af Kongl. Maj:t fastställda, endast för det egentliga telegrafväsendet gällande utgiftsstaterna för år 1894.

Slutligen har departementschefen — med erinran att, alltsedan stat för telegrafverket år 1871 första gången underställdes Riksdagens pröfning, Riksdagen årligen lemnat af Kongl. Maj:t begärdt medgifvande, att det

öfverskott, som kunde å telegrafinkomsterna uppstå, finge af Kongl. Maj:t användas för telegrafverkets tidsenliga utveckling och förbättring — vidare anfört, att telegrafstyrelsen nu jemväl hemstält, att Kongl. Maj:t för år 1895 måtte af Riksdagen äska enahanda medgifvande i fråga om de öfverskott, som kunde uppstå å inkomsterna af telegramportoafgifter samt af telefonabonnements- och särskilda samtalsafgifter.

Då nyssnämnda inkomster för år 1895 i sin helhet beräknats till 2,870,000 kronor och de tillstyrkta utgiftsstaterna för samma år slutade å en summa af 2,675,000 kronor, skulle, fortsätter departementschefen, för år 1895 ett öfverskott till belopp af 195,000 kronor vara att motse. Öfverskottet på inkomsterna af den egentliga telegrafverksamheten hade i årligt medeltal för perioden 1888—1892 uppgått till omkring 128,000 kronor, hvadan öfverskottet på telefonmedelsinkomsten, efter afdrag af räntor och kapitalafbetalningar på de lån, som upptagits för telefonväsendet, kunde beräknas uppgå till omkring 67,000 kronor.

Departementschefen har härefter i minnet återkallat, hurusom Riksdagen i skrifvelse den 21 april 1893 angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel anfört, att Riksdagen af telegrafstyrelsens årsberättelser inhemtat, att öfverskottet å telegrafinkomsterna under de senaste åren endast i jemförelsevis ringa grad tagits i anspråk för telegrafverkets utveckling och förbättring, medan åter en afsevärd del deraf under formen af lån användts för telefonväsendets räkning; att, enär emellertid ett sådant tillvägagående synts Riksdagen mindre egentligt, för Riksdagen framstält sig önskvärdheten af att, om Kongl. Maj:t fortfarande skulle anses böra erhålla en dylik förfoganderätt öfver telegrafmedlens öfverskott, Riksdagens medgifvande dertill måtte så affattas, att Kongl. Maj:t uttryckligen bemyndigades att använda öfverskottet till icke allenast telegrafverkets, utan äfven telefonväsendets utveckling och förbättring; att Riksdagen emellertid i sin skrifvelse till Kongl. Maj:t den 13 maj 1891 angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel uttalat den mening, att tidpunkten snart vore inne, då merberörda öfverskott borde ställas till Riksdagens disposition, ehuru Riksdagen i afvaktan på det förslag till lösning af frågan om post- och telegrafverkens förenande, som den för sådant ändamål tillsatta komitén kunde komma att afgifva, icke ville vidtaga någon inskränkning i den Kongl. Maj:t dittills tillerkända rätten att förfoga öfver samma öfverskott; samt att vid sådant förhållande och då omförmälda komité dåmera afgifvit förslag om de båda verkens förenande, hvilket förslag vore beroende på Kongl. Maj:ts pröfning, samt Kongl. Maj:ts beslut i föreningsfrågan följaktligen snart

kunde förväntas, hade Riksdagen då icke velat ändra bestämmelserna rörande dispositionen af ifrågavarande öfverskott.

Under erinran att departementschefen vid ett föregående tillfälle framhållit, att statsverket i en framtid bland sina inkomstkällor borde kunna påräkna öfverskottet på telegraf- och telefoninkomsterna, har departementschefen nu såsom sin åsigt uttalat, att både i statsverkets och telegrafverkets intresse denna tidpunkt borde uppskjutas, till dess statens telefonnät hunnit närmare sin fullbordan och det genom telefonväsendets tillkomst utvidgade telegrafverket hunnit ekonomiskt konsolideras genom den årligen fortgående amorteringen af dess skuld för telefonväsendet. Uppnåendet af dessa tidpunkter påskyndades uppenbarligen derigenom, att telegrafverket tillätes använda sitt öfverskott, i den mån detsamma icke erfordrades för det egentliga telegrafväsendets utveckling, till inköp eller anläggning af telefonnät, som ekonomiskt kunde bära sig. Deremot ansåge departementschefen att, på sätt Riksdagen eventuelt ansett önskvärdt, det medgifvande i fråga om öfverskottets användning, Kongl. Maj:t äfven nu komme att äska af Riksdagen, borde affattas sålunda, att det utan åtskilnad komme att omfatta inkomsterna af så väl telegraf- som telefonverksamheten.

Till stöd för sitt i ofvannämnda motion gjorda yrkande har herr Fredholm hufvudsakligen anfört: att, då enligt det kongl. förslaget aflöningen för der upptagna 327 telegrafister vore bestämd för 20 till 1,100 kronor, för 221 till 900 kronor och för 86 till 700 kronor, medelaflöningen för dessa tjenstemän skulle komma att utgöra endast 860 kronor i stället för det aflöningsbelopp af 900 kronor, som för närvarande utginge lika för alla de i gällande stat uppförda 210 telegrafister; att de qvinnor, af hvilka telegrafistpersonalen till nästan hela antalet bestode, måste för att vinna ordinarie anställning hafva genomgått ej mindre telegrafverkets läroanstalt än äfven ett sjuklassigt läroverk samt derjemte under många år tjenstgjort såsom extra ordinarie mot en aflöning af 600 kronor om året; att den högsta tjenstegrad, som för den qvinliga personalen vid telegrafverket stode öppen, vore plats såsom föreståndare vid en 8:de klassens station med en aflöning, enligt förslaget, af 1,100 kronor med tre ålderstillägg, hvartdera å 100 kronor, men att, då i denna tjenstegrad funnes endast 20 platser, under det att vid 1892 års utgång vore vid telegrafverket anstälda 510 qvinliga telegrafister, deraf 189 ordinarie och 321 extra, af dessa qvinnor blott 1 på 25 kunde beräknas uppnå nyssnämnda högsta tjenstegrad; att en telegrafist, hvilken i och för tjensten dagligen toges i anspråk 6 till 7 timmar och sålunda knappast vore i till-

fälle att bereda sig förtjenst jemte aflöningen från telegrafverket, svårligen kunde, särskildt i de större städerna, existera på denna aflöning, om den utginge med allenast 700 kronor årligen; samt med afseende å telefonisterna, att hela denna qvinliga personal vore satt på extra stat och således kunde när som helst afskedas, att telefonisterna, till hvilka i allmänhet ersättningen utginge dels efter arfvode för månad med 31 kronor 25 öre, dels för dag, i regel saknade utsigt till befordran inom verket och tillika vore ur stånd att af den svaga aflöningen afsätta något till framtida behof, och att det derför vore icke blott ett billighets- utan ett rättfärdighetskraf att söka bereda dem en något mera tryggad tillvaro, icke allenast på det sätt, att de under tjenstetiden i förhållande till dennas längd erhölle en ökad ersättning för arbetet i form af ålderstillägg, utan äfven derigenom, att de komme i åtnjutande af någon i förhållande till tjenstetidens längd afpassad gratifikation, om de efter långvarig och trogen tjenst blefve nödsakade att afgå på grund af försvagad helsa, hvilket ofta vore en följd af deras nervretande verksamhet.

Vid behandlingen af Kongl. Maj:ts framställning rörande postverket har utskottet haft tillfälle uttala sig i anledning af det beslut, Kongl. Maj:t den 15 september 1893 fattat med afseende å den ifrågasatta föreningen af post- och telegrafverken under gemensam styrelse, och har utskottet dervid förklarat sig hysa den åsigt, att en sådan förening bör komma till stånd.

Då nu utskottet går att afgifva yttrande öfver Kongl. Maj:ts förslag till stat för telegrafverket, har utskottet till en början velat uttala den mening, att en sådan stats fastställande ingalunda skulle kunna föranleda föreningsfrågans undanskjutande; med afseende härå och då goda skäl tala för Kongl. Maj:ts förenämnda förslag, anser utskottet detsamma egnadt att ådraga sig synnerlig uppmärksamhet.

Oberoende af den tidpunkt, då föreningsfrågan kan få sin lösning, anser nemligen utskottet det redan nu vara af behofvet påkalladt, att telegrafverkets administration ordnas med hänsyn till den ökade verksamhet, som tillkomsten af telefonväsendet medfört. Det måste anses oegentligt, att de betydande statsutgifter, som med telefonmedlen bestridas, icke äro underkastade Riksdagens pröfning och af densamma regleras. Vidare finner utskottet billigt att af den talrika personal, som för närvarande användes i statstelefonens tjenst och jemväl för framtiden är derför behöflig, åtminstone en del kommer i åtnjutande af de fördelar med afseende å tryggade aflöningsförmåner, som äro förenade med fast anställning i statens tjenst. Med hänsyn till dessa omständigheter och då

det förslag i berörda syfte, Kongl. Maj:t nu framlagt för Riksdagen, synes i allmänhet innebära ändamålsenliga anordningar och vara uppgjordt med behörigt iakttagande af sparsamhet, har utskottet icke tvekat att i hufvudsakliga delar till detta förslag tillstyrka bifall, helst ett antagande af detsamma, på sätt i statsrådsprotokollet blifvit anfördt, i sjelfva verket icke skulle komma att medföra ökad statsutgift.

Vid pröfning af de särskilda utgiftsstaterna för telegrafverket har utskottet, som med afseende å den för »styrelsen» föreslagna aflöningsstat icke haft något att erinra, velat, beträffande det under »linierna och verkstaden» förekommande anslag till fem distriktsingeniörer, uttala, att inrättandet af dessa tjenster jemte den i samband härmed föreslagna organisativa anordning förefaller utskottet vara välbetänkt och ändamålsenlig. I afseende å de under sistnämnda rubrik uppförda anslag har utskottet ansett nedsättning böra ifrågakomma endast beträffande aflöningen för verkstadsföreståndaren. Då denne tjensteman, hvilken i statsförslaget upptagits med en aflöning af 3,000 kronor i lön samt 1,500 kronor i tjenstgöringspenningar, hvartill skulle komma två ålderstillägg, hvartdera å 500 kronor, enligt hvad utskottet inhemtat, för närvarande uppbär ett arfvode af endast 3,000 kronor, anser utskottet, vid jemförelse med löneförmånerna för motsvarande befattning vid statens jernvägar, att en aflöning af sammanlagdt 4,000 kronor, fördelad efter samma grund som för tjenstemännen vid linierna och stationerna uti lön 3,000 kronor och tjenstgöringspenningar 1,000 kronor, lämpligen borde, jemte nu föreslagna ålderstillägg, för ifrågavarande verkstadsföreståndare bestämmas.

I sammanhang med aflöningsstaten för stationspersonalen har utskottet till behandling förehaft den af herr Fredholm väckta motion, hvilken, såsom ofvan nämnts, bland annat innefattar det yrkande, att aflöningen för ordinarie telegrafist af lägsta lönegraden, af Kongl. Maj:t föreslagen till 700 kronor, måtte bestämmas till 900 kronor eller åtminstone ej lägre än 800 kronor. Med afseende härå får utskottet, under erinran att här ej är fråga om att nedsätta aflöningsvilkoren för redan förefintlig personal, utan om inrättande af en ny aflöningsklass, meddela, att de 86 telegrafister, som i statsförslaget upptagits med en aflöning af 700 kronor jemte tre ålderstillägg, hvartdera af 100 kronor, äro, såsom å sid. 24 i telegrafstyrelsens skrifvelse meddelas, afsedda att betjena de interurbana telefonledningarna, och enligt de upplysningar, utskottet inhemtat, skulle kompetensvilkoren för dessa nya platser ställas helt annorlunda än beträffande den qvinliga personal, som användes för den egentliga telegraftjenstgöringen. Under det att för anställning i denna tjenstgöring fordras ej mindre genomgående af fullständigt elementarläroverk för flickor, än äfven aflagd

telegrafistexamen, skulle nemligen fordringarna å personalen i nu ifrågavarande lägsta löneklass inskränkas till, förutom genomgången praktisk kurs i telegraf- och telefonväsendet, vanlig folkskolebildning. Då motionären, som till stöd för sitt yrkande lemnat en redogörelse för de nuvarande telegrafisternas ställning inom verket, dervid utgått från den förutsättning, att för hela den i statsförslaget under benämningen telegrafister upptagna personal kompetensvilkoren skulle ställas lika, torde efter de upplysningar, utskottet härom meddelat, de af motionären anförda skäl i ej ringa mån förlora betydelse. För sin del anser utskottet, med afseende å det lägre mått af kunskaper och utbildning, som af ifrågavarande för telefontjenstgöring afsedda personal skulle fordras, den af Kongl. Maj:t föreslagna aflöningen vara väl afpassad. Då utskottet ej heller beträffande de för den öfriga stationspersonalen föreslagna aflöningar funnit skäl till erinran, vill utskottet till Kongl. Maj:ts framställning i denna del tillstyrka bifall.

Herr Fredholm har vidare i samma motion hemstält, att åt extra ordinarie telefonist måtte beredas dels ålderstillägg efter vissa års tjenstgöring, dels ock vid afgång från tjensten i följd af försvagad helsa, ådragen genom tjenstgöringen, gratifikation, beräknad efter vissa procent å hela det under tjenstetiden intjenade arfvodet.

Med anledning af motionärens uppgift beträffande det arfvode, som för närvarande utgår till telefonisterna, får utskottet efter upplysningar, som från telegrafverket inhemtats, meddela, att ersättningen till verkets telefonister utgår med väsentligen olika belopp inom skilda delar af landet, beroende dels å lefnadskostnaderna på de särskilda platserna och dels, der staten öfvertagit ett enskildt telefonnät, å de förmåner, som telefonisterna vid detta nät åtnjutit före detsammas öfvergång till staten.

Då skäl icke synas föreligga att, med afvikelse från hittills följda grundsatser, en del af den extra ordinarie tjenstepersonal, som af staten användes, varder tillförsäkrad rätt vare sig till ålderstillägg eller till särskild godtgörelse vid afskedstagandet, har utskottet funnit sig böra afstyrka motionärens ifrågavarande framställningar.

Beträffande Kongl. Maj:ts framställning om anslag för beredande åt en del af personalen vid telegrafverkets lokalförvaltningar af tjenstledighet utan aflöningsafdrag har utskottet, som under punkten 1:o) i detta utlåtande afstyrkt Kongl. Maj:ts förslag om beredande af dylik förmån åt tjenstemännen vid postanstalterna, med anledning häraf och då dessa frågor endast i ett sammanhang synas böra vinna sin lösning, ansett sig icke böra tillstyrka, att det för nu ifrågavarande ändamål äskade förslagsanslag å 25,000 kronor varder af Riksdagen beviljadt.

Hvad angår öfriga af Kongl. Maj:t ifrågasatta förändringar i utgiftsstaterna har utskottet endast med afseende å det förhöjda bidraget till telegrafverkets pensionsinrättning velat framställa en erinran. Kongl. Maj:t har nemligen föreslagit, att det statsbidrag, som med anledning af de i staten uppförda nya tjenster och de förhöjda aflöningarna för åtskilliga andra tjenster borde till nämnda pensionsinrättning utgå, måtte bestämmas till en och en half procent af den för hvarje år beräknade inkomsten af telefonabonnements- och samtalsafgifter. För år 1895 är denna inkomst beräknad till 1,500,000 kronor, och på grund häraf har ifrågavarande bidrag till pensionsinrättningen i staten upptagits till förslagsvis 22,500 kronor. Då emellertid torde kunna förväntas, att telefoninkomsterna fortfarande såsom hittills komma att år för år betydligt stiga, föreställer sig utskottet, att bidraget till pensionsinrättningen, om det beräknades efter den föreslagna grunden, snart skulle uppgå till väsentligen högre belopp än behofvet kräfver. Med hänsyn härtill finner utskottet rigtigare, att sagda bidrag bestämmes till visst belopp, att lika för hvarje år utgå, och då pensionsinrättningens direktion uti den till telegrafstyrelsen aflåtna skrifvelse i ämnet efter anstälda beräkningar förklarat, att det årliga statsbidrag till pensionsinrättningen, som påkallades af de ifrågasatta förändringarna i telegrafverkets stat, utgjorde under den närmaste tiden 23,054 kronor 88 öre, men derefter komme att sjunka till 18,278 kronor 76 öre, synes det utskottet, som om ett årligt bidrag af 20,000 kronor skulle för en längre följd af år vara för ändamålet tillräckligt. På grund häraf tillstyrker utskottet, att ifrågavarande bidrag till telegrafverkets pensionsinrättning måtte bestämmas till sistnämnda belopp 20,000 kronor.

I sammanhang härmed har utskottet velat meddela, att utskottet, med afseende å vexlingarna i telegraf- och telefonförhållandena vid olika orter inom riket, icke ansett det vara lämpligt, att i staten för telegrafverket en gång för alla fastslås vid hvilka stationer tjenster af en viss klass böra vara inrättade, hvarför utskottet i det bifogade förslaget till stat uteslutit de i Kongl. Maj:ts förslag förekommande uppgifter å de särskilda tjenstgöringsorterna.

Beträffande Kongl. Maj:ts förslag om att Kongl. Maj:t måtte medgifvas rätt att i telegrafverkets utgiftsstater göra de jemkningar, som kunna finnas af behofvet påkallade, har utskottet velat uttala den mening, att ett dylikt medgifvande icke kan anses innefatta rätt för Kongl. Maj:t att förändra de i aflöningsstaten uppförda löneförmåner eller de enligt pensions- och understödsstaten bestämda pensionsbelopp.

Hvad Kongl. Maj:t i öfrigt föreslagit dels beträffande vilkoren för åtnjutande af aflöningsförmånerna enligt den nya staten, dels ock om med-

gifvande för Kongl. Maj:t att för telegrafverkets tidsenliga utveckling använda öfverskottet å telegramportoafgifter samt å telefonabonnements- och särskilda samtalsafgifter, har icke gifvit anledning till erinran från utskottets sida.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt hemställer utskottet,

att, med afslag å herr Fredholms förenämnda motion, Kongl. Maj:ts ifrågavarande förslag må på det sätt bifallas, att Riksdagen *dels* med godkännande af härhos (bil. I) bifogade utgiftsstater för telegrafverket, att tillämpas år 1895, samt af de vilkor för de nya aflöningarnas åtnjutande, som enligt statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 13 januari 1894 tillstyrkts, *dels ock* med förklarande, att af telegrafverkets medel må tills vidare utgå till telegrafverkets pensionsinrättning ett årligt bidrag af 20,000 kronor, och till telegrafverkets enke- och pupillkassa jemväl ett årligt bidrag till belopp, utöfver det i sådant hänseende nu utgående, af 1,000 kronor, må, under Kongl. Maj:t förbehållen rätt att i verkets utgiftsstater göra de jemkningar, som kunna finnas af behofvet påkallade, såsom reservationsanslag, att utgå direkt af telegrafverkets medel, till telegrafverket för år 1895 anvisa enahanda belopp, 2,870,000 kronor, hvartill inkomsterna af telegramportoafgifter samt af telefonabonnements- och särskilda samtalsafgifter för året beräknats, samt tillika medgifva, att det öfverskott, som kan å dessa inkomster uppstå, må af Kongl. Maj:t användas för telegrafverkets tidsenliga utveckling och förbättring.

Tullverket.

Ang. anslag till tullverket. [3.]

3:o) Beträffande tullverket har Kongl. Maj:t föreslagit, att Riksdagen, med godkännande af de enligt statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 13 januari 1894 föreslagna förändringar i tullverkets stater, måtte för år 1895 bestämma anslaget för tullverket till ett mot staternas slutsumma svarande belopp af 2,569,000 kronor, att såsom förslagsanslag utgå direkt af tullmedlen.

Af ofvannämnda statsrådsprotokoll framgår, att tullverkets stater för år 1895 enligt Kongl. Maj:ts förslag skulle komma att sluta å följande belopp:

aflöningsstaten	Kr.	1,837,000: —
öfvergångsaflöningsstaten	»	12,250: —
ålderstilläggsstaten	»	220,000: —
indragningsstaten	»	17,600: —
pensionsstaten för afskedade tjenstemän och betjente	»	227,000: —
pensionsstaterna för aflidne tjenstemäns och betjentes efterlemnade enkor och barn (deraf 10,000 kronor bestämdt anslag)	»	41,800: —
omkostnadsstaten	»	213,350: —
Summa	Kr.	2,569,000: —

För innevarande år hafva samma staters belopp bestämts sålunda:

aflöningsstaten	Kr.	1,837,000: —
öfvergångsaflöningsstaten	»	14,050: —
ålderstilläggsstaten	»	220,000: —
indragningsstaten	»	20,950: —
pensionsstaten för afskedade tjenstemän och betjente	»	227,000: —
pensionsstaterna för aflidne tjenstemäns och betjentes efterlemnade enkor och barn (deraf 10,000 kronor bestämdt anslag)	»	41,800: —
omkostnadsstaten	»	213,200: —
Summa	Kr.	2,574,000: —

Slutsumman af de för år 1895 föreslagna staterna understiger således slutsumman af de för innevarande år fastställda med 5,000 kronor.

Beträffande de omständigheter, hvilka föranledt de af Kongl. Maj:t nu föreslagna förändringarna i staterna, tillåter sig utskottet hänvisa till den redogörelse härför, som lemnats på sid. 54—55 i statsrådsprotokollet.

I sammanhang med Kongl. Maj:ts ofvan omförmälda framställning har utskottet förehaft till behandling en i Riksdagens år 1893 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1892 gjord framställning, som berör tullverkets aflöningsstat.

I denna berättelse (sid. 243) hafva revisorerna fäst Riksdagens uppmärksamhet å det förhållande, att, sedan vid beviljande af anslag för tullverket för år 1892 Riksdagen, som medgifvit, att de besparingar, hvilka uppstode å tullverkets ordinarie aflöningsstat, finge af generaltullstyrelsen disponeras för samma ändamål, hvartill de å aflöningsstaten uppförda anslagen till vikariatsersättningar och extra biträden m. m. inom styrelsen och inom lokalförvaltningen vore afsedda, i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag bestämt aflöningsstaten till 1,812,600 kronor, deraf 1,612,600 kronor till ordinarie aflöningar och 200,000 kronor till vikariatsersättningar, samt, enligt tullverkets räkenskaper för revisionsåret, till vikariatsersättningar och extra biträden utgått ett belopp af kronor 321,075: 47, så hade skilnaden emellan sistberörda belopp och det för ändamålet beviljade anslaget, 200,000 kronor, eller kronor 121,075: 47, jemte ett från öfvergångsaflöningsstaten öfverfördt belopp af 200 kronor, omförts till aflöningsstaten och det belopp, hvarmed sistnämnda stat, från hvilken ordinarie aflöningar utgått med 1,517,523 kronor 37 öre och som sålunda visat en utgift å tillsammans kronor 1,638,798: 84, till följd häraf öfverskridits, eller 26,198 kronor 84 öre, betäckts genom en omföring till aflöningskonto af den tullverket från fyr- och båkmedlen tillkommande provision, som år 1892 uppgått till 31,900 kronor 74 öre; och hafva revisorerne med afseende å omförmälda förhållande ansett, att det kunde ifrågasättas, huruvida berörda provision, hvilken, jemlikt kongl. förordningen den 15 februari 1881 angående lotsverket, tillkomme tullverket för uppbörden af fyr- och båkmedlen, rätteligen borde, såsom under revisionsåret egt rum, användas till aflöningar, hvarigenom den af Riksdagen fastställda aflöningsstaten i sjelfva verket blifvit öfverskriden.

I det utlåtande, som af generaltullstyrelsen afgifvits rörande anmärkta förhållandet, har styrelsen till en början anfört, att enligt såväl den af revisorerna åberopade förordningen angående lotsverket som ock äldre förordningar i samma ämne tullverket blifvit tillerkändt rättigheten att för uppbörd, debitering och redovisning af fyr- och båkmedlen tillgodoräkna sig provision å samma medel, hvilken provision jemlikt kongl. förordningen den 5 juni 1874, efter att dessförinnan hafva utgått med 3 procent å bruttouppbörden, nedsatts till sitt nuvarande belopp af två procent å samma uppbörd.

Denna provision hade först under en följd af år utgått såsom sportel i tjensten till tullverkets tjenstemän och betjente; men genom kongl. brefvet den 3 december 1842 angående förändradt aflöningssätt för tullverkets tjenstemän och betjente hade stadgats, att godtgörelsen för deras

besvär med fyr- och båkmedlens uppbörd m. m. skulle utbetalas direkt af tullmedlen, till de vid lokaltullförvaltningarna anstälde tjenstemän och betjente såsom uppbördsprovision och till tjenstemännen vid generaltullstyrelsens kansli och kontor såsom sportelersättning, emot det att tullkassan vid hvarje års slut af fyr- och båkmedlen erhölle belöpande ersättning, hvarefter genom kongl. brefvet den 22 maj 1868 blifvit bestämdt, att aflöningssättet medelst uppbördsprovision skulle upphöra och från och med nästpåföljande året utbytas mot fast aflöning, hvarvid dock de tjenstemän och betjente, hvilka förklarat sig sådant önska, finge bibehållas vid det förra aflöningssättet, i följd hvaraf sådan provision jemväl utgått till vissa personer, intill dess den sista af dem från och med den 1 december 1892 tilldelades pension; och hade med stöd af förstnämnda kongl. bref allt ifrån år 1843 hela den tullverket tillkommande uppbördsprovision å fyr- och båkmedlen blifvit i hufvudboken godtskrifven ordinarie staten och sålunda ansetts icke såsom en inkomst, hvilken i likhet med de vanliga tullintraderna skolat uppdebiteras och omedelbart redovisas för statsverkets räkning, utan såsom en tillgång, afsedd uteslutande för tullverkets egen räkning, och hvilken enligt sin natur i främsta rummet skolat användas till uppbördsprovision eller aflöning; i följd hvaraf tullmedelsutgiften under dessa titlar minskats i mån af provisionens belopp.

Detta bokföringssätt hade äfven tillämpats vid upprättandet af tullverkets hufvudbok för år 1892; och framginge deraf, enär sammanlagda beloppen af nämnda års tullmedelsanslag till aflöning, vikariatsersättning, extra biträden m. m. uppgått till ..... Kr. 1,812,600: —

att, sedan från de under samma titlar utbetalda eller omförda beloppen	Kr. 1,838,798: 84	
afdragits uppbördsprovisionen å fyr- och båkmedlen.....	» 31,900: 74	
och dessa utgifter af tullmedel afförts med skilnaden		» 1,806,898: 10
samma utgifter alltså i sjelfva verket understigit statsanslagen med.....		» 5,701: 90

Ett förhållande, likartadt med det af revisorerna nu påvisade, hade emellertid icke egt rum förrän år 1889, hvilket års hufvudbok, likasom ock de derpå följande två årens, utvisade liknande resultat, på sätt af nedanstående tablå inhemtades, nemligen:

År.	Sammanlagda beloppen af anslag till aflöning, vikariatsersättning, extra biträden m. m. utgjorde						Tullmedelsutgiften enligt räkenskapen understeg alltså statsanslaget med	
	enligt stat		enligt räkenskapen					
			af fyr- och båkmedel		af tullmedel			
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
1889	1,692,900	—	30,038	31	1,691,072	23	1,827	77
1890	1,778,300	—	30,124	27	1,776,251	04	2,048	96
1891	1,812,600	—	31,937	87	1,789,313	86	23,286	14

Orsakerna dertill, att ifrågavarande utgifter sålunda år efter år stegrats och jemväl nödvändiggjort förhöjningar, dels å anslaget till vikariatsersättning och extra biträden m. m., och dels å ordinarie aflöningsstaten, vore att finna förnämligast i de af Riksdagen under åren 1888 och 1892 beslutade nya eller höjda tullafgifterna å en stor mängd varuartiklar, i det att dessa förändringar i tulltaxan i högst betydande mån ökat tullförvaltningarnas arbete och i följd deraf nödvändiggjort inkallande i tjenstgöring mot stadgadt dagtraktamente af ett stort antal extra ordinarie såväl tjenstemän som betjente, hvarjemte den med nödvändighet påkallade ökade bevakningsstyrkan vid norska gränsen, der dessutom flere nya förtullningsstationer blifvit inrättade, samt vid gränsen mot Finland, der rörlig bevakning anordnats längs med Torneå elf, medfört högst betydligt förhöjda utgifter från anslaget till vikariatsersättning, extra biträden m. m.

För den händelse att generaltullstyrelsens uppfattning angående dispositionen af och redovisningssättet för den tullverket tillfallande provisionen af fyr- och båkmedlen icke skulle vinna Kongl. Maj:ts och Riksdagens godkännande, utan denna inkomst böra i likhet med tullmedlen omedelbart inflyta till statsverket, förklarade styrelsen, att med hänsyn till ofvan anförda skäl, hvilka äfven framgent syntes komma att göra sig gällande, för så vidt styrelsen såsom hittills skulle kunna med noggrant iakttagande af tullverkets rätt tillgodose den trafikerande allmänhetens och sjöfartens enligt styrelsens åsigt fullt berättigade anspråk på skyndsam expedition från tullverkets sida, förhöjning af anslaget till vikariatsersättning och extra biträden m. m. skulle blifva af behofvet påkallad.

Att, på sätt revisorerna anmärkt, en af Riksdagen fastställd stat blifvit med anlitande af ifrågavarande provisionsmedel öfverskriden, anser utskottet oegentligt; och då, såsom framgår af generaltullstyrelsens ofvan anförda yttrande, den till tullverket utgående provision å fyr- och båkmedlen numera icke till någon del är anvisad såsom särskild godtgörelse åt dem bland verkets tjenstemän och betjente, som med uppbörden af dessa medel hafva befattning, synes det utskottet, att berörda provision borde till statsverket inlevereras.

Skulle emellertid öfverförandet af dessa medel till statsverket, såsom generaltullstyrelsen antydt, föranleda ökadt anslagsbehof, lärer Kongl. Maj:t icke underlåta att med anledning häraf till Riksdagen göra den framställning, hvartill förhållandena må föranleda.

Under uttalande häraf får utskottet, då Kongl. Maj:ts nu förevarande framställning angående tullverket icke gifvit anledning till någon utskottets erinran, hemställa,

att hvad Kongl. Maj:t under anslagstiteln »tullverket» föreslagit må af Riksdagen bifallas.

Skogsväsendet.

4:o) Under denna anslagstitel har Kongl. Maj:t föreslagit, *dels* att anslaget till kronoskogarnes förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet måtte höjas med 128,000 kronor från 431,092 kronor till 559,092 kronor; *Ang. anslag till skogsväsendet.* [4.]

så att anslaget till skogsväsendet erhölle denna uppställning:

bestämdt anslag:		
för skogsstaten	Kr. 447,208: —	
» statens skogsläroverk	» 47,700: —	Kr. 494,908: —
förslagsanslag:		
till ålderstillägg åt skogsstaten och skogsinstitutets lärarepersonal		» 84,400: —
reservationsanslag:		
till enskilda skogsundervisningen	Kr. 8,600: —	
» kronoskogarnes förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet	» 559,092: —	» 567,692: —
		Summa Kr. 1,147,000: —

dels ock att Riksdagen måtte medgifva, att, der såsom föreståndare för statens skogsskola funnes böra anställas annan person än jägmästaren i det revir, inom hvilket skolan vore belägen, Kongl. Maj:t skulle ega att till sådan skolföreståndare, hvilken skulle vara pligtig att, der sådant honom af domänstyrelsen uppdroges, under vederbörande revirförvaltares ledning öfvertaga förvaltningen af skolan omgifvande eller angränsande kronopark, anvisa, utöfver den för befattningen anslagna lön, ett fyllnadsarfvode af 1,000 kronor, för år räknadt, att utgå af reservationsanslaget till kronoskogarnes förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet.

Till stöd för den ifrågasatta förhöjningen i reservationsanslaget till *kronoskogarnes förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet* har departementschefen till statsrådsprotokollet anfört, att domänstyrelsen i skrifvelse den 4 oktober 1893 angående anslagsbehofvet för skogsväsendet år 1895 ansett en förhöjning i detta anslag, från hvilket utginge, bland annat, skatter och onera för de statens egendomar, som förvaltades för skogsväsendets räkning och icke disponerades af enskilde, vara af behfvet påkallad.

Domänstyrelsen hade nemligen erinrat att, enligt hvad i §§ 6 och 59 af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande å landet den 23 oktober 1891 föreskrefves, skulle i skyldigheten att underhålla allmän väg, bro och färja deltaga, bland andra beskattningsföremål, jemväl staten tillhöriga allmänningsskogar genom erläggande af vägskatt efter vägfyrk, af hvilka sistnämnda påfördes en för hvarje fyra hundra kronor af taxeringsvärdet. Då vidare § 83 i samma lag gåfve vid handen, att lagen vore afsedd att träda i full tillämpning med 1895 års ingång, ansåge domänstyrelsen nödigt, att för sistnämnda år medel bereddes för de nya utgifter för skogsväsendet, som deraf blefve en följd. Ehuru vid det förhållande, att för det närvarande förberedelserna för lagens tillämpning icke så långt framskridit, att någon noggrannare beräkning, grundad på åsatta vägfyrk och vägskatt för fyrk, kunnat verkställas, hade domänstyrelsen dock af den kännedom, som kunnat vinnas angående taxeringsförrättningarna, funnit skäl för det antagande, att statsverkets af lagen föranledda utgifter för allmänna skogar komme att under år 1895 uppgå till omkring 128,000 kronor.

Den af domänstyrelsen sålunda föreslagna förhöjning i reservationsanslaget till skogsväsendet vore — fortsätter departementschefen — allenast en följd af den nya väglagens tillämpning och gåfve icke anledning till någon erinran från departementschefens sida.

Hvad derefter angår Kongl. Maj:ts förslag i fråga om disposition af

medel från reservationsanslaget till kronoskogarnes förvaltning m. m., har departementschefen till statsrådsprotokollet meddelat, att domänstyrelsen i skrifvelse den 19 december 1892 gjort framställning om Böda skogsskolas förflyttande till Grönbo kronopark och om anvisande från sagda reservationsanslag af ett tilläggsarfvode till skolföreståndaren. Denna domänstyrelsens framställning, som, bland annat, ginge ut på upplösning af den hittills bestående föreningen i en hand af de båda tjensterna såsom föreståndare för den ifrågavarande skogsskolan och förvaltare af det revir, i hvilket skolan vore belägen, hade gifvit departementschefen anledning att i sin allmänhet underställa Kongl. Maj:ts ompröfvande frågan om den fortfarande lämpligheten af den i gällande stat för skogsskolorna förutsatta anordning, att föreståndareskapet för sagda skolor skulle uppdragas åt vederbörande revirförvaltare.

Rörande de omständigheter, som åberopats till stöd för nämnda skolas flyttning från Böda, tillåter sig utskottet hänvisa till den redogörelse härför, som lemnas i statsrådsprotokollet på sid. 58—59.

I fråga om valet af den ort, till hvilken skolan skulle förläggas, hade, enligt hvad i statsrådsprotokollet meddelas, domänstyrelsen anfört, att behofvet af skogvaktare och kronojägare för de sydliga delarne af landet syntes vara tillräckligt tillgodosedt genom statens der förlagda två skogsskolor, den ena vid Kolleberga i norra Skåne och den andra å Hunneberg i Vestergötland, samt att, särskildt hvad Kalmar län beträffade, behofvet af en skogsskola i detta län visat sig ganska ringa, äfvensom att det allra största antalet lärlingar vid Böda skogsskola haft sin hemort i Vestmanland och Dalarne. Sedan Ombergs skogsskola numera fått till uppgift att utbilda elever för inträde vid skogsinstitutet, funnes deremot för landets mellersta och skogrikaste delar endast en statens skogsskola, nemligen den vid Marma i norra Upland. Visserligen förefunnes inom detta område äfven två enskilda skogsskolor, den ena i Södermanland vid Skogshall och den andra i Vermland vid Presterud, men trots det ganska rikliga statsanslaget af 3,800 kronor, som komme hvardera af dessa skolor till del, syntes upphörandet åtminstone af den vermländska endast vara en tidsfråga, då i betraktande toges, dels att den nuvarande skolföreståndaren, å hvars egendom skolan vore förlagd, redan uppnått en hög ålder, dels ock hufvudsakligast att de anslag, som landstingen i Vermlands och Örebro län vid statsbidragets beviljande åtagit sig lemna till enahanda belopp, hvartill detta bidrag uppginge, allt mera inskränkts, så att landstingen numera ej bidroge till skolans uppehållande med mera än något öfver en fjerdedel af de anslag, de tillförene lemnat. Domänstyrelsen hölle fördenskull före, att

utan hänsyn till de enskilda skogsskolorna giltig anledning funnes att söka åstadkomma en jemnare fördelning af statens skogsskolor inom landet, utan att derför öka deras antal, samt att derefter indragning af ett af de nu utgående statsanslagen till enskilda skogsskolor utan olägenhet kunde i sinom tid ega rum.

Å den för några år sedan till kronopark inköpta bruksegendomen Grönbo i Örebro län och Örebro revir, med ett läge i midten af de gamla bruksdistrikten och i närheten af jernväg, funnes tillräckliga och, om några reparationer verkställdes, lämpliga åbyggnader för inrättandet af en skogsskola, hvilken i nämnda kronopark med en areal af omkring 7,000 tunnland finge ett för lärlingarne instruktivt arbetsfält, på samma gång som lärlingarnes arbete med här behöfliga afdikningar, kolningsarbeten och skogsodlingar komme kronoparken till godo. De praktiska öfningar vid Grönbo, som inginge i skogsinstitutets kurs, skulle, långt ifrån att lida intrång af skogsskolans förläggande till samma skog, fastmera deraf hafva gagn genom det biträde, skogsskolans lärlingar lemnade vid pågående skogsarbeten, på samma gång som sjelfva utförandet af de vid elevernas vid skogsinstitutet öfningar planlagda arbeten måste för skogslärlingarnes öfningar blifva mycket instruktivt.

På grund af det anförda ansåge domänstyrelsen, att Grönbo i afseende å såväl läge som skogens beskaffenhet vore en särdeles lämplig plats för en skogsskola och att det ur flera synpunkter vore fördelaktigt att dit förflytta Böda skogsskola, för hvilket ändamål, såsom förut vore nämndt, blott mindre betydande förberedande åtgärder vore erforderliga, såsom reparation af vissa rum i en af arbetarebostäderna samt i hufvudbyggnaden, å hvars vind logement tillika skulle anordnas. Dessa arbeten hade beräknats till en kostnad af omkring 1,000 kronor, deri inberäknad kostnaden för ordnandet af husrum äfven för skogsinstitutets elever under deras praktiska öfningar å kronoparken.

Det låge emellertid i sakens natur, att, då i anseende till göromålens omfattning inom Örebro revir skolans ledning icke kunde öfverlemnas till jägmästaren i detta revir, utan påkallade en särskild föreståndare, den nuvarande skolföreståndarelönen, 1,000 kronor, vore alldeles otillräcklig och derför, i likhet med hvad Kongl. Maj:t medgifvit i fråga om Sillre skola i Medelpads revir och Kolleberga skola i Engelholms revir, oafvisligen behöfde ökas med ett tilläggsarfvode af 1,000 kronor för år.

För egen del har departementschefen i denna fråga till en början erinrat, att, oberäknadt Ombergs skogsskola, som hade att förbereda till inträde vid skogsinstitutet, statens skogsskolor vore till antalet fem, nem-

ligen Sillre i Medelpads revir, Marma i Örbyhus revir, Hunneberg i Hunnebergs revir, Böda i Ölands revir och Kolleberga i Engelholms revir. Hvarje skola lemnade plats åt 10 ordinarie lärjungar, hvilka hvar och en åtnjöte understödsmedel till belopp af 150 kronor äfvensom fritt husrum. I mån af utrymme mottoges äfven extra lärjungar, af hvilka i medeltal funnes 2 vid hvarje skola. Lärokursen började hvarje år den 1 september och fortginge till den 15 juni påföljande år, då kursen afslutades. Undervisningen bestredes af en lärare, som tillika vore skolans föreståndare och till hvars biträde vore anställd en skogsrättare.

Staten för hvar och en af de ifrågavarande fem skogsskolorna, fastställd genom kongl. brefvet den 5 juni 1874, hade följande utseende:

1 föreståndare med lön	Kr.	1,000: —
1 skogsrättare med lön	»	800: —
10 stipendier för lärlingar à 150 kronor	»	1,500: —
expenser och underhåll för skolan	»	500: —
Summa	Kr.	3,800: —

Från det under reservationsanslaget till skogsväsendet uppförda anslaget till enskilda skogsundervisningen utginge dessutom årligt understöd med 3,800 kronor till hvardera af skogsskolorna vid Skogshall i Södermanlands län och vid Presterud i Vermlands län äfvensom med 1,000 kronor till Gotlands folkhögskolas landtbrukskurs.

När statens skogsskolor vid början af 1860-talet inrättades, hade man i fråga om valet af plats för skolorna varit hänvisad till de få större kronoparker, som då funnits. Som föreståndare för skolorna hade anstälts jägmästarne i de revir, inom hvilka skolorna blifvit förlagda, en åtgärd, hvilken medförde besparing och mötte så mycket mindre betänklighet, som, åtminstone i vissa fall, hänsyn härtill tagits vid revirens reglering och jägmästarens befattning med de allmänna skogar, som icke direkt förvaltades för kronans räkning, allenast bestode i en tillsyn och kontroll, som icke i väsentligare mån toge hans tid i anspråk. Sedan dess hade emellertid förhållandena förändrats på ett sätt, som medfört, att betingelserna för lämpligheten af en förening mellan jägmästare- och skogsskoleföreståndarebefattningarna ej längre vore desamma som tillförene. Genom undantagande af skogsmark vid kronoegendomars utarrendering eller försäljning äfvensom genom betydande markinköp hade kronoparkernas antal under de senare åren högst väsentligt ökats. I följd ej mindre häraf än äfven af den utvidgade befattning med skogen å statsverkets utarrenderade egendomar samt å ecklesiastika och civila boställen, som vid senaste löneregleringen för skogs-

staten ålagts jägmästarne, hade den egentliga skogsförvaltningen så tagit dessas tid och arbetskraft i anspråk, att stor svårighet måste möta att med denna förvaltning äfven förena undervisningen vid en skogsskola. Härtill komme, att bland de talrika nya kronoparkerna kunde finnas sådana, hvilka bättre än de, å hvilka skogsskolorna hittills varit förlagda, skulle lämpa sig till förläggningsort för dessa skolor, ehuruväl förhållandena inom det revir, dit en sådan skola skulle flyttas, till äfventyrs icke medgåfve förening af revirförvaltare- och skolföreståndarebefattningarna.

I sakens egen natur låge äfven, att de för en skolföreståndare erforderliga egenskaperna icke alltid stode att finna hos revirförvaltaren, ehuru denne kunde vara fullt dugande såsom sådan, äfvensom att det med allt skäl kunde dragas i tvifvel, huruvida en med mångfaldiga förvaltningsbestyr sysslande sådan tjensteman, äfven om han i yngre år varit lämplig såsom undervisare, vid mera framskriden ålder kunde bibehålla tillräcklig spänstighet och nödigt intresse för en undervisning i skogshushållningens element.

Det borde ej heller lemnas oanmärkt, att, medan skogsskolornas uppgift i början af deras tillvaro hufvudsakligen varit att utbilda kronojägare och kronoskogvaktare och det sålunda ur denna synpunkt kunde anses synnerligen lämpligt, att skolans lärare tillika vore revirförvaltare, detta förhållande numera ändrats, så att flertalet af de från skogsskolorna utexaminerade lärjungar måste söka anställning i enskild tjenst. I statens tjenst vore för närvarande anstälde 263 ordinarie och 122 extra kronojägare, hvarjemte å de häradsallmänningar och ecklesiastika skogar, som stode under skogsstatens vård och förvaltning, funnes 94 kronoskogvaktare och å de allmänna skogar, som endast stode under skogsstatens uppsigt och kontroll, 51 skogvaktare. Under de sista sex åren hade tillsammans 47 kronojägare, alltså i medeltal nära 8 om året, afgått genom döden eller genom afsked. Då årligen från statens skogsskolor utexaminerades 50 lärjungar och, såsom af anförda siffror framginge, endast ett mindre antal af dessa kunde påräkna anställning i statens tjenst, följde häraf äfven, att undervisningen i skogsskolorna i väsentlig mån måste lämpas efter den framtida verksamhet, som komme att tillfalla flertalet af deras lärjungar, och sålunda till sitt icke minst vigtiga föremål komma att få skötseln af enskildes skogar. Då skolorna härigenom tillgodosåge ett för skogsvården inom landet synnerligen vigtigt behof, blefve deras uppgift icke mindre betydelsefull, men vid nu antydda förhållande låge uppenbarligen ej vidare samma vigt som tillförene derpå, att skolans föreståndare tillika vore en statens förvaltande skogstjensteman.

Med afseende å det nu påpekade förhållandet att flertalet af de skogslärlingar, som numera utexaminerades från skogsskolorna, måste egna sig åt enskild skogsvård, borde äfven framhållas, att Grönbo kronopark äfven ur den synpunkten bättre egnade sig till förläggningsort för en skogsskola än Böda kronopark, att förhållandena vid den förra kronoparken vore vida mera likartade med dem, som förekomme vid en enskild skogsegendom, än hvad fallet vore med Böda kronopark. Förvaltningen af Grönbo kronopark vore nemligen mera mångsidig, såsom lätteligen insåges deraf, att denna skogskomplex vore en nyligen för statens räkning inköpt bruksegendom med ett större antal underlydande torp, hvilka utgjorde dagsverken till skogen. Belägenheten inom bergslagen föranledde äfven dertill, att skogen tillgodogjordes under flere former vid Grönbo än vid den å Öland belägna Böda kronopark, der den för skogsbruket behöfliga arbetsstyrkan af samma orsak vore vida fåtaligare än den vid Grönbo erforderliga.

På sätt domänstyrelsen erinrat — yttrar departementschefen vidare — hade det visat sig nödigt att vid två skogsskolor, nemligen Sillre och Kolleberga, provisoriskt skilja skolföreståndare- från jägmästarebefattningarna. Hvad anginge Sillre skogsskola, som dittills föreståtts af jägmästaren i Norra Medelpads revir, hade åtgärden föranledts deraf, att, sedan jemlikt kongl. brefvet den 29 november 1889 Norra och Södra Medelpads revir sammanslagits till ett revir, skogsskolan, som vore belägen på betydligt afstånd såväl från det nya revirets förnämsta kronoparker som från de hufvudsakliga kommunikationslinierna i orten, ej kunde skötas af jägmästaren i det nya reviret, hvarför Kongl. Maj:t den 7 februari 1890 förordnat, att föreståndarebefattningen vid Sillre skogsskola skulle i afvaktan på skolans flyttning, hvarom fråga blifvit väckt, tills vidare genom förordnande uppehållas. Vidkommande derefter Kolleberga skogsskola hade Kongl. Maj:t, efter det skolföreståndarebefattningen vid denna skola och jägmästaretjensten i Engelholms revir blifvit lediga, den 31 december 1890 förordnat, att, på det erfarenhet måtte vinnas, huruvida efter den ökning i jägmästarnes göromål, som blifvit en följd af den nya regleringen af skogsstaten, föreståndarebefattningen vid nämnda skogsskola kunde utan revirgöromålens eftersättande af jägmästaren i Engelholms revir bestridas, sagda föreståndarebefattning tills vidare skulle uppehållas på förordnande; och hade, efter det till en början nämnde jägmästare innehaft detta förordnande, detsamma, på grund af tilltagande döfhet hos jägmästaren, den 22 januari 1892 blifvit åt annan person uppdraget. I båda dessa fall hade det såsom oundgängligt ansedda fyllnadsarfvodet åt den t. f. skolförestån-

daren anvisats från reservationsanslaget till skogsväsendet. Ett tredje fall af detta slag förelåge nu, då domänstyrelsen på skäl, som enligt departementschefens förmenande måste anses talande, förordat förflyttning af den hittills å Böda kronopark i Ölands revir förlagda skogsskolan till Grönbo kronopark i Örebro revir, efter hvilken flyttning föreståndareskapet för skolan icke kunde uppdragas åt vederbörande revirförvaltare. Hvad öfriga två skogsskolor beträffade, förekomme visserligen ej för närvarande anledning till vidtagande af dylik åtgärd, men möjligheten borde icke få anses utesluten, att icke till följd af förändringar i landets kommunikationsförhållanden, tillkomsten af nya kronoparker eller ökade göromål för revirförvaltarne äfven vid sistnämnda skolor behofvet af särskilda skolföreståndare kunde komma att uppstå.

Med det anförda trodde departementschefen sig tillräckligt hafva ådagalagt, att skogsskoleföreståndarebefattningarnas förening med vederbörande jägmästaretjenster icke lämpligen kunde eller borde såsom ovilkorlig regel vidare bibehållas. För åtskiljandet af dessa båda slag af befattningar mötte ej heller annat hinder, än att då, såsom förut blifvit nämndt, beloppet af den i gällande stat för skogsskoleföreståndarne fastställda lön, 1,000 kronor, blifvit bestämdt under den förutsättning, att befattningen komme att innehafvas af revirförvaltaren, sagda belopp uppenbarligen vore otillräckligt såsom lön åt en endast såsom skolföreståndare anställd tjensteman. Beloppet af den lön, som åt en dylik tjensteman borde anvisas, kunde, derest han af densamma skulle vinna en nödtorftig utkomst, icke sättas lägre än det arfvode, som anvisats de t. f. föreståndarne för Sillre och Kolleberga skogsskolor och som af domänstyrelsen föreslagits för föreståndaren för Böda skogsskola efter densammas förflyttning till Grönbo, eller 2,000 kronor om året.

Då emellertid vid Marma och Hunnebergs skogsskolor anledning för närvarande icke förefunnes till åtskiljande af skolföreståndare- och revirförvaltarebefattningarna, och den anordning, genom hvilken föreståndarebefattningen vid Kolleberga skogsskola tills vidare blifvit åtskild från vederbörande revirförvaltarebefattning, kunde betraktas såsom mer eller mindre tillfällig, ansåge departementschefen skäl åtminstone för närvarande icke föreligga att vidtaga definitiv ändring i staten för skogsskolorna. För det åsyftade ändamålet syntes fastmera vara tillräckligt, att utväg bereddes att genom anvisande af erforderligt fyllnadsarfvode, utöfver den för skolföreståndarebefattningen anslagna lön, såsom skolföreståndare anställa annan person än revirförvaltaren; och borde, enligt departementschefens åsigt, detta fyllnadsarfvode lämpligen utgå af reservationsanslaget till skogsväsendet. Någon höjning i beloppet af

detta anslag syntes emellertid för närvarande icke vara af denna anledning påkallad.

Då annan person än vederbörande revirförvaltare förordnades till föreståndare för en å kronopark belägen skogsskola, måste det ur flera synpunkter anses lämpligt, att den närmaste förvaltningen af sagda kronopark åt honom uppdroges. Kronoparken vore det vigtigaste demonstrationsmaterialet vid undervisningen i skogsskolan, och denna undervisning blefve mera lefvande, i samma mån som den kunde meddelas i sammanhang med utförandet af den praktiska skogsförvaltningen. Det syntes derför böra lemnas domänstyrelsen öppet att, der så i öfrigt funnes lämpligt, åt skogsskoleföreståndare uppdraga att under revirförvaltarens ledning omhänderhafva förvaltningen af den kronopark, hvarå eller invid hvilken skolan vore belägen.

I olikhet med de förut omförmälda, beträffande föreståndarebefattningarna vid Sillre och Kolleberga skogsskolor vidtagna åtgärder, hvilka allenast inneburit ett i såväl skogsvårdens som skolundervisningens intresse vidtaget, af tillfälliga orsaker påkalladt åtskiljande af jägmästare- och skolföreståndarebefattningar, afsåges med den nu ifrågasatta anordningen att möjliggöra ett mera definitivt åtskiljande af dylika befattningar, der sådant befunnes lämpligt. Riksdagens medgifvande till den för ändamålet erforderliga dispositionen af medel från reservationsanslaget till skogsväsendet borde derför inhemtas.

Emot Kongl. Maj:ts förslag om höjande af anslaget till kronoskogarnes förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet har utskottet icke haft något att erinra.

Hvad åter angår förslaget att vid statens skogsskolor förordna annan föreståndare än vederbörande revirförvaltare, så anser utskottet visserligen önskvärdt, om fortfarande såsom hittills de ifrågavarande båda tjensterna kunde förenas, men vill dock med hänsyn till de särskilda förhållanden, som förefinnas i afseende å skogsskolorna vid Grönbo och Kolleberga, icke motsätta sig förslaget i hvad det afser dessa skolor. Det af Riksdagen i sådant afseende äskade medgifvandet synes äfven böra utsträckas till föreståndaren för skolan vid Bispgården, derest, på sätt här nedan i punkten 5:o föreslås, Sillre skogsskola kommer att till Bispgården förflyttas. I sammanhang härmed vill utskottet, med stöd af hvad domänstyrelsen, enligt hvad till statsrådsprotokollet blifvit meddeladt, yttrat med afseende å de med statsmedel understödda enskilda skogsskolorna, och då den af departementschefen till samma protokoll lemnade utredning synes gifva vid handen, att redan genom statens

skogsskolor tillfälle till undervisning är beredt åt så stort antal elever, som behofvet i detta hänseende kräfver, uttala önskvärdheten deraf, att de understöd, som för närvarande från reservationsanslaget till enskilda skogsundervisningen utgå till de privata skogsskolorna, måtte snarast möjligt indragas.

Utskottet hemställer alltså,

a) att Riksdagen må höja reservationsanslaget till kronoskogarnes förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet med 128,000 kronor från 431,092 kronor till 559,092 kronor och alltså öka det nuvarande anslaget till skogsväsendet i dess helhet 1,019,000 kronor med 128,000 kronor till 1,147,000 kronor; samt

b) att Riksdagen må medgifva, att, derest vid statens skogsskolor vid Grönbo och Kolleberga samt, i händelse af bifall till hvad utskottet i punkt 5:o här nedan föreslår, jemväl vid Bispgården finnes böra såsom föreståndare anställas annan person än jägmästaren i det revir, inom hvilket skolan är belägen, Kongl. Maj:t må ega att till sådan skolföreståndare, hvilken skall vara pligtig att, der sådant honom af domänstyrelsen uppdrages, under vederbörande revirförvaltares ledning öfvertaga förvaltningen af skolan omgifvande eller angränsande kronopark, anvisa, utöfver den för befattningen anslagna lön, ett fyllnadsarfvode af 1,000 kronor, för år räknadt, att utgå af reservationsanslaget till kronoskogarnes förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet.

Ang. flyttning af Sillre skogsskola m. m.

5:o) Sedan Kongl. Maj:t den 21 januari 1859 beslutit, att en skogsskola för bildande af skogvaktare skulle i Norrland inrättas, samt skogsstyrelsen afgifvit förslag i ämnet och dervid förordat skogsskolans anläggande i Lidens socken och Medelpads fögderi af Vesternorrlands län, hade, enligt hvad af Kongl. Maj:ts den 22 december 1893 till Riksdagen aflåtna, till statsutskottet remitterade proposition (n:o 21) inhemtas, jemlikt föreskrift i kongl. bref den 24 maj 1861 för en köpeskilling af 5,000 riksdaler riksmynt inköpts det i nämnda socken belägna hemmanet $^{9}/_{16}$ mantal n:o 6 Sillre med uppgifven egovidd af 459 tunnland 29 kappland.

Hemmanet, som för en kostnad af omkring 15,000 kronor försetts med de åbyggnader, som, utöfver redan befintliga, för skolans behof erfordrades, hade jemlikt nyssberörda kongl. bref den 24 maj 1861 och kongl. brefvet den 24 januari 1868, sedan vid upprepade värderingar och uppskattningar af inkomster och utgifter vid skötseln af hemmanet de beräknade utgifterna funnits öfverstiga inkomsterna, tills vidare utan afgäld såsom bohemman upplåtits åt skogsskolans föreståndare, hvilken tillika anställdes såsom jägmästare i det hufvudsakligen i följd af skolans inrättande bildade Norra Medelpads revir. Vid den enligt kongl. brefvet den 29 november 1889 verkstälda nya regleringen af skogsstaten hade Norra Medelpads revir förenats med det förutvarande Södra Medelpads revir till ett revir, benämndt Medelpads.

Sedan domänstyrelsen, med förmälan att Sillre skogsskola, som vore belägen på betydligt afstånd såväl från det nya revirets förnämsta kronoparker som från de hufvudsakliga kommunikationslinierna i orten, måste, för att kunna skötas af jägmästaren i det nya reviret, till annan, lämpligare belägen plats förflyttas, hos Kongl. Maj:t den 30 januari 1890 hemstält, att en särskild föreståndare för skolan måtte förordnas, intill dess sådan flyttning komme till stånd, hade Kongl. Maj:t den 7 februari 1890 förklarat, att föreståndarebefattningen vid Sillre skogsskola skulle i afvaktan på skolans flyttning tillsvidare genom förordnande uppehållas.

I skrifvelse den 6 innevarande december hade domänstyrelsen nu gjort framställning angående Sillre skogsskolas flyttning till annan plats och dervid anfört, att, sedan jernvägsförbindelser kommit till stånd, hade skolan, såsom belägen på långt afstånd från både stambanan och kusten — 3 mil från den förra och 4,5 mil från den senare — befunnits hafva ett olämpligt, från ortens hufvudsakliga kommunikationslinier alltför afskildt läge. Sjelfva platsen för skolan, bestående af en smal teg mellan andra hemman i Sillre by, hade ock visat sig trång samt besvärad af närboende grannar, hvarjemte den enda kronopark, der skolans lärjungar kunde praktiskt öfvas, den på ett afstånd af ungefär 1½ mil från skolan liggande Boda kronopark, funnits alltför aflägset belägen. I anseende till det långa afståndet från stambanan låge skolan ock utom det område, hvarifrån mindre virkesslag genom koltillverkning kunde beredas afsättning, och derigenom ginge skolans lärjungar miste om öfning i de af dessa afsättningsförhållanden beroende, för återväxten efter timmerblädning högst vigtiga hyggesåtgärder. Domänstyrelsen hade derför, då kronoegendomar blifvit arrendelediga eller hemman inköpts till kronoparker inom Jemtlands och Vesternorrlands län, inom ettdera af hvilka båda län skolan, för att kunna tillgodose Norrlands behof i dess helhet, borde

hafva sitt läge, låtit sig angeläget vara att utreda, huruvida ej för skolan lämpligare belägen plats dervid kunde vara att finna. Efter verkställda utredningar hade styrelsen i valet stannat vid det enligt kongl. brefvet den 25 januari 1884 till skogsväsendet öfverlemnade, i Fors socken af Jemtlands län belägna förra militiebostället $^{3}/_{4}$ mantal Bispgården n:o 2, som egde ett för ändamålet fördelaktigt läge vid Indalselfven, endast 4 kilometer från Bispgårdens station vid norra stambanan och i närheten af Fors kyrka, med rymlig byggnads- och tomtplats samt tillgång till öfningsskogar på nära håll, såsom Bispgårdens hemskog, kronoparkerna Bispgårdslandet, Oxböleskogen och Torrsjölandet samt skogen till Fors prestboställe, hvilka skogar vore belägna på endast 5 à 6 kilometers afstånd från gården. Då vid en år 1892 hållen syn å det till skogsskola nu använda hemmanet $^{9}/_{16}$ mantal Sillre n:o 6 åbyggnaderna befunnits vara bristfälliga och tarfva väsentliga reparationer, ansåge domänstyrelsen skolans flyttning från Sillre böra ske ju förr desto hellre.

Domänstyrelsen hade vidare, beträffande förra militiebostället Bispgården, som uppgifvits innehålla en areal af 17 hektar 76,59 ar inegor, deraf omkring 7,40 hektar åker och återstoden äng, samt omkring 2,650 hektar skogsmark, anfört, att hemmanet, hvars hufvudsakliga värde låge i dess skogstillgång, vid dess öfverlemnande till statsverket befunnit sig, hvad åbyggnaderna och delvis äfven inegorna beträffade, i ett mycket vanvårdadt skick, i det att enligt en år 1878 å hemmanet hållen af- och tillträdessyn afträdande indelningshafvaren häftade för en husrötebrist af 3,987 kronor 67 öre, hvaraf endast 200 kronor kunnat utbekommas, hvarförutom vid samma syn nybyggnad, utöfver den afträdaren ålagda, ansetts erforderlig till ett beräknadt belopp af 5,602 kronor 78 öre. Sedan Kongl. Maj:t den 19 mars 1886 förklarat, att kostnaden för verkställande af vissa för jordbrukets utarrendering nödiga ansedda byggnadsarbeten vid hemmanet ej finge bestridas af reservationsanslaget för skogsväsendet, hade den enda under sådant förhållande återstående utvägen, nemligen jordbrukets utarrendering med skyldighet för arrendatorn att mot afdrag å arrendet utföra de nödvändigaste byggnadsarbetena, icke slagit bättre ut, än att arrendatorn, som ej kunnat fullgöra sina förbindelser, måst skiljas från arrendet; och då ny arrendator på samma kontraktsvilkor icke kunnat erhållas, hade inegorna utan brukbara åbyggnader nu måst upplåtas åt en närboende hemmansegare endast mot utgörande af utskylder och onera, men utan arrendeafgift. Hemmanets inegor, som ej betingade någon inkomst i arrende, kunde således utan uppoffring för statsverket anslås till skolans behof och till bohemman åt skolföreståndaren. En del af egorna, nemligen de mera aflägset be-

lägna, komme ej att tagas i anspråk för skolan eller skolföreståndaren, utan kunde liksom nu utarrenderas åt närboende.

Med afseende å Sillre skogsskolas ifrågasatta flyttning hade domänstyrelsen låtit upprätta och vid sin ofvan berörda skrifvelse fogat ritnings- och kostnadsförslag till uppförande vid förra militiebostället Bispgården af följande för skogsskolans behof erforderliga byggnader, nemligen *dels* skolhus, innehållande i nedre våningen sex rum och två kök, hvaraf två rum och kök vore afsedda för skogsrättaren, samt i öfre våningen sex logementsrum; *dels* bostad åt skolföreståndaren om fyra rum och kök jemte vindsrum; *dels ock* nödiga uthus, bestående af förrådshus, brygghus, ladugårdsbyggnad och stall, fröklängningsstuga samt hemlighus. Enligt dessa förslag, mot hvilka domänstyrelsen ej funnit annat att erinra, än att ladugårdshuset borde ändras i öfverensstämmelse med ortens byggnadssätt, skulle kostnaden för samtliga byggnaderna, under förutsättning att virket toges från kronans skogar, uppgå till 23,950 kronor.

Som, i händelse af skogsskolans flyttning, hemmanet i Sillre ej vidare vore för något statens ändamål behöfligt samt hemmanets skogsmark, utgörande omkring 200 hektar, bestode af långsträckta, smala tegar, hvilka, aflägset belägna från andra allmänna skogar, icke vore lämpliga att såsom kronopark förvaltas, hade domänstyrelsen ansett detta hemman böra försäljas, då med försäljningssumman kunde bestridas kostnaden för de nya byggnadernas uppförande vid Bispgården. I fråga om värdet af Sillre-hemmanet hade domänstyrelsen meddelat, att hemmanets timmertillgång, efter noggrann uppräkning, lågt värderad, uppskattats till ett värde af 25,000 kronor och att, då dertill lades värdet af ungskogen, inegorna och åbyggnaderna, hemmanets hela saluvärde kunde beräknas utgöra minst 30,000 kronor.

På grund af hvad i ärendet anförts hade domänstyrelsen hemstält, att Sillre skogsskola måtte få flyttas till indragna militiebostället Bispgården; att det för skolan nu anslagna hemmanet i Sillre måtte få försäljas; samt att af den inflytande köpeskillingen måtte få bestridas kostnaden för uppförande af de för skolan erforderliga nya byggnader vid Bispgården; hvarjemte styrelsen, då det nuvarande skolhemmanet ej kunde afyttras, förr än nämnda byggnader blifvit uppförda, anhållit om bemyndigande att af skogsmedel förskjuta byggnadskostnaden mot ersättning af inflytande köpeskilling för hemmanet i Sillre.

Kongl. Maj:t, som, med afseende å hvad domänstyrelsen anfört, ansåge den vid hemmanet $^{9}/_{16}$ mantal Sillre n:o 6 i Indals-Lidens socken af Vesternorrlands län nu förlagda skogsskola böra flyttas till förra mi-

litiebostället $^{3}/_{4}$ mantal Bispgården n:o 2 i Fors socken af Jemtlands län, har nu föreslagit Riksdagen att medgifva:

att vid förra militiebostället Bispgården måtte för en kostnad af högst tjugufyra tusen kronor uppföras de för skogsskolans behof erforderliga byggnader i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de af domänstyrelsen insända ritningar och kostnadsförslag;

att, sedan byggnaderna å Bispgården blifvit uppförda och skogsskolan dit flyttats, hemmanet $^{9}/_{16}$ mantal Sillre n:o 6 måtte under de i kongl. brefvet den 29 maj 1874 omförmälda vilkor å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas med tillträdesrätt för köparen påföljande midfasta;

att kostnaden för uppförandet af de nya byggnaderna vid Bispgården måtte af skogsmedel förskjutas med godtgörelse af den för hemmanet Sillre inflytande köpeskilling; samt

att, om öfverskott uppstode å sagda köpeskilling, detta öfverskott måtte på samma sätt som köpeskillingarne för försålda mindre kronoegendomar, få användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark.

Utskottet finner talande skäl vara anförda för den ifrågasatta förflyttningen af Sillre skogsskola och får med afseende härå tillstyrka bifall till hvad Kongl. Maj:t i ämnet föreslagit, dervid utskottet dock ansett sig böra framhålla, att, enligt utskottets uppfattning, någon besparing borde kunna göras i de för nybyggnaderna vid Bispgården beräknade kostnader.

Utskottet hemställer alltså,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Ang. rätt till ålderstillägg för jägmästaren A. R. Brodin.

6:o) Kongl. Maj:t har i en till Riksdagen den 8 december 1893 aflåten proposition (n:o 16) föreslagit Riksdagen att medgifva, att jägmästaren i Kalix revir Axel Reinhold Brodin måtte berättigas att för åtnjutande af ålderstillägg få räkna sig till godo den tid, han enligt Kongl. Maj:ts förordnande af den 23 januari 1874 uppehållit nämnda jägmästaretjenst.

Af ifrågavarande proposition inhemtas, att den 23 januari 1874 dåvarande extra jägmästaren Axel Reinhold Brodin förordnats att under den tid jägmästaren i Kalix revir Conrad Georg Gottfried Holmerz enligt förordnande af samma dag bestrede direktörsbefattningen vid skogs-

institutet uppehålla dennes jägmästaretjenst mot åtnjutande af resepenningar och jägmästarelön i femte eller lägsta lönegraden. På grund af berörda honom meddelade förordnande hade Brodin förvaltat sagda jägmästaretjenst från sistnämnda dag till och med 1892 års utgång. Sedan Holmerz den 18 november 1892 af Kongl. Maj:t utnämnts och förordnats att från den 1 januari 1893 vara direktör för skogsinstitutet, hade Brodin enligt domänstyrelsens förordnande uppehållit ifrågavarande jägmästaretjenst under ledigheten, intilldess Brodin den 27 januari 1893 utnämndes till jägmästare i reviret.

I en till Kongl. Ma:jt ingifven skrift hade nu Brodin i underdånighet anhållit, att han, som under den långa tidrymden af närmare 19 år på förordnande bestridt jägmästaretjensten i Kalix revir, måtte erhålla samma rätt till tjensteårsberäkning som jägmästare, hvilken förestått skogsinspektörs jägmästaretjenst och för ty förklaras berättigad att för åtnjutande af ålderstillägg få tillgodoräkna sig den tid, han enligt berörda nådiga förordnande af den 23 januari 1874 uppehållit ifrågavarande jägmästaretjenst.

Enligt den nu gällande, den 29 november 1889 fastställda lönestat för skogsstaten åtnjöte jägmästaren i Kalix revir följande aflöningsförmåner, nemligen:

lön	1,500	kronor
tjenstgöringspenningar	1,400	»
resepenningar	600	»
eller tillsammans	3,500	kronor;

och kunde lönen efter fem års tjenstgöring höjas med 500 kronor, efter tio år med ytterligare 500 kronor samt, jemlikt kongl. kungörelsen den 6 juni 1890, efter femton år med ett tredje ålderstillägg, likaledes å 500 kronor.

Genom kongl. kungörelsen den 29 november 1889 angående vilkoren för åtnjutande af de från 1890 års början fastställda nya löneförmåner för tjenstemän och betjente vid skogsstaten vore i fråga om dessa ålderstillägg å lönen stadgadt, att tidpunkten för åtnjutande af det åt jägmästare medgifna första ålderstillägg skulle inträda fem år efter befattningens tillträdande under vilkor, att innehafvaren under minst fyra femtedelar af denna tid sjelf bestridt sin egen eller på grund af förordnande annan statens tjenst, och att hans tjenstgöring derunder varit af beskaffenhet att kunna väl vitsordas, samt med iakttagande att den högre aflöningen ej finge tillträdas förrän vid början af kalenderåret näst efter det år, då den stadgade tjensteåldern blifvit uppnådd, och att jägmä-

stare för åtnjutande af ålderstillägg egde tillgodoräkna sig den tid, han före den nya statens utfärdande enligt Kongl. Maj:ts förordnande uppehållit skogsinspektörsbefattning eller skogsinspektörs jägmästaretjenst eller jägmästaretjenst, som under afbidan på skogsstatens omreglering icke blifvit med ordinarie innehafvare besatt;

samt att det andra ålderstillägget finge af jägmästare tillträdas efter ytterligare fem år under enahanda vilkor, som gälde beträffande det första ålderstillägget;

hvarjemte beträffande det tredje ålderstillägget genom kongl. kungörelsen den 6 juni 1890 vore bestämdt, att det skulle utgå efter femton års väl vitsordad tjenstgöring och under enahanda vilkor i öfrigt, som för åtnjutande af de två första ålderstilläggen vore bestämda.

Öfver Brodins ofvanberörda framställning hade utlåtande afgifvits ej mindre af domänstyrelsen än äfven af statskontoret.

Domänstyrelsen hade dervid anfört, att gällande bestämmelser rörande jägmästares ålderstillägg visserligen ej medgåfve Brodin någon rätt att för åtnjutande af dylikt tillägg räkna sig till godo annan tid än den, som förflutit, sedan han utnämnts till jägmästare, men att styrelsen likväl ansåge sig böra tillstyrka, att Kongl. Maj:t måtte bereda Brodin rätt till tjenstårsberäkning i enlighet med hans derom gjorda framställning; och hade af styrelsen till stöd härför framhållits, att anledningen till jägmästaretjenstens uppehållande på förordnande varit frågan om skogsinstitutets omreglering, hvilken reglering trädt i verkställighet först med år 1893; att under hela den tid, berörda förordnande varat, jägmästaretjenstens dåvarande ordinarie innehafvare afstått de med nämnda tjenst förenade löneförmånerna och icke fått för samma tid tillgodoräkna sig jägmästaretjensten för erhållande af ålderstillägg; att Brodins ställning varit närmast jemförlig med jägmästares, som på grund af kongl. förordnande uppehållit skogsinspektörs jägmästaretjenst och som derför tillgodoräknades ålderstillägg; samt att Brodins tjenstgöring varit af beskaffenhet att kunna väl vitsordas.

Dessutom hade styrelsen upplyst, att Brodin under tiden för ifrågavarande förordnande haft tjenstledighet endast tre månader sjutton dagar, hvadan han redan den 23 januari 1889 skulle intjenat tre ålderstillägg, om han för sin berörda tjenstgöring fått tillgodoräkna sig dylika.

I sitt utlåtande hade statskontoret förklarat sig anse Brodins tjenstgöring såsom tillförordnad jägmästare i reviret före den 1 januari 1893 vara fullt jemförlig med uppehållande af skogsinspektörs jägmästaretjenst eller jägmästaretjenst, som i afbidan på skogsstatens omreglering icke blifvit med ordinarie innehafvare besatt, samt vid sådant förhållande

och med hänsyn jemväl till de af domänstyrelsen rörande Brodins tjenstgöring lemnade upplysningar ansett billigheten fordra, att ifrågavarande tjenstgöringstid, som icke af befattningens förre ordinarie innehafvare fått tillgodoräknas eller kunde komma att tillgodoräknas för ålderstilläggs åtnjutande, finge tagas i beräkning för Brodins uppflyttning i högre lönegrad; och hade statskontoret för den skull hemstält, att Kongl. Maj:t måtte härom aflåta proposition till Riksdagen.

På grund af hvad i ärendet förekommit får utskottet hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Städers friheter.

7:o) Med anledning af Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning får utskottet hemställa, *Ang. städers friheter.* [5.]

att det å anslaget till städers friheter i kolumnen »friheter och kyrkotionde» upptagna belopp, 6 kronor, må höjas med 34 kronor till 40 kronor och således anslagets slutsumma höjas med motsvarande belopp från 21,556 kronor till 21,590 kronor.

Öfriga ordinarie anslag.

8:o) I fråga om öfriga ordinarie anslag under sjunde hufvudtiteln är icke någon förändring af Kongl. Maj:t ifrågasatt. *Ang. öfriga ordinarie anslag.*

Utskottet får hos Riksdagen hemställa,

att samtliga, här ofvan icke särskildt omförmälda, i nu gällande riksstat uppförda ordinarie anslag å sjunde hufvudtiteln må i riksstaten för år 1895 uppföras till oförändrade belopp.

Extra anslag.

För *tillfälliga behof*, hänförliga till sjunde hufvudtiteln, hafva nedannämnda framställningar blifvit gjorda.

Arfvode för en byråassistent å finansdepartementets bankbyrå.

Ang. anslag till arfvode för en byråassistent å finansdepartementets bankbyrå.

[6.]

9:o) Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till beredande af arfvode för en byråassistent å finansdepartementets bankbyrå på extra stat för år 1895 anvisa ett belopp af 4,500 kronor.

Till det i ärendet förda statsrådsprotokollet har departementschefen, under erinran att Riksdagen för innevarande år likasom för hvart och ett af de fyra närmast föregående på extra stat beviljat 4,000 kronor till arfvode för en byråassistent å finansdepartementets bankbyrå, vidare anfört, att närmaste anledningen till anställandet af en sådan tjensteman gifvits af Riksdagen i skrifvelse den 15 maj 1888, deri Riksdagen, med framhållande af det genom erfarenheten ådagalagda behofvet af ökad kontroll å de enskilda bankinrättningarna, såsom sin åsigt angifvit, att, då den mångfald af löpande göromål, bankinspektören hade att förvalta, ej lemnade honom tid att annat än undantagsvis företaga sådana inspektioner, som kräfde längre uppehåll på något ställe, en mera omfattande inspektion syntes böra anordnas. Med anslutning till den af Riksdagen sålunda uttalade tanken hade Kongl. Maj:t till 1889 års Riksdag afgifvit förslag i ämnet, åsyftande en sådan anordning, att *en* person skulle anställas med särskildt uppdrag att inspektera bankerna i landsorten, under det att bankerna i Stockholm inspekterades af bankinspektören, som jemte sina öfriga göromål jemväl borde kunna medhinna att under sommaren äfvensom i särskilda fall äfven eljest verkställa några inspektioner i landsorten. Nyssnämnde af chefen för finansdepartementet till *assistent* åt bankinspektören förordnade person skulle åter till bankbyrån afgifva sin inspektionsberättelse, hvilken endast skulle i korthet angifva de faktiska förhållanden, som vid inspektionen utrönts. Sedan med anledning af Kongl. Maj:ts berörda framställning Riksdagen på extra stat beviljat ett anslag af 4,000 kronor till arfvode åt en assistent åt bankinspektören, meddelade Kongl. Maj:t den 22 november 1889 föreskrifter rörande för-

delningen mellan de särskilda tjenstemännen å finansdepartementets bankbyrå af de till denna byrå hörande ärenden, dervid byråassistentens åligganden bestämdes i hufvudsaklig enlighet med nyss angifna grunder, hvarjemte honom ålades att, i den mån öfriga göromål det medgåfve, lemna det biträde åt bankbyrån, som af byråchefen påkallades.

Den sålunda beträffande bankkontrollen vidtagna anordningen hade — fortsätter departementschefen — hittills visat sig synnerligen ändamålsenlig och otvifvelaktigt bidragit att åt sagda kontroll bereda ökad effektivitet, hvarför alla skäl talade för dess bibehållande i hufvudsak. Mot nämnda anordning kunde visserligen anmärkas, att, då bankinspektören icke vore uppförd å ordinarie stat, och byråassistenten, såsom uppbärande sin aflöning från ett anslag å extra stat, endast tillsattes medelst årliga förordnanden, tillräckliga garantier saknades för bibehållandet af den kontinuitet i fråga om den kontrollerande personalen, som utan tvifvel måste vara önskvärd. För närvarande ansåge sig departementschefen emellertid icke böra ifrågasätta någon ändring i den ställning, som bankinspektören och byråassistenten i detta afseende intoge, men ville, hvad den sistnämnde beträffade, fästa uppmärksamheten derpå, att, förutom det osäkra i formen för hans anställning, äfven en annan omständighet måste bidraga dertill, att under nuvarande förhållanden kontinuitet i befattningens upprätthållande knappast kunde förväntas, nemligen det jemförelsevis ringa beloppet af den aflöning, som med befattningen vore förenad. Byråassistenten uppbure nemligen, såsom ofvan blifvit nämndt, ett årligt arfvode af 4,000 kronor samt åtnjöte under inspektionsresorna rese- och traktamentsersättning enligt tredje klassen i gällande resereglemente, å hvilken ersättning något, om än obetydligt, öfverskott kunde beräknas uppstå. Då byråassistenten naturligtvis en stor del af året vore upptagen af sina inspektionsresor — sålunda hade exempelvis nuvarande byråassistenten varit under nästlidet år i och för dylika resor frånvarande från hufvudstaden 135 dagar — kunde han icke påräkna tillfälle till inkomstgifvande sysselsättning vid sidan af tjensten.

Nu vore emellertid de qvalifikationer, som måste förefinnas hos den ifrågavarande tjenstemannen, derest han skulle på ett nöjaktigt sätt kunna fylla sin uppgift, eller grundlig teoretisk och praktisk insigt i bankväsendets olika delar, säkert omdöme och skarp blick för den rätta innebörden af ofta ganska invecklade transaktioner, af den art, att desamma, hvilka, der de funnes, på grund af den lifliga beröring, hvari byråassistenten stode med bankinrättningarna, snart måste blifva kända i vida kretsar, lätteligen borde kunna bereda sin innehafvare anställning

i enskild bankinrättnings tjenst med vida högre aflöningsförmåner än de ofvan nämnda. För att i någon mån söka förekomma allt för täta personombyten, hvarigenom bankkontrollen allt för snart skulle gå miste om den fond af erfarenhet och personalkännedom en byråassistent under sin tjenstetid hunnit samla, ansåge departementschefen derför önskvärdt, att det med befattningen förenade arfvode något höjdes; och förordade departementschefen i sådant afseende en ökning af byråassistentens årsarfvode med 500 kronor.

Utskottet inser visserligen, att det kan uppstå svårighet att mot nu utgående arfvode för någon längre tid vid denna assistentbefattning binda en person med de qvalifikationer, som platsen kräfver. Men det synes utskottet högst sannolikt, att en dylik svårighet skulle qvarstå, äfven om arfvodet höjdes, då de löneförmåner, som enskilda bankinrättningar kunna erbjuda, säkerligen i alla fall torde öfverstiga det arfvode, som med afseende å platsens beskaffenhet kan från statens sida ifrågakomma; och finner sig utskottet på grund häraf icke kunna förorda den af Kongl. Maj:t föreslagna arfvodesförhöjningen, utan hemställer,

att Kongl. Maj:ts framställning må på det sätt bifallas, att Riksdagen, till beredande af *arfvode för en byråassistent å finansdepartementets bankbyrå*, på extra stat för år 1895 anvisar ett belopp af 4,000 kronor.

Ersättning för af statskontoret gjorda förskott.

Ang. ersättning för af statskontoret gjorda förskott.

10:o) Enligt hvad statskontoret hos Kongl. Maj:t anmält, har embetsverket förskottsvis bestridt följande till sjunde hufvudtiteln hörande utgifter, hvilka borde hos Riksdagen anmälas till ersättning, nemligen:

[7.]

till godtgörande af kostnader för uppmätning och kartläggning af åtskilliga kronans domäner	Kr.	22,759: 82
» ersättning till vissa boställshafvare för saknad afkomst af exproprierad jord	»	77: 80
» godtgörande af kostnader för vissa kronoegendomars deltagande i Hjelmarens och Qvismarens sänkning	»	7,235: 72
Transport	Kr.	30,073: 34

Transport	Kr.	30,073: 34
till godtgörande af kostnader för vissa kronoegendomars deltagande i andra vattenafledningsföretag	»	26,764: 48
» ersättning för öfverbyggnad å indragna boställen	»	57,161: 09
» godtgörande af förskjutna husröteersättningar åt tillträdande arrendatorerna af indragna militieboställena 2 mantal Tillingeby n:is 1 och 2 i Kalmar län samt 1 mantal Vestra Rud i Vermlands län	»	3,457: 34
» godtgörande af reparations- och underhållsarbeten å Tranebergs, Nockeby och Drottningholms broar	»	3,276: 46
» ersättning till egare af skattefrälsehemman, hvilkas räntor icke blifvit af statsverket inlösta	»	7,322: 10
» kostnader för komitén för utarbetande af förslag till förändrad lagstiftning för sparbanker m. m.	»	4,776: 79
» kostnader för komitén för behandling af frågorna om beskattning af maltdrycker och hvitbetssocker	»	12,595: 93
» kostnader för komitén för utredning af frågan rörande möjlighet för obemedlade och mindre bemedlade att bilda egna jordbruk	»	15,261: 72
eller tillhopa	Kr.	160,689: 25.

Med anledning häraf och på grund af Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, till *ersättning för* ofvan omförmälda, *af statskontoret gjorda förskott*, på extra stat för år 1895 anvisa ett belopp i jemnt krontal af 160,690 kronor.

Anläggning af telefonledningar.

Ang. anslag till telefonledningar. [8.]

11:o) Kongl. Maj:t har föreslagit, att Riksdagen måtte för anläggning af telefonledningar från Norrköping till Örebro, från Stockholm öfver Sala och Norberg till Falun, från Stockholm till Eskilstuna samt från Nässjö till Vestervik bevilja ett extra anslag för år 1895 å 140,200 kronor.

Af statsrådsprotokollet framgår, att för de särskilda, nu föreslagna telefonlinierna anläggningskostnaderna beräknats till följande belopp:

för linien Norrköping—Örebro	Kr.	41,000: —
» » Stockholm—Sala—Norberg—Falun	»	56,200: —
» » Stockholm—Eskilstuna	»	20,000: —
» » Nässjö—Vestervik	»	23,000: —
Summa	Kr.	140,200: —

Vidare inhemtas af statsrådsprotokollet, att telegrafstyrelsen i skrifvelse den 5 december 1893 i fråga om anslag för utveckling af statens telefonväsende till en början erinrat, att Kongl. Maj:t i den till nästlidet års Riksdag aflåtna proposition angående statsverkets tillstånd och behof, på framställning af telegrafstyrelsen, äskat medel för anläggning, jemte andra telefonledningar, af dylika ledningar från Norrköping till Örebro samt från Upsala öfver Sala till Norberg, men att förslaget om anslag till sistberörda ledningar icke vunnit Riksdagens bifall. Styrelsen, som det oaktadt ansett sig böra återkomma till förslaget om anläggning af nämnda ledningar, hade beträffande desamma samt de öfriga nu ifrågasatta linierna anfört hufvudsakligen följande:

1:o) *Norrköping—Örebro.*

De skäl, som af telegrafstyrelsen i dess den 16 december 1892 aflåtna framställning anförts för anläggning af ledningen Norrköping—Örebro, hade varit: att den betydliga telefontrafik, som förefunnes mellan Norrköping och söder om denna stad belägna orter, å ena sidan, samt Örebro och öster derom liggande platser, å andra sidan, måste ega rum öfver Stockholm; att till följd häraf de från hufvudstaden utgående ledningarna delvis blefve upptagna af samtal, för hvilka dessa ledningar icke vore afsedda, till stort men för hufvudstadens korrespondens med ifrågavarande orter, hvilken, enligt hvad erfarenheten visat, skulle, om tillfälle dertill bereddes, kunna vara mycket mera omfattande, än hvad fallet vore, enär en stor del af de begärda samtalen, på grund af omöjligheten att för desamma å ledningarna bereda plats, icke komme till stånd, hvilket i sin tur åter framkallade missnöje hos den telefonerande allmänheten.

Vid den tid, då denna framställning afgafs, utgjorde antalet apparater i telegrafverkets telefonnät i hufvudstaden och kringliggande orter omkring 1,950 stycken. Under år 1893 hade detta antal ökats ganska afsevärdt, i det att icke mindre än 600 apparater derstädes ytterligare uppsatts, så att dessa i början af sistlidne december månad uppgått till

omkring 2,550 stycken. Till följd häraf hade ofvan framhållna olägenhet för hufvudstadens telefontrafik till och från landsorten vida mer under nästlidet år än under år 1892 gifvit sig till känna och ådagalagt nödvändigheten af den föreslagna ledningens upprättande med det allra snaraste.

Om, enligt telegrafstyrelsens mening, något tvifvel sålunda icke förefunnes rörande behofvet och nyttan af en ledning mellan Norrköping och Örebro, kunde deremot fråga uppstå, hvilken sträckning en sådan ledning lämpligast borde erhålla. Då ledningen, med hänsyn till densammas framtida underhåll, borde förläggas utefter jernväg, funnes tre vägar att välja, nemligen öfver Motala, öfver Finspong och öfver Katrineholm. De vigtigaste orterna utefter de båda sistnämnda jernvägarne vore emellertid redan i förbindelse med rikstelefonnätet, hvadan telegrafstyrelsen — då frågan gälde ledningens ekonomiska betydelse eller den trafik, som derå kunde påräknas utöfver den redan befintliga trafik, hvilken, enligt hvad ofvan anförts, borde hänvisas till denna nya kommunikationsled — ansett sig hafva fullt skäl för att uttala sig för ledningens förläggande utefter jernvägen från Norrköping öfver Motala till Örebro. Tillfälle kunde nemligen då beredas vestra Östergötland med dess många betydande orter att komma i åtnjutande af de fördelar, rikstelefonnätet erbjöde, hvadan denna nya ledning skulle medföra utsigt jemväl till stor ökning af trafiken.

2:o) *Stockholm—Sala—Norberg—Falun.*

Då telegrafstyrelsen vidare ansett sig böra göra framställning om medel för anläggning af en telefonledning från hufvudstaden öfver Upsala, Sala och Norberg till Falun, erinrade styrelsen till en början om sin framställning den 16 december 1892 rörande behofvet af den mellersta sträckningen af nu ifrågasatta ledning, eller delen Upsala—Sala—Norberg. Styrelsen hade då hufvudsakligen anfört, att, sedan dubbeltrådiga telefonnät blifvit under år 1892 genom telegrafverkets försorg upprättade i Smedjebacken med flera deromkring liggande platser och medelst ledning till Norberg satta i förbindelse med rikstelefonnätet samt, på grund af derom gjorda förfrågningar, framställningar om anläggande i den närmaste framtiden af ytterligare nya nät i bergslagen vore att förvänta, styrelsen ansett det vara en oafvislig pligt att söka bereda dessa orter en bättre förbindelse med hufvudstaden än den, som funnes öfver Hallstahammar, enär ledningarna mellan denna plats och Stockholm

vore tagna i anspråk för ett större antal samtal, än hvad ur synpunkten af allmänhetens intresse borde ega rum; att genom anläggandet af en telefonlinie från Upsala till Sala samt derifrån vidare öfver Krylbo till Norberg en mera direkt kommunikationsled till hufvudstaden skulle åvägabringas såväl för orterna i bergslagen som för Sala; samt att på sådant sätt äfven en lättnad skulle kunna beredas ledningarna Stockholm—Vesterås—Hallstahammar, så att dessa blefve tillgängligare för samtal mellan hufvudstaden och de vestra orterna.

Den vunna erfarenheten om telefontrafiken mellan hufvudstaden och nyssberörda orter hade, enligt hvad telegrafstyrelsen nu tillkännagifvit, allt för väl ådagalagt icke blott behofvet af ledningen Upsala—Sala—Norberg, utan jemväl nödvändigheten af denna lednings utsträckande från Upsala till Stockholm, å ena sidan, samt från Norberg till Falun, å andra sidan.

På derom gjorda framställningar hade telegrafstyrelsen nemligen under loppet af nästlidet år anlagt ett ganska afsevärdt telefonnät i Falun, hvarifrån en dubbeltrådig ledning sedan år 1892 varit anordnad till Gefle och förmedelst hvilken ledning förbindelse således kunde ernås mellan det nya nätet i Falun och rikstelefonnätet. Det hade dock redan visat sig, att denna ledning nästan uteslutande toges i anspråk för samtal mellan de båda grannstäderna och att, till följd af den stora tillökning af abonnenter i Gefle och Upsala med kringliggande orter, hvilken under nästlidet år egt rum, trafiken å de från sistnämnda städer söderut gående ledningar numera vore så stor, att det vore att befara, att telegrafstyrelsen inom kort måste komma i valet mellan att antingen tillbakavisa en del af den trafik, som erbjödes, eller ock afstå från vidare utvidgning af rikstelefonnätet i Falun och trakten deromkring, för så vidt ej annan utfartsväg kunde beredas för Faluns telefontrafik med öfriga rikstelefonnätet, synnerligast hufvudstaden samt Norbergs och Smedjebackens bergslager. Genom att utsträcka den föreslagna ledningen Upsala—Sala—Norberg till Falun, å ena sidan, samt från Upsala till Stockholm, å andra sidan, skulle åtminstone under den närmaste tiden ofvannämnda missförhållanden kunna förebyggas.

3:o) *Stockholm—Eskilstuna.*

Sedan med ingången af år 1891 det enskilda telefonnätet i Eskilstuna med kringliggande nejd, efter åttaårig tillvaro, genom köpeaftal öfvergått i statens ego och i sammanhang med nätets ombyggnad till dubbeltrådigt blifvit införlifvadt i rikstelefonnätet, hade detsamma, enligt hvad tele-

grafstyrelsen anfört, vunnit en anslutning långt större, än hvad vid köpets afslutande varit att förvänta. Vid öfverlåtandet till staten af det enskilda nätet innefattade detta omkring 175 apparater. Dessas antal hade sedermera mer än fördubblats, hvarjemte å landsbygden kring Eskilstuna anordnats 110 nya apparater i förbindelse med vexelstationer, tillhörande Eskilstuna centralstations område, så att detta för närvarande omfattade icke mindre än 505 apparater. I samma mån det lokala nätet utvecklats, hade ock den interurbana telefonkorrespondensen från och till detsamma ökats, och detta så betydligt, att Eskilstuna beträffande denna korrespondens numera öfverträffades endast af Stockholm, Göteborg, Norrköping och Gefle. Under det att hela antalet interurbana samtal från och till Eskilstuna år 1891 uppgått till 21,022, af hvilka 10,654 varit afgångna och 10,368 ankomna, förmedlades derstädes år 1892 20,188 afgångna och 19,928 ankomna eller tillsammans 40,116 interurbana samtal. Under månaderna januari—oktober nästlidet år hade antalet derstädes förmedlade samtal uppgått till 41,070, hvaraf 20,902 afgångna och 20,168 ankomna, och beräknades för hela året till 49,000 stycken eller — då sön- och helgdagar, under hvilka ett försvinnande litet antal samtal utvexlades, samt de dagar, liniefel hindrat de begärda samtalens expedierande, frånräknades — till 170 per dag. Af detta antal utvexlades, enligt de statistiska uppgifterna rörande denna korrespondens, med eller öfver Stockholm ej mindre än 85 procent eller 41,650, utgörande 145 per dag.

Då det icke varit möjligt att å den indirekta ledningen Stockholm—Göteborg, hvilken, bland annat, vore afsedd för hufvudstadens korrespondens med såväl Köping, Arboga, Örebro, Sköfde och Mariestad som Eskilstuna, förmedla ens närmelsevis det stora antalet samtal mellan Eskilstuna, å ena sidan, och Stockholm, å andra sidan, och för att i någon mån minska anledningarna till klagomål från abonnenterna i sistnämnda städer öfver svårigheten att få begärda samtal expedierade, hade för en del af dessa samtal användts en telegrafverket icke tillhörig, men genom dess försorg för flera år tillbaka anordnad ledning mellan dessa båda städer. Denna ledning, som jemväl vore intagen uti Strengnäs station, kunde emellertid icke, enkeltrådig som den vore, förbindas med annan dubbeltrådig förbindelseledning och utgjorde således icke någon länk uti rikstelefonnätet; å densamma uppstode ganska ofta fel, hvilkas afhjelpande, till följd deraf att ledningen till hela sin längd vore framdragen utefter landsväg, kräfde dryga kostnader; dess arbetsduglighet vore ringa och anledningarna till klagomål hade derför icke kunnat undanrödjas. På grund deraf och vid det förhållandet, att, enligt hvad

ofvan blifvit nämndt, telefonkorrespondensen mellan hufvudstaden och Eskilstuna vore af den betydelse, att en särskild ledning erfordrades uteslutande för denna korrespondens — för hvilken inkomsterna dock ej uppginge till det belopp, som erfordrades för att telegrafverket skulle af lånemedel kunna anlägga en för densamma behöflig ledning — hvartill komme, att ledningen i fråga billigast kunde anordnas i sammanhang med snart förestående ombyggnad och öfverflyttande till jernvägens område å sträckningen Södertelje—Eskilstuna af den utefter landsvägen mellan dessa städer nu gående telegrafledningen, hade telegrafstyrelsen hemstält om beredande af medel till en direkt telefonledning mellan hufvudstaden och Eskilstuna.

4:o) *Nässjö—Vestervik.*

För att bereda de trakter af Kalmar län, som mest vore i saknad af goda post- och telegrafförbindelser, den lättnad, som rikstelefonnätet erbjöde, hade styrelsen för Vimmerby telefonaktiebolag i början af år 1891 framstält förfrågan, huruvida telegrafstyrelsen vore villig öfvertaga bolagets telefonnät, omfattande, förutom centralstationen i Vimmerby, vexelstationerna Högsby, Liedhem, Fliseryd, Odensvi, Målilla, Hultsfred, Falsterbo, Tuna, Forseryd, Björka, Storebro, Södra Vi, Solstadström och Hallingeberg, och efter detsammas ombyggande till dubbeltrådigt sätta det i förbindelse med rikstelefonnätet. Telegrafstyrelsen, som väl insett betydelsen för nämnda orter af rikstelefonnätets utsträckning till desamma, hade dock med anledning af de vidtomfattande telefonanläggningar, som då förestode, funnit, att tiden för nätets öfvertagande och ombyggnad borde uppskjutas. Frågan hade härefter fått hvila, till dess i slutet af år 1892 af bolagets styrelse å nyo gjordes framställning i ämnet, hvari hemstäldes, huruvida icke år 1894 skulle vara en lämplig tidpunkt för öfverlåtelsen. De underhandlingar, som derefter egde rum, ledde till afslutandet af ett köpeaftal, enligt hvilket telegrafverket skulle den 1 juli 1894 öfvertaga bolagets nät och senast ett år derefter intaga detsamma i rikstelefonnätet.

Enär det emellertid vore nödvändigt, att, förutom de ledningar, som erfordrades för de ofvan nämnda orternas förbindande sinsemellan, en för hela ifrågavarande telefonnäts förbindande med rikstelefonnätet gemensam hufvudledning anordnades, hvilken lämpligast borde upprättas från Nässjö till Vestervik, men telegrafstyrelsen icke förfogade öfver medel för anläggning af denna ledning, fäste telegrafstyrelsen vid köpekontrak-

tet, bland andra, den bestämmelsen, att kontraktet vore för telegrafverket bindande endast under den förutsättning, att anslagsmedel för denna ledning af Riksdagen beviljades. Enligt hvad telegrafstyrelsen anfört, hade det likväl långt ifrån uteslutande varit denna omständighet, som manat telegrafstyrelsen att för Kongl. Maj:t framhålla önskvärdheten af denna lednings åvägabringande. Genom densamma, som blefve en fortsättning af den redan befintliga interurbana förbindelseledningen Göteborg—Jönköping—Nässjö, skulle nemligen en kort och beqväm kommunikationsled mellan de vestra och östra kuststäderna, i hvilka telegrafverket egde betydande telefonnät, komma till stånd, på samma gång de vigtigare orterna i Småland skulle komma i direkt telefonförbindelse med hvarandra.

Till statsrådsprotokollet har departementschefen erinrat, att 1889 års Riksdag för anläggning af telefonledningar beviljat ett extra anslag af 750,000 kronor, af hvilket anvisats en femtedel eller 150,000 kronor för hvartdera af åren 1890, 1891, 1892, 1893 och 1894. Utöfver detta anslag hade för anläggningen af särskilda telefonledningar för de tre sistnämnda åren, jemväl på extra stat, anvisats resp. 106,000 kronor, 206,450 kronor och 134,600 kronor. För ifrågavarande ändamål hade således för hvartdera af åren 1892, 1893 och 1894 anvisats sammanlagdt resp. 256,000 kronor, 356,450 kronor och 284,600 kronor.

Departementschefen har härefter framhållit att, då i fullföljd af den vid anläggningen af statens telefonnät under senare år följda grundsats, att anläggning och inköp af lokala telefonnät samt kortare förbindelseledningar bekostats af upplånta medel, medan deremot kostnaden för de ledningar, hvilka förbunde olika landsdelar med hvarandra, eller de s. k. interurbana ledningarna, blifvit bestridd af medel, som lemnats såsom anslag utan återbetalningsskyldighet, telegrafstyrelsen, efter det sista femtedelen af 1889 års anslag af nästlidet års Riksdag anvisats, nu begärt ett anslag å tillhopa 140,200 kronor för utförande af vissa vigtigare interurbana ledningar, denna framställning betecknade en icke obetydlig nedgång i anslagsbehofvet för de interurbana ledningarna. Med afseende på angelägenheten deraf, att statens telefonnät, så fort omständigheterna det medgåfve, utsträcktes till landets olika delar, syntes det emellertid, på det att icke statens telefonväsende genom denna påskyndade utveckling skulle bringas på obestånd, icke kunna undvikas, att behofvet af anslag utan återbetalningsskyldighet för anläggning af sådana ledningar, hvilka under en längre eller kortare tid icke kunde ekonomiskt bära sig, ännu någon tid måste komma att göra sig gällande.

Med åberopande af hvad telegrafstyrelsen anfört för behöfligheten af de nu ifrågasatta ledningarna har departementschefen, hvad särskildt anginge den första af dessa eller linien Norrköping—Örebro, fäst uppmärksamheten derpå, att, då, på sätt telegrafstyrelsen meddelat, antalet apparater i telegrafverkets telefonnät i hufvudstaden och kringliggande orter under senaste året ökats från omkring 1,950 till omkring 2,550 stycken, nödvändigheten att minska den trängsel, som å de från hufvudstaden utgående linierna uppstode derigenom, att dessa, hvilka vore fullt upptagna af korrespondensen till och från hufvudstaden, äfven måste upptaga den transiterande telefontrafiken mellan Norrköping och orterna söder om denna stad samt Örebro och de öster derom liggande platser, framträdde ännu mera bjudande, än då nästlidet år framställning till Riksdagen gjordes om anläggning af denna linie. Härvid borde ej heller lemnas ur räkningen den besparing i tid för telefonpersonalen och derigenom äfven i kostnad för telegrafverket, som genom den nya anläggningen i så måtto skulle vinnas, att derigenom undvekes den för beredande af tillfälle till telefonsamtal mellan Norrköping och Örebro nu erforderliga tidsödande utvexling af meddelanden till och från de många vexelstationerna å den nuvarande telefonförbindelsen mellan dessa orter. Anläggningen af denna linie komme sålunda enligt departementschefens åsigt att ländа så väl den korresponderande allmänheten som telegrafverket till icke ringa fördel.

Såsom departementschefen till statsrådsprotokollet anfört, hafva förutom de betydliga summor, hvilka i form af lån stälts till telegrafstyrelsens förfogande för anläggning af nya telefonledningar, för detta ändamål blifvit för åren 1890—1894 beviljade anslag utan återbetalningsskyldighet till sammanlagdt belopp af 1,197,050 kronor. I anledning häraf och med hänsyn till den utveckling, statens telefonväsende nu erhållit, anser utskottet, att den tidpunkt torde vara inne, då endast i undantagsfall vidare anslag för anläggning af telefonledningar behöfva af Riksdagen beviljas, och att sålunda de ytterligare länkar i telefonnätet, som kunna anses erforderliga, böra bekostas antingen genom uppkommen behållning å telefonrörelsen eller, om så skulle vara behöfligt, genom upplånade medel.

Då emellertid Riksdagen icke tillförene bestämdt uttalat sig i denna rigtning, synes skäligt, att jemväl för nästkommande år något anslag varder för ifrågavarande ändamål beviljadt. Det af Kongl. Maj:t i sådant afseende äskade belopp finner utskottet dock vara väl högt, och då bland nu ifrågasatta telefonledningar företrädesvis de båda, som af Kongl.

Maj:t satts i främsta rummet, nemligen Norrköping—Örebro och Stockholm—Sala—Norberg—Falun, synas på grund af de till statsrådsprotokollet anförda skäl böra komma till stånd, vill utskottet endast beträffande dessa båda linier, för hvilkas anläggning kostnaden beräknats uppgå till sammanlagdt 97,200 kronor, förorda bifall till Kongl. Maj:ts framställning.

Utkottet hemställer alltså,

a) att Riksdagen må för anläggning af telefonledningar från Norrköping till Örebro och från Stockholm öfver Sala och Norberg till Falun på extra stat för år 1895 bevilja 97,200 kronor; samt

b) att Kongl. Maj:ts framställning om anslag för anläggning af telefonledningar från Stockholm till Eskilstuna och från Nässjö till Vestervik icke må vinna Riksdagens bifall.

Uppförande af nytt landsstatshus i Mariestad.

Ang. uppförande af nytt landsstatshus i Mariestad. [9.]

12:o) Sedan nästlidet års Riksdag till bestridande af kostnaden för *nytt landsstatshus i Mariestad* beviljat ett anslag af 125,000 kronor och deraf på extra stat för år 1894 anvisat 55,000 kronor, har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att å extra stat för år 1895 af nämnda anslag anvisa återstående 70,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Den lokala förvaltningen af statens jordbruksdomäner.

Ang. anslag till den lokala förvaltningen af statens jordbruksdomäner. [10, 11.]

13:o) Med anledning af Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må å extra stat för 1895 anvisa

a) *till aflöning åt domänintendenter och för uppehållande af domängöromålen hos länsstyrelserna* 45,000 kronor; samt

b) till *resekostnader vid domänförvaltningen* såsom förslagsanslag 40,210 kronor.

Skogsodlingens befrämjande.

Ang. anslag till skogsodlingens befrämjande.

14:o) Med anledning af Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning hemställer utskottet,

[12.]

att Riksdagen — i likhet med hvad för de senare åren egt rum — må för år 1895 för skogsodlingens befrämjande bevilja ett extra anslag af 25,000 kronor, att ställas till Kongl. Maj:ts förfogande för att i mån af tillgång tilldelas landsting eller hushållningssällskap, som understödja enskilde skogsodlare genom tillhandahållande af skogsfrö och plantor till billigt pris eller beredande af kostnadsfritt biträde vid skogsodlingsarbeten, dock med vilkor att statsbidrag icke må till något län utgå med högre belopp, än hvad landsting och hushållningssällskap tillsammans eller ettdera af dem för ändamålet anslagit, ej heller till högre belopp än 2,000 kronor för hvarje landstingsområde.

Stockholm den 12 mars 1894.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Reservationer:

vid *punkten 1:o* (angående anslag till postverket):

af herrar grefve *G. Sparre* och *E. Fränckel* mot en del af motiveringen;

af herrar *C. E. Casparsson, H. P. P. Tamm, O. M. Björnstjerna* och *R. G. von Hedenberg*, hvilka yrkat, att utskottet måtte i punkterna *a)* och *d)* hemställa,

a) att hvad Kongl. Maj:t föreslagit angående beredande af semester utan minskning i inkomster å tjensten för tjenstemännen vid distriktsförvaltningarna och postanstalterna må af Riksdagen bifallas;

d) att Riksdagen med bifall till hvad utskottet i mom. *a)*, *b)* och *c)* hemstält och med beräknande af postverkets stater för år 1895 till följande belopp, nemligen:

aflöningsstaten	Kr.	3,065,600: —
öfvergångsstaten	»	2,400: —
indragningsstaten	»	593: —
pensionsstaten	»	89,325: —
omkostnadsstaten	»	4,737,000: —
oförutsedda utgifter	»	40,000: —
afkortningar och restitutioner m. m.	»	45,182: —
tillsammans	Kr.	7,980,100: —,

må bestämma postverkets anslag, förslagsvis beräknadt, till 7,980,100 kronor, att utgå direkt af postmedlen;

af herrar *C. E. Casparsson, H. P. P. Tamm* och *O. M. Björnstjerna*, hvilka ansett, att den del af motiveringen, som börjar med orden »Af statsrådsprotokollet» (sid. 18) och slutar med orden »yttra sig i ämnet» (sid. 23), icke bort i utlåtandet inflyta;

af herrar *K. Bohnstedt*, friherre *F. W. von Otter, A. G. L. Billing, F. Boström* och *I. Kerfstedt*, hvilka ansett, att i stället för den i utlåtandet intagna mening (sid. 24), som börjar med orden »Hvad vidare angår»

och slutar med orden »Kongl. Maj:ts ifrågavarande framställning», bort intagas ett yttrande af följande lydelse:

»Hvad vidare angår Kongl. Maj:ts framställning om beredande af semester utan minskning i inkomster åt tjenstemännen vid distriktsförvaltningarna och postanstalterna, så har utskottet visserligen icke förbisett det behof af ledighet, som för åtskilliga af ifrågavarande posttjenstemän förefinnes. Deremot torde kunna ifrågasättas, huruvida dylik semester bör beredas hela denna tjenstemannapersonal. Vid sådant förhållande och med hänsyn dertill, att Kongl. Maj:ts förslag till 1892 års lagtima Riksdag i enahanda syfte icke vann Riksdagens bifall, anser sig utskottet för närvarande icke kunna biträda Kongl. Maj:ts förenämnda framställning.»;

vid *punkten 2:o* (angående anslag till telegrafverket):

af herrar *C. E. Casparsson, H. P. P. Tamm* och *O. M. Björnstjerna*, hvilka yrkat, *dels* att Kongl. Maj:ts förslag om beviljande af ett förslagsanslag å 25,000 kronor för beredande åt en del af personalen vid telegrafverkets lokalförvaltningar af tjenstledighet utan aflöningsafdrag måtte af utskottet tillstyrkas, *dels ock* att början af utskottets yttrande måtte erhålla följande förändrade lydelse:

»Vid behandlingen — — — komma till stånd.

Af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 13 nästlidne januari samt det dervid fogade statsrådsprotokollet för den 15 september 1893 inhemtas, att Kongl. Maj:t sistnämnda dag, vid föredragning af Riksdagens skrifvelse den 12 maj 1888 angående post- och telegrafverkens förenande under en gemensam styrelse samt det betänkande, som den 2 mars 1892 afgifvits af den för frågans utredning tillsatta komité, funnit Riksdagens berörda skrifvelse icke böra till någon Kongl. Maj:ts vidare åtgärd föranleda.

Utskottet, som icke funnit sig genom de af departementschefen mot en sammanslagning af post- och telegrafverken anförda skäl öfvertygadt derom, att en sådan ej kan medföra afsevärda fördelar, har till en början velat uttala den mening, att fastställande af en stat för telegrafverket ingalunda skulle kunna föranleda föreningsfrågans undanskjutande. Med afseende härå och då goda skäl tala för Kongl. Maj:ts förslag till sådan stat, anser utskottet detsamma egnadt att ådraga sig synnerlig uppmärksamhet.

Oberoende etc.»;

af herrar *A. Persson, H. Andersson, S. G. von Friesen, P. Holm, O. Jonsson, L. Jönsson, C. Persson, N. Petersson, A. P. Danielson, N. Nils-*

son, L. Norrby och *O. A. Ericsson,* hvilka yrkat, att utskottets yttrande och förslag bort hafva följande lydelse:

»Vid föredragningen inför Kongl. Maj:t af det nu framlagda förslaget till ny stat för telegrafverket har departementschefen, såsom ofvan blifvit anfördt, yttrat, att så länge frågan om post- och telegrafverkens förening ännu vore sväfvande, kunde ett definitivt inordnande af statstelefonen under telegrafverket icke ega rum. Då departementschefen emellertid nu tillstyrkt den organisation i sistnämnda hänseende, som innefattas i Kongl. Maj:ts förevarande framställning, har departementschefen utgått från den förutsättning, att föreningsfrågan vore genom Kongl. Maj:ts den 15 september 1893 i detta ärende fattade beslut förfallen. Utskottet, som vid behandlingen af Kongl. Maj:ts framställning rörande postverket under punkten 1:o) här ofvan uttalat sig i anledning af Kongl. Maj:ts nyssnämnda beslut af den 15 september 1893, hyser emellertid, på sätt i nämnda punkt framhållits, den åsigt, att en förening af post- och telegrafverken bör komma till stånd. Utskottet kan således icke i likhet med departementschefen betrakta denna fråga såsom fallen, utan anser, att dess lösning fortfarande bör främjas. Då nu ett fastslående af en ny, vidsträcktare stat för telegrafverket enligt utskottets förmenande långt ifrån att befordra tvärt om skulle för en lång framtid undanskjuta föreningen af post- och telegrafverken, har utskottet icke ansett sig böra tillstyrka fastställandet af den utaf Kongl. Maj:t nu framlagda staten för telegrafverket.

En af Kongl. Maj:t efter framställning af telegrafstyrelsen ifrågasatt organisativ anordning, nemligen anställandet af distriktsingeniörer jemte dermed i sammanhang stående förslag, har utskottet visserligen ansett vara af stor vigt för telegrafverkets och telefonväsendets ändamålsenliga och ekonomiskt fördelaktiga drift. Jemväl i det afseendet skulle ifrågavarande anordning vara af betydelse, att då, såsom här ofvan blifvit antydt, med densammas genomförande den egentliga telegraftekniska skickligheten icke skulle på långt när i samma grad som hittills blifva för stationspersonalen erforderlig, användningen af en och samma person för bestridandet af såväl post- som telegrafgöromål å stationerna komme att i väsentlig mån underlättas. Då emellertid med anlitande af de medel, som äro för Kongl. Maj:t tillgängliga, den ifrågasatta organisativa anordningen kan komma till stånd genom anvisande af arfvoden och således utan att den derför erforderliga personalen sättes på ordinarie stat, har utskottet, som öfver hufvud ansett, att förändring i gällande aflöningsstat för telegrafverket nu icke bör vidtagas, icke heller funnit förhållandena påkalla ett bifall i denna särskilda punkt af Kongl. Maj:ts förslag.

Hvad beträffar telegrafverkets öfriga utgiftsstater, får utskottet anföra följande.

I öfvergångsaflöningsstaten synes endast den förändring böra vidtagas, att det för telegrafisten C. A. Forssander å denna stat uppförda belopp, 500 kronor, varder, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, ur staten uteslutet.

Vidkommande underhållsstaten vill utskottet erinra, att samtliga derå uppförda anslag hafva förslagsanslags natur. Det lärer således icke vara nödvändigt att, ehuru vissa hithörande utgifter torde för år 1895 komma att öfverstiga de å innevarande års stat uppförda anslagsbelopp, härutinnan föreslå förhöjningar.

Då utskottet af angifna skäl funnit sig böra i det hela afstyrka Kongl. Maj:ts förslag, har utskottet icke kunnat bland telegrafverkets stater uppföra särskild anslagsrubrik för räntor och afbetalningar å erhållna lånemedel. Utskottet har emellertid velat uttala sitt gillande af telegrafstyrelsens bemödande att i största möjliga utsträckning amortera de för telefonväsendets utveckling upptagna lån.

Telegrafinkomsterna äro af Kongl. Maj:t för år 1895 beräknade till 1,370,000 kronor, och har utskottet härvid intet att erinra.

I fråga om det medgifvande, Kongl. Maj:t äskat med afseende å användningen af öfverskottet å telegrafinkomsterna, hvarmed af Kongl. Maj:t afsetts äfven inkomsterna af telefonväsendet, har utskottet endast ansett sig böra meddela, att, då utskottet nu icke velat, hvad staten beträffar, inordna telefonväsendet i telegrafverket, utskottet måst gifva detta medgifvande den förändrade formulering, att öfverskottet å telegrafinkomsterna — hvari här icke inräknas telefoninkomsterna, enär Kongl. Maj:t med afseende å dessa redan eger fri dispositionsrätt — må komma telegrafverket och telefonväsendet till godo.

Hvad angår den af herr Fredholm väckta motion, saknar utskottet, vid det förhållande, att utskottet funnit sig böra afstyrka Kongl. Maj:ts framställning i ämnet, anledning att vidare yttra sig om motionärens förslag att höja den af Kongl. Maj:t föreslagna aflöningen för telegrafister af lägsta lönegraden. Beträffande åter det i motionen framstälda förslag, att åt extra ordinarie telefonist måtte beredas dels ålderstillägg efter vissa års tjenstgöring, dels ock vid afgång från tjensten till följd af försvagad helsa, ådragen genom tjenstgöringen, gratifikation, beräknad efter vissa procent å hela det under tjenstetiden intjenade arfvodet, har utskottet, då det icke synts vara skäl att, med frångående af hittills följda grundsatser, tillförsäkra en del af den i statens tjenst använda extra ordinarie tjenstepersonal rätt till förenämnda förmåner, funnit sig böra afstyrka bifall till hvad motionären härom föreslagit.

De af Kongl. Maj:t för år 1894 fastställda stater för telegrafverket utvisa följande slutsummor:

aflöningsstaten	Kr.	951,900: —
öfvergångsaflöningsstaten	»	5,100: —
pensions- och understödsstaten	»	112,320: —
underhållsstaten	»	284,800: —
tillsammans	Kr.	1,354,120: —.

Då utskottet, på sätt ofvan nämnts, i dessa stater endast ansett sig böra föreslå den förändring, att ur öfvergångsaflöningsstaten må uteslutas ett belopp af 500 kronor, får utskottet hemställa,

a) att Kongl. Maj:ts förevarande framställning i hvad den afser telefonväsendets inordnande i telegrafverket och dermed sammanhängande förändringar i telegrafverkets stater icke måtte af Riksdagen bifallas;

b) att herr Fredholms motion icke måtte till någon Riksdagens vidare åtgärd föranleda;

c) att, vid bifall till hvad utskottet i mom. *a*) och *b*) hemstält, Riksdagen i anledning af Kongl. Maj:ts förevarande framställning må, med beräknande af telegrafverkets utgiftsstater för år 1895 till följande belopp, nemligen:

aflöningsstaten	Kr.	951,900: —
öfvergångsaflöningsstaten	»	4,600: —
pensions- och understödsstaten	»	112,320: —
underhållsstaten	»	284,800: —
tillsammans	Kr.	1,353,620: —

samt under Kongl. Maj:t förbehållen rätt att i dessa stater göra de jemkningar, som kunna finnas af behofvet påkallade, såsom reservationsanslag, att utgå direkt af telegrafmedlen, till telegrafverket för år 1895 anvisa enahanda belopp, 1,370,000 kronor, hvartill telegrafinkomsterna för året blifvit af Kongl. Maj:t beräknade, samt tillika medgifva, att det öfverskott, som kan å telegrafinkomsterna uppstå, må af Kongl. Maj:t användas för telegrafverkets och telefonväsendets tidsenliga utveckling och förbättring.»;

vid *punkten 4:o mom. b)* (angående fyllnadsarfvode till föreståndare vid skogsskolor):

af herr *S. G. von Friesen,* som yrkat, att Kongl. Maj:ts framställning måtte af utskottet afstyrkas;

vid *punkten 11 mom. a)* (angående anslag för anläggning af telefonledningar från Norrköping till Örebro och från Stockholm öfver Sala och Norberg till Falun):

af herr *S. G. von Friesen,* som yrkat, att utskottet måtte hemställa, att Kongl. Maj:ts framställning om anslag för anläggning af dessa telefonledningar ej heller måtte vinna Riksdagens bifall.

Det skulle här antecknas, att herr *G. D. R. Tornerhjelm* icke deltagit i behandlingen af punkten 1:o af förestående utlåtande.

Likaledes skulle här antecknas, att herrar *P. Pehrson* och *J. E. Wikstén* icke närvarit vid förestående hufvudtitels behandling inom utskottet.

Bil. I.

Utgiftsstater för Telegrafverket

att tillämpas

år 1895.

			Kronor			
A. Aflöningsstat.			Lön	Tjenstgöringspenningar	Summa		
1:o. **Styrelsen.**							
1 generaldirektör och chef			6,200	2,800	9,000		
1 byråchef			4,400	2,000	6,400		Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
2 byråchefer			8,800	4,000	12,800		
1 elektriker			3,000	1,500	4,500		Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 kamrerare			3,000	1,500	4,500		
1 sekreterare och ombudsman			3,000	1,500	4,500		
1 första gradens tjensteman			1,800	1,200	3,000		
12 första gradens tjenstemän			21,600	14,400	36,000		
Felräkningspenningar åt kassören, arfvode			——	——	500		
Till vikariatsersättning, arfvoden till extra biträden, renskrifningskostnad, förslagsanslag			——	——	20,000		
1 förrådsvaktare			800*)	300	1,100		
1 förste vaktmästare			800*)	300	1,100		
1 vaktmästare			500*)	300	800		Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
1 vaktmästare			500*)	300	800	105,000	
*) *Anmärkning.* Om vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad, skall, så länge denna förmån qvarstår, lönen minskas med 150 kronor.							
2:o. **Linier och verkstad.**							
5 distriktsingeniörer:							
löner à	2,700: —						
tjenstgöringspenningar à	900: —	3,600: —	13,500	4,500	18,000	–	Efter 5 år kan aflöningen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
2 ingeniörer:							
löner à	2,250: —						
tjenstgöringspenningar à	750: —	3,000: —	4,500	1,500	6,000		Efter 5 år kan aflöningen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 ingeniör och verkstadsföreståndare			3,000	1,000	4,000	28,000	
		Transport	——	——	——	133,000	

			Kronor				
			Lön	Tjenstgöringspenningar	Summa		
Transport			—	—	—	133,000	
3:o. Stationerna.							
a) *Föreståndare för stationerna af*							
1:a klassen:							
2 direktörer:							
löner à	4,125: —						
tjenstgöringspenningar á	1,375: —	5,500: —	8,250	2,750	11,000		
2:a klassen:							
4 direktörer:							
löner à	3,750: —						
tjenstgöringspenningar à	1,250: —	5,000: —	15,000	5,000	20,000		
3:e klassen:							
2 kommissarier:							
löner à	2,700: —						Efter 5 år kan aflöningen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
tjenstgöringspenningar à	900: —	3,600: —	5,400	1,800	7,200		
4:e klassen:							
9 kommissarier:							
löner à	2,475: —						
tjenstgöringspenningar à	825: —	3,300: —	22,275	7,425	29,700		
5:e klassen:							
14 kommissarier:							
löner à	2,250: —						
tjenstgöringspenningar à	750: —	3,000: —	31,500	10,500	42,000		
6:e klassen:							
18 kommissarier:							
löner à	2,025: —						Efter 5 år kan aflöningen höjas med 400 kronor och efter 10 år med ytterligare 400 kronor.
tjenstgöringspenningar à	675: —	2,700: —	36,450	12,150	48,600		
7:e klassen:							
9 kommissarier:							
löner à	1,800: —						Efter 5 år kan aflöningen höjas med 300 kronor och efter 10 år med ytterligare 300 kronor.
tjenstgöringspenningar à	600: —	2,400: —	16,200	5,400	21,600		
Transport			—	—	—	133,000	

			Kronor				
			Lön	Tjenstgöringspenningar	Summa		
		Transport	—	—	—	133,000	
8:e klassen:							
20 telegrafister:							
löner à	825: —						
tjenstgöringspenningar à	275: —	1,100: —	16,500	5,500	22,000		Efter 5 år kan aflöningen höjas med 100 kronor, efter 10 år med ytterligare 100 kronor och efter 15 år med än ytterligare 100 kronor.
9:e klassen:							
80 telegrafister:							
löner à	675: —						
tjenstgöringspenningar à	225: —	900: —	54,000	18,000	72,000		
b) *Biträdande stationspersonal:*							
2 kommissarier:							
löner à	2,475: —						
tjenstgöringspenningar à	825: —	3,300: —	4,950	1,650	6,600		Efter 5 år kan aflöningen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
4 kommissarier:							
löner à	2,250: —						
tjenstgöringspenningar à	750: —	3,000: —	9,000	3,000	12,000		
9 kommissarier:							
löner à	2,025: —						
tjenstgöringspenningar à	675: —	2,700: —	18,225	6,075	24,300		Efter 5 år kan aflöningen höjas med 400 kronor och efter 10 år med ytterligare 400 kronor.
100 assistenter:							
löner à	1,200: —						
tjenstgöringspenningar à	400: —	1,600: —	120,000	40,000	160,000		Efter 5 år kan aflöningen höjas med 300 kronor och efter 10 år med ytterligare 300 kronor.
141 telegrafister:							
löner à	675: —						
tjenstgöringspenningar à	225: —	900: —	95,175	31,725	126,900		Efter 5 år kan aflöningen höjas med 100 kronor, efter 10 år med ytterligare 100 kronor och efter 15 år med än ytterligare 100 kronor.
86 telegrafister:							
löner à	525: —						
tjenstgöringspenningar à	175: —	700: —	45,150	15,050	60,200	664,100	
		Transport	—	—	—	797,100	

		Kronor	
Transport	—	797,100	—
4:o. Särskilda anslag.			
Till ålderstillägg, förslagsvis	100,000		
» arfvoden åt den extra biträdespersonalen samt till vikariatsersättning vid stationerna, förslagsvis	275,000		
» vaktmästare och telegrambärare vid stationerna, förslagsvis	125,000		
» hushyreersättning åt kommissarien-kontrollören i Köpenhamn	600		
För telegrafverkets undervisningsanstalter högst	12,500	513,100	1,310,200
B. Öfvergångs-aflöningsstat.			
För genomförande af den med år 1883 inträdda förändring af vissa telegrafistbefattningar:			
åt 16 f. d. första telegrafister à 200 kronor		3,200	
» genomförande af den med år 1895 inträdande förändring i aflöningsförmånerna för telegrafverkets stationspersonal, åt nedannämnde:			
kommissarien i Köping W. G. Wingenblixt	200		
» i Varberg G. M. Th. Sandström	200		
» i Venersborg H. E. Moberg	200		
» i Ystad G. F. W. Dahlberg	300		
telegrafisten i Byske H. H. Winblad von Walter	100		
» i Ramsele A. O. Grundström	50		
» i Simrishamn C. H. Balkenhausen	100		
» i Trollhättan A. Sjödahl	100	1,250	
Anmärkning. De ofvan å denna stat upptagna belopp böra minskas eller helt och hållet upphöra i den mån deras innehafvare erhålla ökad normal aflöning enligt staten litt A. 3:o.			
At f. d. kommissarien *W. H. Lagerheim,* enligt kongl. brefvet den 31 maj 1889		800	5,250
C. Pensions- och understödsstat.			
Förre telegrafisten å Sandhamns indragna optiska station *A. Löfgren,* enligt kongl. brefvet den 17 september 1869		240	
» telegrafisten å Nynäs indragna optiska station *L. O. Westman,* enligt samma kongl. bref		240	
Transport		480	1,315,450

	Kronor	
Transport	480	1,315,450
Förre befälhafvaren å Arholma indragna optiska station, fanjunkaren *L. F. Österberg,* enligt kongl. brefvet den 25 november 1870	400	
» korporalen å Vinga optiska station *J. A. Andersson,* enligt samma kongl. bref	270	
» befälhafvaren å Landsorts indragna optiska station, sergeanten *A. Liljander,* enligt kongl. brefvet den 2 juni 1876	600	
» telegrafisten å Dalarö indragna optiska station *C. A. Törnros,* enligt samma kongl. bref	400	
» telegrafisten å Ornö indragna optiska station *J. E. Åkerström,* enligt samma kongl. bref	400	
Kommissarien J. F. Björklunds enka *Laura Johanna Björklund, född Hellström,* enligt kongl. brefvet den 16 juni 1876	300	
Förre telegrafisten å Nynäs indragna optiska station *C. Sjöberg,* enligt kongl. brefvet den 23 mars 1877	400	
» telegrafisten å Ornö indragna optiska station *F. O. Åkerlind,* enligt samma kongl. bref	270	
» föreståndaren för Skenninge indragna elektriska station *Nanny Arndtz,* enligt kongl. brefvet den 2 juli 1887	300	
Bidrag till telegrafverkets pensionsinrättning:		
a) fem procent å den för året till 1,370,000 kronor beräknade telegramportoinkomst, förslagsvis 68,500		
b) bestämdt anslag 20,000	88,500	
Bidrag till telegrafverkets enke- och pupillkassa	6,000	
Till fyllnadspensioner, enligt bestämmelserna i kongl. brefvet den 22 juni 1883, förslagsvis	35,000	133,320

D. Omkostnadsstat.

Förslagsanslag.

Liniernas öfvervakande och underhåll	325,000	
Underhåll af telegrafverkets fastigheter	10,000	
Resekostnads- och traktamentsersättningar	20,000	
Inventariers inköp och underhåll	100,000	
Böcker, kartor, tryckningskostnad, kuverter, blanketter, pappersremsor, telefonkataloger m. m.	60,000	
Skrifmaterialier	15,000	
Batteriförnödenheter	20,000	
Hyror	45,000	
Transport	595,000	1,448,770

	Kronor	
Transport	595,000	1,448,770
Bränsle och lyshållning	60,000	
Postporto	10,000	
Frakt och transportkostnader	10,000	
Sjukvård, sjukaflöning och begrafningskostnad	2,000	
Sveriges bidrag till underhållet af internationella telegrafbyrån i Bern	1,500	
Diverse utgifter	32,730	711,230
E. Räntor och afbetalningar å erhållna lånemedel, förslagsvis	—	487,000
Summa	—	2,647,000

Bil. II.

Telegraf- och telefonmedelsuppbörden under tiden $^1/_{10}$ 1892—$^1/_{10}$ 1893 vid följande telegrafverkets stationer.

Station	Telegraf-medel	Telefon-medel	Summa	Anmärkning
1:sta klassens stationer:				
Stockholm	441,867	153,212	595,079	
Göteborg	274,246	165,630	439,876	
2:dra klassens stationer:				
Malmö	79,768	86,816	166,584	
Norrköping	28,376	61,485	89,861	
Sundsvall	68,145	59,206	127,351	
3:dje klassens stationer:				
Gefle	39,771	60,000	99,771	Telefonstationen inrättad 1893. Den angifna telefon-inkomsten är upptagen sådan den beräknats för 1895.
Helsingborg	33,360	44,016	77,376	
4:de klassens stationer:				
Eskilstuna	4,202	31,564	35,766	Telefonstationen inrättad 1893. Den angifna telefon-inkomsten är upptagen sådan den beräknats för 1895.
Halmstad	12,820	18,000	30,820	
Hernösand	24,608	13,464	38,072	Ännu ej rikstelefon.
Jönköping	7,978	23,346	31,324	
Karlskrona	14,540	18,616	33,156	
Luleå	21,913	5,871	27,784	Ännu ej rikstelefon.
Söderhamn	7,107	34,037	41,144	
Upsala	11,134	20,767	31,901	
Örebro	9,201	23,044	32,245	
5:te klassens stationer:				
Falun	9,169	10,000	19,169	Telefonstationen inrättad 1893. Den angifna telefon-inkomsten är upptagen sådan den beräknats för 1895.
Kalmar	18,560	375	18,935	Ännu ej rikstelefon.
Karlshamn	8,478	11,443	19,921	
Kristianstad	7,897	13,969	21,866	
Landskrona	12,165	20,824	32,989	
Lund	6,139	24,711	30,850	

Station	Telegraf-medel	Telefon-medel	Summa	Anmärkning
Lysekil	14,998	7,571	22,569	
Piteå	15,093	4,110	19,203	Ännu ej rikstelefon.
Skellefteå	13,445	6,329	19,774	Ännu ej rikstelefon.
Uddevalla	9,211	11,899	21,110	
Umeå	12,580	8,443	21,023	Ännu ej rikstelefon.
Ystad	9,510	10,115	19,625	Telefonuppbörden kommer f. o. m. 1895 att ökas med omkring 10,000 kronor i anledning af Skurup och Tomelilla stationers intagande såsom vexelstationer under Ystad.
Östersund	11,545	—	11,545	Ingen telefon. Kontrollstation till Norge.
6:te klassens stationer:				
Borås	6,845	10,000	16,845	Telefonstationen inrättad 1893. Den angifna telefoninkomsten är upptagen sådan den beräknats för 1895.
Haparanda	9,008	1,440	10,448	Ännu ej rikstelefon.
Hudiksvall	10,372	100	10,472	Ännu ej rikstelefon.
Karlstad	9,392	2,945	12,337	Enkeltrådsnätet finnes ännu qvar.
Linköping	4,758	3,601	8,359	Endast få rikstelefonabonnenter finnas.
Marstrand	11,336	2,194	13,530	
Motala	6,958	50	7,008	Ännu ej rikstelefon.
Nyköping	3,447	13,042	16,489	
Nyland	6,012	12,535	18,547	Ännu ej rikstelefon.
Nässjö	1,889	6,101	7,990	Stor grenstation för både telegraf- och telefonledningar.
Oskarshamn	10,680	8,000	18,680	Ännu ej rikstelefon. Den angifna telefoninkomsten är upptagen sådan den beräknats för 1895.
Sollefteå	4,723	6,912	11,635	Ännu ej rikstelefon.
Trelleborg	7,124	7,408	14,532	
Vestervik	7,908	9,000	16,908	Ännu ej rikstelefon. Den angifna telefoninkomsten är upptagen sådan den beräknats för 1895.
Vesterås	3,849	9,022	12,871	
Vexiö	4,070	13,377	17,447	
Visby	11,268	500	11,768	
Örnsköldsvik	11,990	—	11,990	Ingen telefon.
7:de klassens stationer:				
Hessleholm	823	6,816	7,639	
Kolbäck (förut Hallstahammar)	740	8,307	9,047	Stor grenstation.
Kristinehamn	5,140	46	5,186	Ännu ej rikstelefon.
Köping	1,964	7,211	9,175	
Sköfde	3,260	4,404	7,664	
Strömstad	3,505	2,595	6,100	
Varberg	4,481	5,131	9,612	
Varekil	5,024	2,667	7,691	
Venersborg	4,307	4,091	8,398	

Station	Telegraf-medel	Telefon-medel	Summa	Anmärkning
8:de klassens stationer:				
Arboga	2,427	5,501	7,928	Årsafgiften för rikstelefonen ej medräknad (redovisas under Söderhamn).
Bollnäs	1,842	1,119	2,961	
Engelholm	1,300	6,131	7,431	
Eslöf	1,178	9,487	10,665	
Gnesta	321	5,964	6,285	
Grebbestad	2,130	3,742	5,872	
Höganäs	3,399	5,168	8,567	
Hörby	650	7,009	7,659	
Katrineholm	603	7,311	7,914	
Kramfors	7,053	2,759	9,812	Ännu ej rikstelefon.
Lidköping	2,894	——	2,894	Ingen telefon.
Mariestad	2,001	1,394	3,395	
Nederkalix	5,980	782	6,762	Ännu ej rikstelefon.
Norberg	1,583	6,147	7,730	
Nordmaling	3,199	1,168	4,367	Ännu ej rikstelefon.
Norrtelje	1,714	7,085	8,799	
Ronneby	2,692	3,041	5,733	
Sala	2,617	6,756	9,373	
Simrishamn	2,813	4,226	7,039	
Vinga	552	——	552	Signalstation.
9:de klassens stationer: (Endast mindre stationer.)				

Stockholm i februari 1894.

ERIK STORCKENFELDT.

Edw. Svanbeck.

Bil.

Tabell öfver ordinarie anslagen under

1894 års riksstat anslår:						
Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning, på *förslag.* Friheter och kyrkotionde.		Summa.		
Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	**Finans-**
17,000	—	——	—	17,000	—	Departementschefen
64,000	—	——	—	64,000	—	Departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli
122,100	—	——	—	122,100	—	Kammarkollegium
102,800	—	——	—	102,800	—	Statskontoret
174,000	—	——	—	174,000	—	Stämpelomkostnader, *förslagsanslag*
140,000	—	——	—	140,000	—	Kostnader för allmänna bevillningens uttaxering,
20,300	—	——	—	20,300	—	Mynt- och kontrollverken
5,400	—	——	—	5,400	—	Omkostnader för kontrollverket, *förslagsanslag*
169,600	—	——	—	169,600	—	Kammarrätten
35,500	—	——	—	35,500	—	Öfverintendentsembetet
7,642,000	—	——	—	7,642,000	—	Postverket, *förslagsvis* beräknadt att utgå direkt af *Ökas* med
1,370,000	—	——	—	1,370,000	—	Telegrafverket, *reservationsanslag*, att af telegrafmedlen *Ökas* med
2,574,000	—	——	—	2,574,000	—	Tullverket, *förslagsanslag,* att af tullmedlen direkt *Minskas* med
1,900,000	—	——	—	1,900,000	—	Ersättning till städerna för mistad tolag, *förslagsanslag*
94,000	—	——	—	94,000	—	Domänstyrelsen
1,019,000	—	——	—	1,019,000	—	Skogsväsendet:
						Bestämdt anslag:
						För skogsstaten
						» statens skogsläroverk
Trp:t 15,449,700	—	——	—	15,449,700	—	

Litt. A.

riksstatens Sjunde hufvudtitel.

			Förslag till blifvande riksstat:					
			Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning, på *förslag*. Friheter och kyrkotionde.		Summa.	
departementet.			Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
.....			17,000	—	——	—	17,000	—
.....			64,000	—	——	—	64,000	—
.....			122,100	—	——	—	122,100	—
.....			102,800	—	——	—	102,800	—
.....			174,000	—	——	—	174,000	—
förslagsanslag			140,000	—	——	—	140,000	—
.....			20,300	—	——	—	20,300	—
.....			5,400	—	——	—	5,400	—
.....			169,600	—	——	—	169,600	—
.....			35,500	—	——	—	35,500	—
postmedlen. Nuvarande belopp	7,642,000: —							
.....	302,600: —		7,944,600	—	——	—	7,944,600	—
direkt utgå. Nuvarande belopp	1,370,000: —							
.....	1,500,000: —		2,870,000	—	——	—	2,870,000	—
utgå. Nuvarande belopp	2,574,000: —							
.....	5,000: —		2,569,000	—	——	—	2,569,000	—
.....			1,900,000	—	——	—	1,900,000	—
.....			94,000	—	——	—	94,000	—
.....	447,208: —							
.....	47,700: —	494,908: —						
	Trp:t	494,908: —	16,228,300	—	——	—	16,228,300	—

	1894 års riksstat anslår:						
	Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning, på *förslag.* Friheter och kyrkotionde.		Summa.		
	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	
Trp:t	15,449,700	—	——	—	15,449,700	—	*Förslagsanslag:* Till ålderstillägg åt skogsstaten och skogsinstitu- *Reservationsanslag:* Till enskilda skogsundervisningen.. ..... » kronoskogarnes förvaltning och befrämjande Nuvarande belopp..... ..... *Ökas* med .....
	12,000	—	——	—	12,000	—	Till belöningar för rofdjurs dödande, *förslagsanslag*...
	30,000	—	——	—	30,000	—	Lyshållning m. fl. utgifter för kronans publika hus i
	200,000	—	——	—	200,000	—	Byggnader och reparationer, *reservationsanslag* .....
	21,550	—	6	—	21,556	—	Städers friheter, *förslagsanslag.* Nuvarande belopp ... *Ökas* i kolumnen: »Friheter och kyrkotionde» med
	15,000	—	——	—	15,000	—	Observations- och uppbördsprocenter m. m., *förslags-*
	450,000	—	——	—	450,000	—	Kontroll å tillverkningsafgifter, *förslagsanslag*.....
	12,000	—	——	—	12,000	—	För kontrollen vid enskilda banker och kreditanstalter,
	25,000	—	——	—	25,000	—	Restitutioner, *förslagsanslag* ....
	45,000	—	——	—	45,000	—	Ålderstillägg, *förslagsanslag* .....
	20,000	—	——	—	20,000	—	Rese- och traktamentspenningar, *förslagsanslag* .....
	400,000	—	——	—	400,000	—	Postafgifter för tjenstebref och dylika försändelser,
	36,810	—	——	—	36,810	—	Skrifmaterialier och expenser, ved m. m., *förslagsanslag*
	32,000	—	——	—	32,000	—	Extra utgifter, *reservationsanslag* ....
	60,000	—	——	—	60,000	—	Kongl. operan .....
Summa	16,809,060	—	6	—	16,809,066	—	

				Förslag till blifvande riksstat:					
				Anvisning i kontant.		Indelning och dermed jemförlig anvisning, på *förslag.* Friheter och kyrkotionde.		Summa.	
				Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
			Trp:t 494,908: —	16,228,300	—	——	—	16,228,300	—
tets lärarepersonal			84,400: —						
		8,600: —							
af skogsväsendet i allmänhet.									
	431,092: —								
	128,000: —	559,092: —	567,692: —	1,147,000	—	——	—	1,147,000	—
				12,000	—	——	—	12,000	—
Stockholm, *förslagsanslag*				30,000	—	——	—	30,000	—
				200,000	—	——	—	200,000	—
			21,556: —						
			34: —	21,550	—	40	—	21,590	—
anslag				15,000	—	——	—	15,000	—
				450,000	—	——	—	450,000	—
förslagsanslag, högst				12,000	—	——	—	12,000	—
				25,000	—	——	—	25,000	—
				45,000	—	——	—	45,000	—
				20,000	—	——	—	20,000	—
förslagsanslag				400,000	—	——	—	400,000	—
				36,810	—	——	—	36,810	—
				32,000	—	——	—	32,000	—
				60,000	—	——	—	60,000	—
			Summa	18,734,660	—	40	—	18,734,700	—

Bil. Litt. B.

Tabell öfver extra ordinarie anslagen under riksstatens Sjunde hufvudtitel.

		Kronor	ö.
Finansdepartementet.			
Finansdepartementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli:			
Till arfvode för en byråassistent å finansdepartementets bankbyrå		4,000	—
Statskontoret:			
Ersättning för af statskontoret gjorda förskott		160,690	—
Anläggning af telefonledningar:			
För anläggning af telefonledningar från Norrköping till Örebro och från Stockholm öfver Sala och Norberg till Falun		97,200	—
Öfverintendentsembetet:			
För uppförande af nytt landsstatshus i Mariestad		70,000	—
Domänstyrelsen:			
Till aflöning åt domänintendenter och för uppehållande af domängöromålen hos länsstyrelserna	45,000: —		
» resekostnader vid domänförvaltningen, *förslagsanslag*	40,210: —	85,210	—
Diverse anslag:			
Till skogsodlingens befrämjande		25,000	—
	Summa	442,100	—

Stockholm, Ivar Hæggströms boktryckeri, 1894